

TC
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLARI OLAN EBEVEYNLERİN
TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra Nur OĞUZ

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Öğretmenliği Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali Yiğit KUTLUCA

Mayıs,2020

TC
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLARI OLAN EBEVEYNLERİN
TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Büşra Nur OĞUZ
(Y1812.410027)

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Öğretmenliği Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali Yiğit KUTLUCA

Mayıs,2020

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

15/05/2020

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1812.410027 numaralı öğrencisi Büşra Nur OĞUZ'un *Istanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 9. (1) maddesine* göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "**Okul Öncesi Dönemde Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi**" adlı tezi, Yönetim Kurulumuzun 29.04.2020 tarihli ve 2020/06 sayılı toplantısında seçilen ve B403 nolu salonda küresel salgın COVID-19 sebebiyle Skype aracılığı ile toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmelik gereğince **57** dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında **Okunurlu** ile **KABUL** kararı verilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Ali Yiğit
KUTLUCA

İşbu tutanak, tez danışmanı tarafından jüri üyelerinin tez değerlendirme sonuçları dikkate alınarak jüri üyeleri adına onaylanmıştır.

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.
(**) Kabul / Ret veya Düzeltme kararı hâli yazı ile yazılacaktır.

CamScanner ile tarandı

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Dönemde Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmamın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazdığımı ve yararlandığım eserlerin Kaynakça da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2020)

Büşra Nur OĞUZ

ÖNSÖZ

Öncelikle tez konumu seçerken isteklerimi göz önünde bulunduran, bana öneri, bilgi ve deneyimiyle yol gösteren, tezimin bütün aşamalarında her türlü desteği ve katkısı bulunan; öğrencisi olduğum için ve bildiklerime daha birçok şey kattığı için kendimi şanslı hissettiğim değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ali Yiğit KUTLUCA' ya sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisans eğitimimde öğrencisi olmaktan onur duyduğum kıymetli hocam Prof. Dr. Belma TUĞRUL'a; sevgi dolu kalbiyle, bilgisiyle ve mesleğimde bana el vermesiyle emeği büyük olan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Aylin Sözer' e çok teşekkür ederim. Beni bu yaşıma kadar getiren, evlatları olduğum için kendimi şanslı hissettiğim annem Aysel OĞUZ' a ve babam Metin OĞUZ'a; canım kardeşim Esranur'a, abim Umut'a, yengem Fatma' ya, canım yeğenlerim Eylül ve Zeynep'e beni bu süreçte yalnız bırakmayan tüm aileme yanımda oldukları için sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca ilgisini, sevgisini ve desteğini her an üzerimde hissettiğim canım yengem Yasemin OĞUZ' a da teşekkürlerimi borç bilirim.

Lisans eğitimim boyunca hep yan yana olduğum yüksek lisansta da bu yola birlikte devam ettiğim, karşıma çıktıkları için kendimi hep mutlu hissettiğim, düşünceleriyle, bildikleriyle bana her zaman destek olan sevgili dostlarım; Uzm. Ayşe Nur AKSAN ve Uzm. Semanur NACAR' a kocaman teşekkür ederim.

Son olarak meslek hayatımda birlikte çalışmaktan keyif aldığım, tezimin veri toplama sürecinde yardımlarını bir an olsun benden esirgemeyen ve her zaman beni cesaretlendiren sevgili öğretmen arkadaşlarım Özlem DEĞİRMEN ile Nurbala ŞİRECİ' ye de teşekkürlerimi sunuyorum.

Mayıs,2020

Büşra Nur OĞUZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
ÇİZELGE LİSTESİ	xv
ÖZET	xv
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Önemi.....	3
1.2 Araştırmanın Amacı	5
1.3 Problem Cümlesi.....	5
1.3.1 Alt Problemler	5
1.4 Varsayımlar	6
1.5 Sınırlılıklar	6
1.6 Tanımlar	6
2.KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 Okul Öncesi Eğitim ve Önemi	7
2.2 Okul Öncesi Eğitimde Ailenin Rolü	10
2.3 Teknoloji Kullanımı ve Dijital Yerliler.....	13
2.4 Teknolojinin Doğru Kullanımı.....	16
2.5 Okul Öncesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı	17
2.5.1 Okul öncesi eğitimde sık kullanılan teknolojik araçlar.....	19
2.6 Teknoloji Kullanımının Gelişim Alanlarına Etkisi	23
2.7 Teknoloji Kullanımında Ailenin Rolü	26
2.8 Okul Öncesi Dönemde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	29
2.8.1 Yapılmış ulusal araştırmalar	29
2.8.2 Yapılmış uluslararası araştırmalar.....	36
3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	41
3.1 Araştırmanın Modeli	41
3.2 Evren ve Örneklem	41
3.3 Verilerin Toplanması	43
3.4 Veri Toplama Aracı.....	44
3.4.1 Okul öncesi çağındaki çocukların teknoloji kullanımı hakkında ebeveyn görüşleri ölçeği.....	44
3.4.2 Ölçeğin ön uygulama aşaması.....	44
3.4.3 Yapı geçerliği.....	45
3.4.4 Açımlayıcı faktör analizi.....	45
3.4.5 Güvenirlik hesaplama.....	50
4. BULGULAR	53
4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	59
4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	63
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	66
5.SONUÇ VE TARTIŞMA	69

5.1. Teknoloji Kullanımına Yönelik Anne Görüşlerinin Düzeyi ve Değişimi	70
5.2 Teknoloji Kullanımına Yönelik Baba Görüşlerinin Düzeyi ve Değişimi	74
5.3 Teknoloji Kullanımına Yönelik Anne ve Baba Görüşlerinin Karşılaştırılması	77
5.4 Öneriler	79
KAYNAKLAR	81
EKLER.....	91
ÖZGEÇMİŞ.....	103

KISALTMALAR

APA:	Amerikan Pediatri Akademisi
NAEYC:	Ulusal Küçük Çocukların Eğitim Derneği
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
AFA:	Açımlayıcı Faktör Analizi

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.Yamaç Eğim Grafiği.....	46
Şekil 2.Faktörlerin İsimleri	50

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge1: Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik özellikleri	42
Çizelge2: Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örnekleme Yeterliliği Ölçümü	46
Çizelge3: Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeğinin Faktör Deseni	48
Çizelge4: Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeğinin Varyans Değerleri	49
Çizelge5: Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeğinin Güvenirlik Analizi Sonuçları	51
Çizelge6: Okul Öncesi Çağda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları.....	53
Çizelge7: Okul Öncesi Çağda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerine Dair Betimsel Analiz Bulguları.....	53
Çizelge 8: Annelerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Alt Boyutlara Göre Betimsel Analiz Bulguları.....	54
Çizelge 9: Babaların Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Alt Boyutlara Göre Betimsel AnalizBulguları.....	57
Çizelge 10: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşa göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	60
Çizelge 11: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	60
Çizelge 12: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşadıkları ilçeye göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	61
Çizelge13: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin çocuk sayısına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçlar	61
Çizelge 14: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin toplam gelir durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	62
Çizelge 15: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin teknolojik aletleri kullanım sıklığına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	62
Çizelge 16: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşa göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	63
Çizelge17: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	64
Çizelge 18: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşadıkları ilçeye göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	64
Çizelge 19: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin çocuk sayısına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	65
Çizelge 20: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin toplam gelir durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	65
Çizelge 21: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin teknolojik aletleri kullanım sıklığına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	66

Çizelge 22: Teknoloji kullanımına yönelik görüşlerin cinsiyet durumuna göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	67
--	----

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLARI OLAN EBEVEYNLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde çocukları olan ebeveynlerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda ebeveynlerin teknoloji kullanımına dair görüşleri cinsiyet, yaş, ilçe, öğrenim durumu, çocuk sayısı, gelir düzeyi ve teknoloji kullanım sıklığı bağımsız değişkenlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modellerinden ilişkisel tarama yöntemine göre gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini İstanbul'da okul öncesi dönemde çocukları olan ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmada nicel verilerin toplanması için örneklem, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile irtibata geçilerek gerekli izinler alınıp il merkezindeki anaokullarından amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini 350 Küçükçekmece ilçesi ve 350 Esenler ilçesinden olmak üzere toplamda 700 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kılınç, (2015) tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ebeveynler aracılığıyla elde edilen veriler üzerinden geçerlik ve güvenilirliğe kanıt sağlaması amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi ve Cronbach's Alpha güvenirlik analizi yapılmıştır. İkinci bir aşama olarak katılımcılardan elde edilen verilerin normalliği Kolmogorov-Smirnov testi aracılığıyla hesaplanmıştır. Alt problemleri yanıtlamak için veriler üzerinde Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H testleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan yedi faktör sahip oldukları içeriklerine göre ayrı ayrı isimlendirilmiştir. Buna göre faktör isimleri; *teknoloji kullanımında ebeveyn kontrolü, teknolojinin pedagojik yönü, teknolojinin faydaları, teknoloji kullanma yeterliği, teknolojinin zararları, öneriler ve teknoloji kullanımının sosyal etkisi* şeklindedir.

Veri analizleri sonucu annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaş, ilçe ve teknoloji kullanım sıklığı değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülürken öğrenim durumu, çocuk sayısı ve gelir düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Diğer yandan babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin sadece ilçe değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Son olarak ebeveyn görüşleri alt boyutlara göre değerlendirildiğinde teknolojinin pedagojik yönü ve teknolojinin faydaları alt boyutunun babaların lehine farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılırken teknolojinin zararları alt boyutunda ise annelerin lehine farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Okul öncesi eğitimde teknoloji, teknoloji kullanımı, ebeveyn görüşleri, okul öncesi*

INVESTIGATION OF THE OPINIONS OF PARENTS HAVE CHILDREN IN PRESCHOOL PERIOD TOWARDS THE USE OF TECHNOLOGY

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the opinions of parents who have children in preschool period on the use of technology. For this purpose, parents' views on technology use were evaluated according to their independent variables such as gender, age, district, educational background, number of children, income level and frequency of technology use. The research was carried out according to the relational screening method, one of the screening models, which is one of the quantitative research methods.

The universe of the research is the parents who have children in preschool period in Istanbul. In order to collect quantitative data in the study, the sample was selected by contacting the Istanbul Provincial Directorate of National Education and using the criteria sampling method, which is one of the purposeful sampling methods from the kindergartens in the city center. The sample of the study consists of 700 parents from 350 Küçükçekmece and 350 Esenler districts. In the research, "Parental Opinions Scale on Technology Use of Preschool Children" developed by Kılınç, (2015) was used as a data collection tool. Exploratory Factor Analysis and Cronbach's Alpha reliability analysis were performed to provide evidence of validity and reliability over the data obtained through these parents. As a second step, the normality of the data obtained from the participants was calculated through the Kolmogorov-Smirnov test. Mann Whitney-U and Kruskal Wallis-H tests were performed on the data to answer sub-problems. The seven factors that emerged as a result of the analyzes were named separately according to their contents. According to this, factor names are *parental control in technology usage, pedagogical aspect of technology, benefits of technology, competence of using technology, harms of technology, suggestions, and social effect of technology use.*

As a result of the data analysis, it was found that the opinions of the mothers regarding the use of technology differed significantly according to the variables of age, district and frequency of use of technology, while it did not differ significantly according to the education level, number of children and income level. On the other hand, it was not determined that the opinions of fathers regarding the use of technology differ only according to the district variable. Finally, when the parents' opinions were evaluated according to the sub-dimensions, it was concluded that the pedagogical aspect of technology and the benefits of technology differed in favor of the mothers, whereas in the sub-dimension of technology, it was found that the differences were in favor of the mothers.

Keywords: *Technology in preschool education, use of technology, parental opinions, preschool*

1. GİRİŞ

21. yüzyılda yaşanan teknolojik gelişmeler, en çok konuşulan konulardan biri olmakla beraber insan hayatında da önemli bir yere sahiptir. Yaşamın her safhasında hâkimiyeti ele alan teknoloji, çok erken yaşlardan itibaren tablet, akıllı telefon ve cihazlar gibi dijital aletlerle tanışan çocukların sosyal yaşamlarının, iletişim becerilerinin, öğrenme süreçlerinin ve oynamış oldukları oyunlarının da ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (İnci ve Kandır, 2017). Teknolojide yaşanan gelişmelerle beraber öğrenme süreci, çevreyle olan etkileşim ve yaşam biçimi de birtakım değişikliğe uğramıştır (Rich, Bickham ve Wartella, 2015).

Günümüz teknolojisinde yaşanan hızlı gelişim ve değişim, bireylerin yeni sorumluluklar almasına katkıda bulunmaktadır. Bireyler bu sorumluluğun bilincine varıp teknolojiyi doğru ve etkili bir şekilde kullanarak diğer toplumlardan daha iyi bir başarı elde etmektedirler (Küçüköğlü, 2013). Bu başarı, teknolojinin okul öncesi dönemden itibaren doğru ve etkili bir şekilde kullanılması ile ilişkilidir. Okul öncesi dönem; çocukların çevresindeki nesnelere keşfetmeye başladıkları, yaşamın temeli olan ve çocuğun doğumu ile başlayıp ilkökula kadar geçen süreci kapsayan öğrenmenin çok hızlı gerçekleştiği bir süreçtir (MEB, 2013). Öğrenmenin çok hızlı olması da çocukların bu dönemde teknolojik dünyaya uyumunu kolaylaştırmaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre sıfır ile iki yaş grubu çocuklar haftalık olarak 14 saat, iki ile beş yaş grubu çocuklar ise haftalık 26 saat teknolojik cihazlarla karşı karşıya gelmektedir (Rhodes, 2017). Amerikan Pediatri Akademisi (APA) (2013) yapmış olduğu açıklamada çocukların, gün içerisinde ortalama sekiz saatini telefon, televizyon, tablet ve bilgisayar gibi teknolojik aletleri kullanarak geçirdiklerini belirtmiştir. Daha büyük yaş grubu çocuklarıyla yapılan araştırmanın sonuçlarına göre ise 8-18 yaş grubu çocukların mobil medya kullanımından dolayı teknolojiye

bağlı oldukları ve günlük 10 saat 45 dakika medya araçlarına maruz kaldıkları belirtilmektedir (Rideout, Foehr ve Roberts, 2010).

Çocukların teknolojik araçlarla geçirdikleri zaman kadar bu zamanın niteliği ve teknolojik içerik uygunluğu da önem arz etmektedir (Christakis ve Garrison, 2009). Çocukların günlük yaşam içerisinde teknolojiyi bu kadar uzun süre kullanmaları dikkate alınacak olursa bu kullanımın çocukların gelişimlerine katkıda bulunacak şekilde verimli olarak gerçekleşmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır (Ömrü uzun, 2019). Teknolojiyi verimli ve etkili kullanmayı, gelişime katkıda bulunmayı ve teknolojiye karşı uyumu kolaylaştıran gücün eğitim olduğunu söylemek mümkündür (Haughland, 2000). Yaşamın birçok alanında var olan teknolojinin eğitimde de yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Özellikle okul öncesi dönemde teknoloji destekli eğitim vermek, çocukların daha erken yaşta birçok beceriyi kazanmalarını sağlayıp gelişimlerini desteklemektedir. Bu sebeple de okul öncesi dönemde teknoloji tabanlı projeler giderek önem kazanmaktadır. Nitekim 2000’li yıllardan itibaren bilgisayarın boyut olarak küçülmesi ve maliyetinin azalması ile teknoloji destekli eğitim projelerinin sayısı da artmıştır (Gündoğan, 2014).

Okul öncesi eğitim süreci içerisinde teknolojik araç olarak en çok bilgisayar ve televizyon kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte teknolojinin diğer ürünleri olan projeksiyon, kamera, fotoğraf makinesi, fotokopi makinesi, radyo, teyp, elektronik oyuncaklar uygun şekilde kullanıldığında okul öncesi eğitim sürecinde daha anlamlı, etkili ve kalıcı öğrenmeler sağlanmaktadır (Sayan, 2016). Bu dönemde doğru ve etkili kullanılan teknoloji, çocukların eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini desteklemektedir. Teknolojinin doğru kullanımı aynı zamanda çocuğun akran grubuyla etkileşim içinde olmasına olanak sağlayıp sosyal ve duygusal gelişimine de katkıda bulunmaktadır. Okul öncesi dönemde etkinlik sürecinde teknolojiyi kullanan çocukların özgüven duygularının daha çok geliştiği ve öğrenme sırasında sorumluluk almaya istekli olup problem çözme becerilerini de geliştirdikleri belirtilmektedir (McCarick ve Li, 2007). Bu dönemde kullanılan teknolojinin sağladığı yararların yanı sıra olumsuz yönlerinden söz etmek de mümkündür. Okul öncesi çağda teknolojinin çok fazla kullanılması çocukların fiziksel etkinliklere daha az zaman ayırmasına hatta bazı sağlık problemlerine neden olmaktadır. Bunun yanında çocuğun kendini dış dünyadan tamamen kopararak içedönük bir birey olmasını ve sosyal çevresi ile iletişim problemleri yaşamasını da

beraberinde getirmektedir (Wu, Fowler, Lam, Wong, Wong ve Loke,2014). Okul öncesi dönemde çocukların teknoloji kullanımı hususunda öğretmenler kadar anne ve babalara da birçok görev düşmektedir. Ebeveynler çocuklarının teknoloji kullanımı sırasında onlara rehberlik edip yol göstererek teknolojinin getirdiği olumsuz sonuçların önüne böylelikle geçebilirler. Bu sebeple teknoloji kullanımını yalnız çocuk odaklı olmanın dışında ebeveyn odaklı olarak da düşünmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır (Bulut, 2018). Ebeveynlerin bu konuda göstermiş oldukları tutum ve davranışlar, bilinç düzeyleri, çocuğun teknolojiyi kullanması konusunda kendisine sağlayacağı fayda ve zararları anlayabilmesi açısından belirleyici olacaktır. Bununla birlikte gelecek nesil, sağlıklı ve çeşitli niteliklerle donanmış çocuklarla değişip gelişecektir.

1.1 Araştırmanın Önemi

Günlük yaşamın birçok alanında var olan teknoloji; sağlık, ticaret, ulaşım ve eğitim gibi farklı alanlarla günlük hayatın içerisine dâhil olmaktadır. Teknolojik hayatın içine doğan ve bununla büyüyen çocukların da teknolojik araçları ne zaman, nasıl, ne şekilde kullanabilecekleri ve ailelerin çocuklarını teknolojinin zararlı etkilerinden uzak nasıl büyütecekleri son yıllarda önem kazanan konulardan biri haline gelmiştir. Çocukların ilk eğitimlerini almış oldukları aile kurumu, teknolojiyi doğru ve etkili kullanabilmelerinde önemli bir role sahiptir. Ailelerin teknoloji ve medyaya yönelik gösterdiği tutum ve davranışlar çocuklar için önemli kabul edilmektedir. Çünkü günümüzde aileler teknolojik cihazların ebeveynliği kolaylaştırdığını düşünmektedir. Diğer bir taraftan ebeveynler, çocuklarının sahip olduğu bu teknolojik imkânlarla çok fazla zaman geçirerek gerekli sosyal becerileri kazanamayacakları konusunda endişe etmektedirler. Ailelerin bu konuya dair görüşleri çocukların yaşı büyüdükçe artış göstermektedir. Özellikle aileler çocuklarının, teknoloji bağımlısı bireyler olmalarına ya da onaylanmayan içeriklerle karşılaşmalarına dair endişeler taşıdıklarını belirtmektedir (Günlü ve Ceyhan, 2017).

APA, (2013) sıfır ile iki yaş grubu çocuklarının herhangi bir teknolojik aleti kullanmamaları gerektiğini, üç ve beş yaş grubu çocuklarının günde bir saat teknolojik alet kullanmalarını, altı ve on sekiz yaş grubunun da gün içinde iki saat teknolojik alet kullanmalarını önermektedir. APA'nın bu önerilerine rağmen yapılan araştırmalar incelendiğinde çocukların olması gereken süreden dört beş kat daha

fazla teknolojik aletleri kullandıkları ortaya çıkmıştır (Pagani, Fitzpatrick, Barnett ve Dubow 2010). Kırık, (2014) yapmış olduğu bir araştırmada ailelerin büyük bir çoğunluğunun teknoloji kullanım sırasında çocuğu takip etmeyip başka işlerle meşgul olduklarını belirtmiştir. Ebeveynlerin kullanmış oldukları ve kullandırdıkları teknolojik aletlerin çocukların gelişimlerinde olumsuz etkiler yaratacağını bilmeleri bu açıdan önem taşımaktadır (Mustafaoğlu, Zirek, Yasacı ve Özdiçler, 2018). Anne ve babaların teknoloji kullanımı konusunda çocuklarından önce kendilerini değiştirmeleri, teknolojiyi sağlıklı ve daha etkili bir şekilde kullanmayı öğrenmeleri ve çocuklarına da bu konuda iyi bir model olmaları gerekmektedir. Bu sebeple yapılan araştırma anne ve babaların okul öncesi dönemdeki çocuklarının teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Okul öncesi dönemde çocukları olan ebeveynlerin teknoloji kullanımı ve teknolojik aletlere yönelik görüşleriyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde genel olarak okul öncesi dönemde teknoloji kullanımının çocuk gelişimine olan olumlu ve olumsuz etkileri yer almaktadır. Bununla birlikte teknolojiye yönelik ebeveyn görüşlerinin yer aldığı (Örn; Kılınç, 2015; Ekici, 2016; Aral ve Doğan-Keskin, 2018; Özcan, 2018; Yengil vd., 2019) çalışmalar da tespit edilmiştir ancak ilçe karşılaştırması şeklinde herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı ortaya çıkmıştır. Mevcut araştırmalar; *dijital ebeveynlik ve değişen roller* (Kabakçı-Yurdakul, Dönmez, Yaman, Odabaşı, 2013), *teknoloji kullanımı hakkında ebeveyn görüşleri* (Kılınç, 2015; Ekici, 2016; Aral ve Doğan-Keskin, 2018; Özcan, 2018; Yengil vd., 2019) *okul öncesi eğitimde teknoloji kullanımı* (Sayan, 2016), *okul öncesi öğretmenlerin teknoloji kavramına ilişkin metaforik algıları* (Korkmaz ve Ünsal, 2016), *teknoloji kullanımının çocukların sağlığı ve gelişimi üzerine etkileri* (Mustafaoğlu vd., 2018; Bulut, 2018) şeklindedir. İlgili literatürde katılımcı gruplar incelendiğinde anne ve babaların birlikte yer aldığı araştırma örneği oldukça az sayıdadır. Bu nedenle yapılan bu araştırma ile okul öncesi dönemde çocukları olan anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Şeker'in, (2017) İstanbul'un ilçelerindeki sosyoekonomik düzeyleri gösteren raporu ile aralarında fark olduğu görülen Küçükçekmece ve Esenler ilçelerinin ebeveynleri sürece dâhil edilerek araştırmada çeşitlilik yaratması sağlanmıştır. Özetle bu çalışma; çocukların teknolojiyi doğru, etkili ve zararlarından kendilerini koruyabilecekleri şekilde yetiştirilmeleri aynı zamanda ailelerin okul

öncesi dönemdeki çocuklarının teknoloji kullanımını hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Teknolojinin günlük hayatın ayrılmaz bir parçası olduğu ve çocukların teknolojiyi doğru, etkili, sağlıklı bir biçimde kullanmaları büyük önem arz etmektedir. Çocuğun ilk eğitimini aldığı aile ortamı bu noktada kritik bir önem taşımaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarının da yaygın bir şekilde kullanmış oldukları teknoloji onları olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Bu sebeple araştırmanın amacı, anne ve babaların okul öncesi dönemdeki çocuklarının teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesidir.

1.3 Problem Cümlesi

Okul öncesi dönemde çocukları olan ebeveynlerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin düzeyi nedir?

1.3.1 Alt Problemler

- Okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri, eğitim düzeyi, ilçe, çocuk sayısı, yaş, gelir düzeyi ve teknoloji kullanım sıklığına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönemde çocukları olan babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri, eğitim düzeyi, ilçe, çocuk sayısı, yaş, gelir düzeyi ve teknoloji kullanım sıklığına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile babaların teknoloji kullanımına yönelik görüş düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

1.4 Varsayımlar

Bu araştırmanın varsayımları aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Katılımcıların *Okul Öncesi Çağındaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeği* sorularını yanıtlarken gerçek düşüncelerini yansıttıkları ve içtenlikle cevap verdikleri,
- Katılımcıların veri toplama sürecine istekli ve etkin bir şekilde katılım sağladıkları, veri toplama sürecini gerçekleştiren araştırmacının tüm katılımcılara tarafsız davrandığı varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı,
- İstanbul'un Küçükçekmece ve Esenler ilçeleriyle,
- Okul öncesi dönemde çocukları olan anne ve babalar,

ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Okul Öncesi Eğitimi: Eğitimi 0-6 yaş grubunda, öğrenme hızları üst düzeyde ve teknolojiye maruz kalma durumları oldukça yüksek olan çocukların belirli bir öğretim programı çerçevesinde almış oldukları, gelişimlerine katkı sağlayan ve onları topluma hazırlayan bir eğitim sürecidir.

Ebeveyn: Bir çocuğun büyümesinde, almış olduğu ilk eğitimin en önemli paydaşı olan ve teknoloji ile çocuğun etkileşiminin doğru bir şekilde gerçekleşmesini sağlamada önemli bir rolü olan bireydir.

Teknoloji: Okul öncesi dönemdeki çocukların günümüzde eğitim ve aile ortamında sıklıkla maruz kaldığı, kullanmaya çalıştığı ve etkilendiği, uygulamalar bütünüdür.

Dijital Yerliler: Doğduğu ve eğitim almaya başladığı andan itibaren, teknoloji ile iç içe olan ve teknolojiyi içselleştirerek hayatına entegre edebilen nesile mensup bireylerdir.

2.KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın temelini oluşturan okul öncesi eğitimi ve önemi, okul öncesi dönemde ailenin rolü, okul öncesi dönemde teknoloji kullanımı ve dijital yerliler, okul öncesi eğitimde teknoloji kullanımı, teknoloji kullanımında ailenin rolü gibi konular açıklanmıştır. Ayrıca çalışma konusuyla ilgili ulusal ve uluslararası literatürde yer alan araştırmalara ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

2.1 Okul Öncesi Eğitim ve Önemi

Dünyada ve ülkemiz eğitim sistemi içerisinde ilk ve en önemli basamağı okul öncesi eğitim oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim; çocukların bireysel özelliklerine ve gelişim düzeylerine uygun, zengin, sağlıklı birçok çevresel uyarıcıları sağlayan, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal ve zihinsel yönden gelişimlerini destekleyen aynı zamanda ilköğretime hazırlayan bir eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Artut ve Tarım, 2004). Çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarının karşılanması, birtakım temel alışkanlıklar kazanması ve bunun sonucunda da hayata iyi bir şekilde hazırlanabilmesi açısından okul öncesi eğitim büyük bir önem taşımaktadır (Canbeldek, 2015). Okul öncesi eğitim, çocukların zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişim alanlarını destekleyerek yetişkinlik döneminde daha üretken ve yaratıcı olmalarını aynı zamanda var olan motivasyonunu da yüksek oranda açığa çıkarmalarını sağlamaktadır.

Okul öncesi dönemde çocuklar; belirli alışkanlıklar kazanmakla birlikte bireysel olarak kendilerini geliştirdikleri aynı zamanda topluma uyum sağlayarak hayata karşı hazırlık yaptıkları bir süreç içerisinde. Bu yaş döneminde zengin uyarıcıların bulunduğu bir çevrede çocuğun öğrenme deneyimi yaşaması ve bunun tüm gelişim alanlarını destekler nitelikte olması; okul öncesi eğitimin önemini giderek arttırmış ve yaygınlaşmasına da katkıda bulunmuştur (Tuğrul ve Feyman, 2006). Yaşamın ilk

altı yılı olan okul öncesi dönem, çocukların gelişimsel olarak en hızlı olduğu aynı zamanda yaşadığı çevreyle etkileşimde en aktif olduğu yıllar olarak kabul edilmektedir. Beyin gelişiminin çok hızlı olduğu bu yıllarda çevreyle kurulan etkileşim ve uyarıcılar büyük bir önem arz etmektedir (Gogtay vd., 2004; Özmert, 2005). Bu dönemde çocuğun aldığı tüm uyarılar zihinde yeni bağlantıların kurulmasını sağlamaktadır. Yeterli derecede uyarı almayan ve bu sebeple de kullanılmayan bağlantılar giderek yok olmaktadır (Knudsen, 2004). Yapılan psikoloji ve bilişsel araştırmalar da öğrenmenin erken çocukluk döneminde yetişkinlik dönemlerine göre daha kolay olduğunu, bilişsel uyarılmanın ve yaşamın erken dönemlerinde bazı becerilerin gelişiminde etkili olduğunu ortaya koymuştur (Berlinski, Galiani, Gertler, 2009).

Okul öncesi dönem aynı zamanda çocukların temel kavramları öğrenme sürecinde oldukları bir dönemdir. Bu yönüyle öğrenme, somut kavramlar ve edindiği deneyimler aracılığıyla oluşturulmaktadır. Özellikle günlük yaşam içerisinde çocukların kullandıkları kavramları daha kalıcı hale getirmek için araç ve materyaller yardımcı olmaktadır (Sayan, 2016). Bunlardan en önemlisi çağın en büyük getirisi olan teknolojik aletlerdir. Yaşamın her alanında yerini alan teknolojik aletler, okul öncesi dönem çocuklarının hayatlarında da ayrılmaz bir parça haline gelmiştir. Çocukların ilgi ve heyecan duydukları birçok alan için teknoloji, fazlaca olanaklar sunmaktadır. Özellikle farklı duylara hitap etmesi çocuklar için uygun bir araç haline gelmektedir. Ulaşılabilir olmasının yanında, bilişsel, sosyal, dil gelişimi ve motor gelişimi açısından olumlu katkılar sağlamaktadır. Ayrıca öğrenmeyi daha keyifli bir hale getirip gerçek yaşamın sağlayamayacağı etkili ve çok sayıda yaşantıyı da sunabilmektedir. Zimmerman vd.,(2004) teknolojinin hayal kurma gücü ve yaratıcı düşünme becerisi üzerinde olumlu etkileri olduğunu da ifade etmiştir. Bu dönemde çocuklara sağlanan bütün teknolojik olanaklar çocukların gelişim özelliklerine uygun olmalı ve sağlıklı, doğru kullanımını destekleyecek nitelikte düzenlenmelidir. Uygun koşullar sağlanmadığı durumda teknoloji, çocuğun gelişimine olumsuz olabilecek etkilere de sebep olabilmektedir. Özellikle teknolojik aletlere ulaşımın kolay olması, çocukların hedeflerine ulaşmak için çaba göstermelerini ve sosyal uyumlarını engellediği düşünülmektedir. Bu sebeple aileler okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji kullanımını hususunda onlara iyi bir rol model olmaya özen göstermelidir.

Çok hızlı gelişim gösteren okul öncesi dönem çocukları, bazı durumlarda ilgi istek ve ihtiyaçlarının farkında olmayabilir ya da kendilerini tam olarak ifade edemeyebilirler. Bu sebeple yakın çevresinde olan yetişkinler ve okul, çocukların kendilerini tanımalarını bununla birlikte yeteneklerini keşfetmelerini sağlamaktadır. Çocuğun başarılı olabilmesi için de bu davranışların okulda öğretmenler tarafından evde ise ebeveynler tarafından bilinmesi, pekiştirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. (Sürmen, 2011). Günümüzde, okul öncesi eğitimin vazgeçilmez olduğuna dair düşüncelerin yaygın hale geldiği ve anne babaların çocuklarının eğitimlerine yönelik planlarının okul öncesi dönemden başladığı görülmektedir. Bu dönemdeki sıfır ile altı yaş arası okul öncesi dönem çocukları fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal yönden desteklenerek ilköğretime hazırlayan bir süreç olarak kabul edilmektedir. İlköğretime başlayacak olan çocuğun kendini bu ortama hazır hissetmesi, mutlu aynı zamanda başarılı olabilmesi için okul öncesi dönemde gerçekleştirilen hazırlık etkinlikleri büyük bir önem taşımaktadır (Yapıcı ve Ulu, 2010).

Okul öncesi eğitimin uzun vadede faydalarını inceleyen araştırma sonuçları incelendiğinde, okul öncesi eğitimi alan çocuklar; yetişkinlik döneminde daha az tutuklanmakta, eğitim yaşantılarına daha uzun süre devam etmekte, liseden daha yüksek oranda mezun olmakta ve bağımlılığa sebep olan alkol ve uyuşturucuyu daha az oranda kullanmaktadır. Okul öncesi eğitimin yalnız çocuk açısından değil aynı zamanda aile ve toplum açısından da önemli olduğu görülmektedir (Adams, Edie, Riley, Roach ve Ittig, 2004). Türkiye’de okul öncesi eğitime dair yapılmış bir araştırmada erken çocukluk dönemindeki kaliteli çalışmaların çocuğa, aileye, topluma ve ülke ekonomisine yüksek getiriler sağlayan kazanımlar olduğu sonucunu ortaya koymuştur (Kaytaç, 2005).

Burchinal vd.,(2000) yapmış oldukları araştırmada; okul öncesi eğitimin verildiği kurumlar ve eğitim programlarındaki kalite; çocukların gelişim alanlarını desteklemenin yanında sosyal becerilerinin gelişmesine ve artmasına yönelik katkıları olduğunu da ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda; okul öncesi eğitim alan çocukların, almayan çocuklara göre matematik becerilerinde daha yeterli performans gösterdikleri (Unutkan, 2007) yaratıcı düşünme becerilerinin daha çok gelişmiş olduğu (Yaşar ve Aral, 2010) ve akran ilişkilerinde daha yapıcı, olumlu oldukları (Gülây, 2009) ifade edilmiştir. Yapılan başka bir araştırmada okul öncesi eğitim alan

çocukların almayan çocuklara göre ilköğretim sürecine daha donanımlı geldikleri (Pehlivan, 2006) ve okul öncesi eğitim alan çocuğun ilköğretim dönemine uyumunun daha kolay olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Yoleri ve Tanış, 2014). Ayrıca bu eğitimi alan çocukların duygusal, sosyal, bilişsel, bedensel ve dil gelişimi açısından daha ileri seviyede buldukları da araştırmada belirtilmiştir. (Clarke ve Shinn, 2004).

Yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında okul öncesi eğitimin bireylerin gelişmesinde ve yetişmesinde ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Ülkemizde ise okul öncesi döneme ve eğitimine verilen önem giderek artmaktadır. Dünyada ve ülke genelinde yaşanan tüm gelişmelerle birlikte okul öncesi eğitim programları da değişmektedir. Bu kapsamda okul öncesi eğitim programı en son 2013 yılında güncellenmiştir. Bu programda yer alan okul öncesi eğitiminin temel amaçları şu şekilde ifade edilmiştir (MEB, 2013) :

- Çocukların zihinsel, fiziksel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını desteklemek,
- Çocukları ilköğretime hazırlamak,
- Şartları elverişli olmayan çevre ve aileden gelen çocuklar için yetişme ortamı sağlamak,
- Çocukların Türkçeyi güzel ve doğru bir şekilde konuşmalarını desteklemektir.

Öğrenmenin hızlı bir şekilde gerçekleştiği ve çok yüksek olduğu bu dönemde çocuklara sunulan güvenli, sağlıklı sosyal ve fiziksel koşullarda etkili iletişimle çocukların gelişmelerine daha büyük katkılar sağlanabilmektedir (Tunçeli, 2012). Genel manada okul öncesi eğitim çocuğun gelişimini desteklemekle beraber çocuğun aile, akran ve toplumla ilişkisini de olumlu yönde etkileyerek tüm yaşamına katkı sağlamış olur. Bu sebeple de çocukların sağlıklı, kaliteli ve ekili bir yaşam sürmeleri açısından okul öncesi eğitim destekleyici bir konuma sahiptir.

2.2 Okul Öncesi Eğitimde Ailenin Rolü

Okul öncesi dönem, çocukların ilerideki yaşamlarının temelini oluşturan ve onları birçok yönden etkileyen önemli bir süreçtir. Bu dönemde çocuğun dış dünya ile etkileşimini destekleyen, ona çevresini tanıma imkânı sağlayan, deneyimler kazandıran ve bir takım alışkanlıklar edinmesine yardımcı olan en temel kurum

ailedir. Aile, çocuğun yaşamının her alanında özel bir konuma sahip olmakla birlikte çocuğun da ilk eğitimcisi olarak ifade edilmektedir (Arabacı ve Aksoy, 2005). Okul öncesi eğitimin daha yararlı bir hale getirilmesi ve yaygınlaştırılması için çocuğun ilk eğitimcisi olan anne ve babalar büyük bir role sahiptir.

Çocuğun kişiliğinin şekillenmeye başladığı ve çevresindeki bireylerle iletişim kurmasında etkili olan aile, çocuğun gelişmesini aynı zamanda öğrenmesini sağlayan, ilk deneyimlerinin paylaşıldığı bir etkileşim ortamıdır. Bu ortamdaki anne ve babalar çocuğun gelişiminden ve eğitiminden sorumlu kişiler olarak ifade edilmektedir (Çamlıbel-Çakmak, 2010). Okul öncesi dönemde verilen eğitimin çocukların yaşamlarına dair hedeflerini belirlerken bu yolda yalnız olduklarını düşünmek de bu noktada doğru değildir. Çocuk ailesiyle birlikte bir bütün olarak ve dünyada olan biteni anlamlandırmasına destek olan bir kurum olarak kabul edilmelidir (Cömert ve Güleç, 2004).

Anne ve babaların eğitim sürecini okulla etkileşim halinde yürütmeleri ve sürece etkin katılım göstermeleri, her geçen gün farklılaşan dünyada çocuk gelişimi ve eğitimi hususunda bilgilenmelerine katkı da bulunarak çocuklarının başarılı ve daha donanımlı bir kişilik geliştirmelerine fayda sağlamaktadır. Böylelikle okul öncesi eğitimi, çocuğun sosyalleşmesinin yanında ilköğretime hazırlanmasını sağlayacak hem de anne ve babaların çocuklarının gelişimi ve eğitimi hakkında bilgi sahibi olmasına katkıda bulunacaktır. (Altınkaynak ve Yanıklar, 2014). Bu sebeple de nitelikli bir eğitimin en önemli bileşenlerinden biri olarak aileyi kabul etmek mümkündür.

Okul öncesi dönemdeki aile beklentileri, çocukların bilişsel, fiziksel ve sosyal gelişimlerini de etkilemektedir. Gelir durumu, eğitim düzeyi, yaşam stili kısaca farklı özelliklere sahip olan ailelerin okul öncesi eğitimden beklentileri de farklılık göstermektedir. Ancak tüm bu farklılıklara rağmen anne ve babalar okul öncesi eğitiminin çocuğun gelişiminde büyük bir öneme sahip olduğunu, bu dönemin çok iyi değerlendirilmesinin bilincinde olmalarını, buradan yola çıkarak da okul öncesi eğitimden faydalanma yolunu seçmeleri gerekmektedir. Bununla birlikte okul öncesi eğitimde ailenin ayrılmaz bir parça olarak görülmesi, çocukların ilgi istek ve ihtiyaçlarının yanında anne babaların da istek ve beklentilerini dikkate almak okul öncesi eğitime olan katılımı ve eğitimin niteliğini de arttıracaktır (Aibao, Xiaofeng ve Hajime, 2007).

Ebeveynlerin çocuğun eğitiminde aktif rol oynaması ve okulla iş birliği halinde olmasının ebeveynlere sağlayacağı faydalar şu şekilde sıralanabilir (Cömert ve Güleç, 2004):

- Çocuğun eğitiminde anne ve baba olarak kendi rollerinin farkına varma
- Çocuğun gelişimini çok yönlü olarak destekleme
- Çocuğun eğitiminde kendine güven duyabilme
- Anne ve babanın kendi becerilerinin ve yeteneklerinin farkına varması
- Çocukları birer birey olarak görmesi ve onlara duydukları saygının artması
- Sağlıklı iletişim kurabilme
- Zaman ayıramamaktan kaynaklı suçluluk duygusunu aza indirme
- Anne babanın kendisine ve çocuğuna yeni beceriler kazandırabilmesi.

Lahaie, (2008) çocuğun eğitime katılım gösteren ailenin, çocuğunun gelişimini büyük oranda desteklediğini ve matematik becerilerini daha da geliştirdiğini tespit etmiştir. Ayrıca ailenin eğitime katılmasında ana dili İngilizce olmayan göçmen ailelerin çocukları için daha yararlı olduğunu ifade ederek bir sonraki eğitim kademesi için hazır bulunuşluklarını da arttırdığını ifade etmiştir. Başka bir araştırma sonucunda, babaların eğitime katılım göstermesiyle çocukların zihinsel sosyal ve duygusal gelişimlerinin etkilendiği belirtilmiştir (Cabrera, Shannon ve Le Monda, 2007). Yirmi beş araştırmanın meta-analizini yapan Chen ve Fan, (2001) anne babaların eğitimde katılım göstermeleri ile çocukların akademik başarıları arasındaki ilişkinin varlığını incelemiş ve bu inceleme sonucunda anne babaların eğitimde aktif rol alması ile çocukların başarıları arasında olumlu ve güçlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Kotaman, (2008) anne babaların çocuğun eğitiminde yer aldıkları takdirde çocukların hayat boyu daha başarılı oldukları; çocukların okula karşı daha olumlu tutumlar yansıttıkları, eğitimin ileri süreçlerine geçişte daha istekli oldukları ve üniversiteye gitme şanslarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Yine bunun yanında anne babalar eğitim kurumuyla işbirliği içerisinde olup yapılan çalışmalarda aktif rol aldıklarında, çocukların oryantasyon problemi yaşamadıkları ve okula devam noktasında olumsuz durumların olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Epstein ve Sheldon, (2002) anne ve babaların eğitimde aktif rol oynamalarının çocuğun okula devamını sağlamada ve okulu bitirmeden ayrılma ihtimalini yok etmede etkili

olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte anne ve babanın eğitime katılım göstermelerinin; çocuğun sosyal ve davranışsal gelişimlerine katkı sağladığını, disiplin sorunlarını azalttığını bunun sonucunda da çocuğun daha güvenli bir ortamda gelişimlerinin desteklenmesine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında verilen eğitimin amacına ulaşabilmesi ve eğitim faaliyetlerinin en etkili şekilde sürdürülmesinin, anne ve babaların eğitim sürecine aktif katılım sağlamalarıyla mümkün olduğu görülmektedir. Bu sebeple çocuğun eğitimine birçok boyutta katkı sağlayan ve etkin rol oynayan anne babalar, okul öncesi dönemdeki çocuğun okuldaki eğitimini evde de sürdürerek çocuğun öğrenme sürecindeki devamlılığını desteklemiş olacaklardır.

2.3 Teknoloji Kullanımı ve Dijital Yerliler

Günlük yaşamda çocukların çok kolay erişim sağladıkları; akıllı telefon, televizyon, tablet, müzik çalar ve buna benzer araçlar teknolojik alet olarak tanımlanmaktadır (Omrak, 2019). Birçok alanda var olan ve günlük hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelen teknoloji; iletişim, sağlık, ticaret ve eğitim gibi farklı alanlarda da yaygın olarak kullanılmaktadır. Yaşamın her safhasında hâkimiyeti ele alan teknoloji, çok küçük yaşlardan itibaren akıllı telefon tablet gibi benzer cihazlarla tanışan çocukların iletişim kurma becerilerinin, sosyal yaşantılarının, oynamış oldukları oyunlarının ve öğrenme süreçlerinin de ayrılmaz bir parçası haline dönüşmüştür (İnci ve Kandır, 2017). Okul öncesi dönem, çocukların rol model arayışı içerisinde oldukları bir süreçtir. Çocuğun kişilik gelişiminin desteklenmesi açısından bu dönemde model alma arayışı önemlidir (Akkuş, Yılmaz, Şahinöz ve Sucaklı, 2015). Özellikle model aldıkları kişilere benzeme çabaları ile teknolojik aletleri uzun süre kullanmaları obezite ve dil gelişiminde olumsuz etkileri olduğunu ortaya çıkarmıştır (Kirkorian, Pempek, Murphy, Schmidt ve Anderson, 2009; APA, 2001). Tüm bunların yanında okul öncesi dönemde teknolojik aletlerin kullanımı yaygınlaştıkça çocukların günlük yaşantılarına etkisi hakkında akademik tartışmalar da başlamıştır. Yapılan tartışmalarda; teknolojinin çocuklukta bir takım dönüşümlere sebep olduğu ve çocukları sosyal, duygusal, bilişsel gelişim alanlarında tehlikeye soktukları ifade edilmiştir. Bunların sebebinin ise küçük yaşlarda çocukların hayatlarına dokunmatik ekranlı teknolojilerin hâkimiyet kurması ve sonucunda da çocuğun kendini

toplumdan izole ederek daha birçok hastalıkla karşı karşıya gelmiş olmaları ifade edilmektedir (Plowman, McPake ve Stephen, 2010).

Son yıllarda bilgisayar, tablet ve akıllı telefon gibi hızla değişen, gelişen, erişimi ve taşınması çok kolay olan teknolojik aletlere çocukların ayırdıkları zaman da giderek artmaktadır (Hosokawa ve Katsura, 2018). Ayrıca teknolojide yaşanan gelişmeler büyük bir hızla gerçekleştiği için bir nesil teknolojinin içine doğarken başka bir nesil ancak yirmi yaş ve sonrasında teknoloji ile karşılaşabilmiştir. Bu sebeple iki nesil arasında oluşan farkı kapatmak için toplumlar, ülkelerindeki eğitim uygulamaları ve programlarına teknolojiyi de katmışlardır (Arabacı ve Polat, 2013). Nitekim geçen yıllar içerisinde akıllı tahta kullanımının Türkiye'deki özel ve resmi tüm eğitim kurumlarında büyük bir oranda artmış olması bu duruma örnek olarak gösterilebilir (Sünkür, Arabacı ve Şanlı, 2012).

Öte yandan yaşanan değişim ve gelişimin çağımızın bir parçası olduğu olgusuna karşı birey ve toplumlar var olan alışkanlıklarını korumaya özen göstermektedirler. Yetişkin bireyler geçmiş zamanı, genç bireyler anı, çocuklar ise gelecek zamanı yaşamak istemektedir. Bu noktada her kuşağın kendine ait bir alışkanlığı olduğu ve bunların birbirinden farklılık gösterdiği söylenmektedir. Bu sebeple, kuşaklar arasında birtakım anlaşmazlıklar yaşanmakta ve bu anlaşmazlıklar günümüze etki etmektedir. Yaşanan bu anlaşmazlıklar neticesinde ise iki temel kavram ortaya atılmıştır. Bu kavramlardan biri *dijital göçmenlik* ikincisi ise *dijital yerlilik* olarak ifade edilmektedir. Dijital göçmen kavramı, teknolojik ortam içerisinde olmayıp sonradan bu aletleri kullanma eğilimi ya da zorunluluğu içerisinde olan bireyler için; dijital yerli kavramı ise her türden teknolojik imkân ve aletin içerisine doğmuş ve bu imkânları en etkili, verimli şekilde kullanan bireyler için söylenmektedir (Arabacı ve Polat, 2013).

1980 yılından sonra doğan, dijital aletleri yaşamının bir parçası olarak gören, teknolojinin zorunluluktan ziyade hayatının rutin bir parçası gibi olan ve bu aletlerle kendine has dillerini geliştiren dijital yerliler, teknolojinin içine doğup birçok işini de teknoloji ile yürüten 21. yüzyıl çocukları ve gençlerinden oluşmaktadır. Bu özelliklerin yanında dijital yerlilerin öğrenmeye daha yatkın bireyler oldukları ifade edilmektedir. Kendilerinden önce gelen kuşaklardan farklı olarak bazı özelliklere sahip olduğu da söylenmektedir. Bu özellikler aşağıda sıralanmıştır (Bilgiç, Duman ve Seferoğlu, 2011):

- Bilgiye çabuk ulaşmak isterler,
- Yazılı metin yerine grafik kullanmayı tercih ederler,
- Yazılı bir metni düz bir sırayla baştan sona okumak yerine karışık okumayı seçerler,
- Ciddiyet gerektiren çalışmalardan çok oyunları tercih ederler,
- Bilişsel yapıları paraleldir,
- Eş zamanlı birden fazla işi yapma eğilimindedirler,
- Öğrenmeyi araştırarak gerçekleştirme isterler.

Yukarıda sıralanan özellikler incelendiğinde dijital yerlilerin bilgiye ulaşmalarında; görüntü, eğlence ve hızlı olmak önemli noktalardır. Hızlı bir şekilde bilgiye ulaşırken görselliği, zenginliği ve eğlenceyi barındırma gibi özelliklerin bir arada olmasını istemektedirler. Oyun ve eğlence içeriği olan verilere de ayrıca ilgi duymaktadırlar (Çetin ve Özgiden, 2013).

Prensky, (2001) dijital yerlilerin teknolojiyle iç içe büyüyen bir nesil olmalarının yanı sıra hayatlarını tabletler, bilgisayarlar, video oyunları, kameralar ve akıllı telefon gibi dijital çağın getirdiği araçlarla çevrili bir hayat yaşadıklarını ifade etmektedir. Ayrıca 21. yüzyıl çocuklarının yaşamları boyunca okuma etkinliğine 5.000 saatten daha az zaman ayırdıklarını fakat 10.000 saatten fazlasını video oyunları oynamaya ve 20.000 saati televizyon izlemeye ayırdıklarını belirtmiştir. Prensky, (2003) yapmış olduğu başka bir çalışmada da Amerikalı gençlerin 21 yaşına gelene kadar 10.000 saatten daha fazla cep telefonu ile konuştuklarını, 200.000 den daha fazla mail ve kısa mesaj gönderdiklerini ve 500.000 den fazla reklam gördüklerini belirtmektedir. Prensky'ye göre 21. yüzyıl öğrencileri başka bir ifadeyle dijital yerliler, zamanlarının büyük birçoğunu dijital cihazlarla, tablet oyunları oynayarak, video ve televizyon seyrederek geçirmekte bununla birlikte de okumaya ayırdıkları zaman giderek azalmaktadır. Bunların yanında Teo,(2013)yapmış olduğu çalışmasında dijital yerli kavramına yönelik dört boyut belirlemiştir:

- *Teknoloji ile büyüme:* Dijital yerliler, teknolojinin içine doğup onunla büyüyen ya da bilgisayar, telefon, televizyon gibi araçların dijital niteliğini iyi derecede kullanan bireylerdir (Prensky, 2005).

- *Çoklu görevde rahatlık:* İki ya da daha çok işin eş zamanlı yapılması durumudur. Nitekim Anderson ve Rainie de (2012) bu becerinin dijital yerlilerde çok geliştiğini ifade etmiştir.
- *İletişimde görselleri kullanma:* Küçük yaşlarda teknolojiyle çok fazla karşı karşıya gelen yerliler, görsel öğeleri tercih etmede daha rahatlardır (Teo, 2016).
- *Anlık memnuniyet ve ödüller kazanma:* Dijital yerliler yapmış oldukları işlerde beklenti içindedirler (Prensky, 2001). Bu sebeple de teknolojik ortamlarda memnun olma gereksinimine sahiptirler.

Genel manada dijital yerliler için e postalar, tabletler, bilgisayarlar ve akıllı telefonlar yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiş durumdadır. Bu sebeple de yerliler, içinde buldukları ortam nedeniyle, düşünme ve bilgiyi kullanma süreçleri bakımından diğer bireylerden farklılık göstermektedir. Yaşadıkları bu deneyimler de farklı beyin yapılarının oluşmasına neden olmaktadır. Buradan hareketle dijital yerli bireylerin düşünme becerilerinin kendinden önceki kuşaktan farklılık gösterdiği belirtilmektedir.

2.4 Teknolojinin Doğru Kullanımı

Teknolojinin bireyler için daha yararlı hale gelmesini sağlayacak kullanım çeşitleri bulunmaktadır. Çocuklar teknolojiyi etkili kullandığı takdirde, doğru bilgiye daha çabuk ulaşma, akademik becerilerini arttırabilme, medya ve mobil teknoloji aracılığıyla akran eğitimi için daha güçlü bir alan oluşturabilme, görüşlerini belirtme, haklarını bilmek ve savunmak gibi daha pek çok avantaja sahip olabilmektedir. Sağlıklı ve doğru kullanım stillerini çocukların erken yaşlardan itibaren öğrenmesi onların teknolojiden uygun oranda faydalanmalarını zararlarından da korunmalarını sağlama noktasında büyük bir öneme sahiptir.

Bu kullanım tarzları şu şekildedir (Yay, 2017):

- *Sorumlu Kullanım:* Ahlak kurallarının medya ortamında da geçerli olduğunu belirten ve kimseye zarar vermeden teknolojiyi kullanma durumudur.
- *Güvenli Kullanım:* Özel yaşantıyı, güvenliği, mahremiyeti ve kişiye zarar vermeyi önleyecek şekilde kullanma tarzıdır.

- *Aktif Kullanım:* Teknoloji kullanımının kişilerin ilgisine ve yeteneğine göre bir şeyler üretme çabasında olduğu kullanımdır.
- *İşlevsel Kullanım:* Teknolojinin yalnızca oyun oynamak ve müzik dinlemek amaçlı değil günlük yaşamı kolaylaştıracak uygulama ve sitelerin de öğrenilerek kullanılmasıdır.
- *Faydalı Kullanım:* Teknolojinin sunduklarını kontrol etmeden kullanmak yerine işe yarayacak uygulamaların ayıklanarak seçilip kullanılmasıdır.
- *Bilinçli Kullanım:* Teknoloji ortamında doğru bilginin kaynaklarını tanımak, yanlış bilgiyi ve kaynaklarını araştırmak, ayırmak, eleştirel bir yaklaşımlı kullanma tarzıdır.
- *Dürüst Kullanım:* Teknoloji aracılığıyla elde edilen içeriğin telif haklarına uyarak kullanma çeşididir.
- *Sağlıklı Kullanım:* Teknolojinin uzun süreli oturular nedeniyle bedene zarar vermeden, dengeli ve düzenli uykuya engel olmadan, sağlıklı olmayan beslenme alışkanlıklarına yol açmadan kullanılmasıdır.
- *Bilgili Kullanım:* Temel teknoloji bilgisine sahip olarak teknolojinin kullanılması durumudur.
- *Sınırlı Kullanım:* Günlük kullanma süresine göre teknolojinin kullanılması durumudur. Özellikle çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olarak belirlenmiş süre olmalı ve bu sürelere uyulmalıdır.

2.5 Okul Öncesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı

21. yüzyılda var olan tüm bilgiler, her geçen gün biraz daha eskimekte ve değişim sürecine girmektedir. Değişen bilgiler beraberinde daha fazla yenilik getirerek toplumun; sosyal, kültürel ve politik yapısının da gelişimini sağlamaktadır (Angeli, Valanides, 2009). Yaşanan bu değişimin yanında bilgiye ulaşma süreci hızlanmış ve beraberinde teknolojik aletlerin kullanım oranları da artmıştır. Teknolojide yaşanan gelişmeleri beraberinde getiren ve eğitim öğretim sürecinde kullanılan yöntem tekniklerde de bir takım değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişikliklerden en dikkat çekici olanı, bilgi iletişim teknolojilerinin süreç içerisinde kullanılmasıdır. Nitekim okul öncesi eğitim kurumlarında da bilgi iletişim teknolojileri yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunun yanında okul öncesi dönemdeki çocukların büyük bir kısmı günlük yaşam içerisinde farkında olarak veya olmayarak tablet, bilgisayar,

akıllı telefon ve bunun gibi teknolojik araçlarla etkileşim halindedir. Akranları ile yarış yapabilmesi için birçok anne baba daha çok küçük yaşlardan başlayarak bir eğlence ve öğrenme aracı olarak tablet, akıllı telefon, televizyon bilgisayar gibi teknolojik olanakları sunmayı bir görev olarak düşünmektedirler (Kılınç, 2015).

Eğitimde teknolojinin kullanılmasının yanında bu teknolojilerin hangi dönemden itibaren kullanılmaya başlanacağı tartışma konusu haline gelmiştir. Çok hızlı gelişim gösteren teknolojinin eğitim ortamındaki kullanımının son zamanlarda okul öncesi dönemde de arttığı gözlenmektedir. Teknolojinin eğitim sistemine bir takım yenilikler getirerek, farklı öğretim yöntem ve tekniği sağlamanın yanında öğrenen öğretene dengesinde değişim yaratıp verimli bir eğitim ortamı sunmaktadır (Liu, Toki ve Pange, 2014). Bu sebeple teknoloji, eğitimin ayrılmaz bir parçası olup sürecin her kademesinde de kullanılarak eğitimin kalitesini arttırmaktadır (Can-Yaşar vd., 2012). Bu bağlamda da; eğitimde teknoloji kullanımının doğrudan ya da dolaylı etkilerinin tartışılması kaçınılmaz bir hal almaktadır. Nitekim bilgisayar yazılımlarındaki yetersizliğin okul öncesi dönemde bir sınırlılık oluşturabileceği düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim etkinliklerinde kullanılan teknolojinin, çocukların ilgilerini çektiği belirtilmektedir. Bunun en önemli sebebi, çocukların teknolojik araç ve gereçlerin içine doğması, onlara ilgi göstermesidir (Kol, 2012). Ancak okul öncesi eğitimde kullanılan teknolojinin çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayamayacağı konusunda tartışmalar da vardır. Sosyal duygusal ilişkileri zayıflattığı, fiziksel, motor beceri gerektiren hareketleri ve doğal ortamdaki etkinlikleri azaltacağı; dans, müzik, sanat, bazı sosyal becerileri, bir takım ahlaki değerleri bütünleştirmesini gözden kaçıracağı konusunda tehlikeleri olduğu belirtilmektedir. Okul öncesi eğitimde teknolojinin kullanılması ya da kullanılmamasından ziyade nasıl, ne şekilde, nerede ve ne kadar süre kullanılacağı daha önemli bir soru olarak kabul edilmektedir (Sayan, 2016).

Teknolojinin çocukların yaşamında büyük bir öneme sahip olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak nitelendirilmektedir. Günümüzde çocuklar, teknolojik aletlerin çokça olduğu bir dünyaya gelmekte ve onunla birlikte yetişmektedir (Vorkapic ve Milovanovic, 2014; Wu vd., 2014). Yaşanan bu durum fırsata dönüştürülerek okul öncesi eğitim ortamına daha uygun, çocukların dikkatini daha çok çekeceği teknolojik aletlere fazlaca yer verip eğitim sürecinde daha zengin uyarıcıların olduğu bir öğrenme ortamı yaratacağı düşünülmektedir. Eğitimde kullanılacak olan

teknolojik materyallerin seçilirken ve kullanılırken çocukların yaş ve gelişim özelliklerini, ilgi istek ve ihtiyaçlarını dikkate almak gerekmektedir. Ayrıca kullanılan teknoloji, eğitim sisteminin amaçlarına uygun olarak belirlenen programla da bütünleştirilmelidir (Sayan, 2016). Teknolojinin okul öncesi eğitimde doğru kullanılması; teknolojik materyalin programla bütünleştirilmesi ve her çocuğa uygun olarak düzenlenmesiyle ilgilidir. Bununla birlikte teknolojik materyalin doğru ve etkili kullanılmasının öğretmen yeterliğiyle, deneyimiyle ve bilgi birikimiyle sağlanacağı düşünülmektedir (Haugland, 2000).

Okul öncesi eğitimde tercih edilen teknolojik araçlar içinde en detaylı olan ve en çok tercih edilen bilgisayar olsa da bunun dışında başka teknolojilerde mevcuttur. Ancak bunların içerisinde en çok kullanılan teknolojik araç televizyon olarak kabul edilmektedir. Bilgisayar ve televizyon haricinde; radyo, projeksiyon, teyp, tepegöz, elektronik oyuncaklar, kamera, fotoğraf makinesi, fax makinesi gibi teknolojiler uygun olarak kullanılırsa okul öncesi eğitimde etkili olabilmektedir. Teknolojik araç ve gereç kullanımı hangi amaç için olursa olsun çocuğa uygun yer ve zamanda kullanılarak eğitsel etkileri dikkate alınmalıdır. Bu noktada okul öncesi dönemde sıklıkla kullanılan teknolojik araç ve gereçler önem arz etmektedir.

2.5.1 Okul öncesi eğitimde sık kullanılan teknolojik araçlar

Okul öncesi eğitimde en çok tercih edilen teknolojik araçlar içinde en detaylı olanı ve en sık kullanılanı bilgisayar olarak kabul edilse de bundan başka teknolojik araçlarda okul öncesi eğitim ortamlarında kullanılabilmektedir. Bilgisayar dışında; projektör, televizyon, radyo, teyp, elektronik oyuncaklar, tepegöz, kamera, fotoğraf makinası, fax makinası gibi araç ve gereçlerde uygun kullanıldığı durumda okul öncesi dönem çocukları için etkili olabilmektedir. Günümüzde özellikle akıllı telefon, tablet ve bilgisayarlar çocuklar tarafından en çok kullanılan araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple teknolojik araçlardan herhangi birinin kullanımının çocuklar açısından uygun zamanda ve uygun mekânda eğitsel etkileri dikkate alınarak kullanılmasına özen göstermek gerekmektedir.

Okul öncesi eğitimde sıklıkla kullanılan teknolojik araç ve gereçler şu şekildedir:

Elektronik Hikâye Kitapları: Çocuk kitapları, temel eğitim içinde bulunan aynı zamanda boşa geçen zamanı değerlendiren bir etkinlik olarak çocuğun dünyasını yapılandırır. Çocuklar, kitaplar aracılığıyla yetişkinlerin yaşamına dair bilgi ve

deneyimlerle tanışır ve bu deneyimlerden yola çıkarak kendi dünyasını şekillendirmektedir (Soyer, 2009). Kitap okumak, istenilen yaşta, istenilen yer ve zamanda yapılan en eğlenceli ve en kolay aktivitedir (Tanju, 2010). Eğitimde teknolojinin yaygın olarak kullanılması, kitapların da elektronik ortamlarda geliştirilerek kullanılabilir hale getirilmesi fikrini ortaya çıkarmıştır. Elektronik kitap, basılmış bir kitabın çoğaltılmasıyla oluşan ya da dijital ortam içerisinde üretilen bir metin çeşididir. Normal bir kitap metninden farklı olarak, animasyon, şarkı, fon müzik veya videoyu kendi bünyesinde bulundurmaktadır. Ekranı olan herhangi bir teknolojik alet üzerinden okunur ve özel bir malzemeye ihtiyaç gerektirmez (Önder, 2011). Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanmış elektronik hikâye kitaplarının yazılı kısımları, çocuktan bağımsız olarak hikâyeyi sesli bir şekilde anlatan bir araç olarak geliştirilmiştir. Son yıllarda kullanımı ve üretimi yaygınlaşan bu kitaplar, üretim ya da içerik zenginliği açısından daha farklı ifadeler sunarak çocuklar için daha dikkat çekici hale gelmiştir. Çocukların hikâyeyi dinleyerek öğrenmesinin yanında eğlenmesini de sağlayarak çocuklar için faydalı bir araç haline dönüşmüştür.

Televizyon: Eğitimde televizyon kullanımı çocuğun farklı duyu organlarına hitap etmesi sebebiyle uygun bir araç olarak görülmektedir. Kolay ulaşılabilir olmasının yanında okul öncesi eğitim için sosyal duygusal bilişsel ve dil gelişimi açısından olumlu katkılar sağlamaktadır. Bunun yanında öğrenmenin daha keyifli ve eğlenceli hale gelmesini destekleyip çok sayıda yaşantıyı sunabilmektedir. Televizyonun hayal gücü ve yaratıcılığa olumlu etkileri olduğu da ifade edilmektedir (Zimmerman vd.,2004). Ancak çocuk çok küçük yaşlardan itibaren uzun süreli televizyon izleme alışkanlığı içerisinde olursa hayal ile gerçek yaşam arasında bağ kuramaz, ya da hayali bir olayı gerçek zannedebilir. Kritik dönemi çok uzun süre televizyon başında geçiren çocuklarda dil ve konuşma bozukluğu görülme oranı oldukça yüksektir. Bunun yanında bazı araştırmalarda da genetik yatkınlığın olduğu ve uzun süreli televizyon izleme sonucunda otizmin tetiklendiği ortaya çıkmıştır. Çocuğun gelişim seviyesine göre hazırlanmış, uzmanlar tarafından gerekli kontrolleri yapılmış, çocuğun gelişimine fayda sağlayabilecek, öğrenmesine ve eğlenmesine imkân tanıyacak, ilgisini ve merakını körükleyecek ve en önemlisi doğru zamanda kullanma ve doğru sürede izlemesi sağlanarak çocuğun gelişimine pozitif bir katkı sağlayacağı da gerçektir. Aksi durumda çocukları bilgilendirmeden gösterilen tutumlar, çocuğun olumsuz davranışlar sergilemesine sebep olacaktır (Kol, 2017). Akkuş vd.,(2015)

yapmış olduğu bir araştırmada çocukların %47'sinin gün içerisinde iki saatten fazla televizyon izlediklerini belirtmiştir. Çocuğun gelişimine katkı sağlayacak günlük aktivitelere katılmamaları bu zamanı televizyon karşısında geçirmeleri televizyon bağımlısı olmalarının yanında gelişimlerini de olumsuz etkileyeceği düşünölmektedir.

Video-Kamera: Video kamera ve fotoğraf makinaları okul öncesi eğitim sürecinde dil etkinlikleri, oyun, sanat, müzik ve okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinde kullanılabilir. Çocukların yapmış oldukları etkinlikleri sunmanın yanında ilginç, dikkat çekici ve eğlenceli olayları kaydedip kullanmada etkilidir. Video kameralar bilgisayar kullanımı ile daha nitelikli hale gelebilmektedir. Bunun yanında okul öncesi eğitimde aileleri etkinlikler konusunda haberdar etmek, bilgilendirmek ve ödüllendirmek için de kullanılmaktadır (Sayan, 2016).

Bilgisayar: Birçok uygulamayı içinde barındıran bilgisayarlar, günümüzde üç yaşından itibaren çocukların kullandığı bir araç haline gelmiştir (Haughland, 1999). Geçmiş yıllarda bilgisayarların soyut kavram içermesi, öğretmenin rolünü en aza indirmesi, grup halinde çalışmayı kısıtlaması ve gelişimsel olarak uygun olmayan programların kullanılması sebebiyle okul öncesi dönemde bilgisayar kullanımı akademik olarak pek desteklenmemiştir (Yelland, 2005). Fakat günümüz okul öncesi eğitimde bilgisayar kullanımı son yıllarda artış göstermektedir. Bilgisayarların öğrenmeyi daha kolay hale getirdiği ve desteklediği ifade edilirken çocukların zihinsel, sosyal-duygusal, psikomotor ve dil gelişimlerine destek olduğu da vurgulanmaktadır. Eğitim etkinliklerinin gerçek yaşamla birleştirilmesine imkân sağladığı da ifade edilmektedir. Bilgisayar ile etkinlik yapan çocukların kendilerine güven duygusunun geliştiği, kendi sorumluluklarını alabildikleri, aldıkları sorumluluğu yerine getirdikleri ve problem çözmeye yardımcı olacak becerileri kazandırdığı da belirtilmektedir (McCarick ve Li, 2007).

Okul öncesi dönemde çocuğun bilgisayarda geçireceği zaman, kullanacağı programların çocuğun seviyesine uygun olması, programın niteliği, kullanılan dil, bilgisayarla etkileşim sürecinde belirlenen kazanım ve göstergeler doğrultusunda eğitimi gerçekleştirmek son derece önemlidir. Yapılan çalışmalar sonucunda karışık olarak algılanan bilgisayar oyunlarını oynayan çocukların hızlı karar alıp verme ve problem çözüme becerilerinin, oynamayan çocuklara göre daha fazla geliştiğini ortaya konmuştur. Ayrıca çocukların özgün düşünme becerilerini, işbirliği kurma ve

sorumluluk alma becerilerini de geliştirdiği ifade edilmektedir (Anderson, 2000). Çocukların bilgisayar kullanımında kazandığı becerilerin yanında dikkat edilmesi gereken önemli noktalar da vardır. Çocuğun bilgisayar kullanımını sırasında herhangi bir yönerge almaması, dikkatsiz ve kontrolsüz bir şekilde kullanması gelişiminde ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Bu sebeple okul öncesi eğitimde bilgisayar kullanacak çocuklar için dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. Bunlar:

- Bilgisayar kullanımını gerektiren ve gerektirmeyen durumlar önceden belirlenmelidir.
- Bilgisayar ile yapılacak etkinlikler okul öncesine ait eğitim programlarıyla birleştirilmelidir.
- Bilgisayar kullanımında çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır.
- Çocukların bilgisayar etkinliklerine etkin katılımları sağlanmalıdır.
- Çocukların bilgisayarda farklı uygulamalara katılımları desteklenmelidir. Bu uygulamalar; çocuğun bilgisayarı tanımasını sağlayan, yeteneklerini ve sınırlarını gösteren, tutumunda ve ilgisinde farklılık yaşamasına müsaade eden ve çocuğun öğrenip keşifte bulunması için olanak tanıyan amaçlara uygun olmalıdır (Sayan, 2016).

Mobil Teknolojiler: Mobil teknolojiler günümüzde bireyler tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Mobil teknoloji de akla ilk olarak; telefon, tablet ve dizüstü bilgisayarlar gelmektedir. Son yıllarda taşınmasının kolay oluğu, şarj olma süresinin kısalığı ve bilgisayarlarda yapılan birçok işlemin gerçekteştirilmesi sebebiyle akıllı telefon ve tablet kullanımını artırmıştır. Günümüzde insanlar birçok gereksinimlerini internet aracılığıyla mobil teknolojiler üzerinden karşılamaktadır. Mobil teknolojilerin kullanım oranlarına bakıldığında da sonuçlar dikkat çekici olarak nitelendirilmektedir (Kol, 2017). TÜİK verilerine göre ailelerin bilgisayara sahip olma oranları 2004 yılında %10,9 iken 2014 yılında %67,7'ye yükselmiştir. Bunun yanında akıllı telefon kullanım oranı 2004 yılında %53,7 iken 2014 yılında %96,2'yeyükselmiştir. 2010 yılında küresel çapta bakıldığında 305 milyon akıllı telefonun 2018 yılında üç milyara ulaşması tahmin edilmektedir. Bu bilgiler de günlük yaşam içerisinde kullanılan bilgisayarların yerini akıllı cihazların almaya başladığını göstermektedir (Noyan, Darçın, Nurdedov, Yılmaz ve Dilbaz, 2015).

Çocukların mobil teknolojileri kullanma amaçları oyun oynayabilmek üzerine kuruludur. Bunun yanında eğlenceli vakit geçirmek, video izlemek ya da müzik dinlemek için de mobil teknolojiyi tercih etmektedirler. Mobil araçların eğitimde kullanımı ise oldukça yeni kabul edilmektedir (Chen ve Kinshuk, 2005). Eğitimde mobil teknolojilerin kullanımı, farklı bir nitelik kazandırmakla birlikte yaşamında bir parçasıymış gibi her yerde ve her an öğrenmeyi desteklemektedir. Bunun yanında ortamdan ve zamandan ayrı olarak hareket halinde öğrenmeye kolaylık sağlayıp eğitim ve öğretim sürecine, uygulamalara ve programlara yeni bir yaklaşım getirmektedir. Mobil teknolojilerin ilgi çekici olması, öğrenmeyi ve eğlenmeyi desteklemesi, kolay taşınması, motive edici olması ve teknoloji okuryazarlığına katkı sağlaması açısından da yararlı olacağı düşünülmektedir. Ancak dikkatsiz ve kontrolsüz kullanım noktasında çocuklarda teknoloji bağımlılığı yaratacağı unutulmamalıdır. Bu sebeple uygun zaman ve uygun ortamda çocuğa sunulan mobil teknoloji, çocuğun gelişimsel olarak olumlu yönde desteklenmesine katkı sağlayacaktır.

2.6 Teknoloji Kullanımının Gelişim Alanlarına Etkisi

Çocuklar teknolojiyi etkili kullandıkları takdirde akademik başarı elde etme, doğru bilgiye daha kolay ulaşma gibi benzer avantajlara sahip olmaktadır. Bunun yanında bilgisayar, tablet, telefon, internet vb. araçları amacı ve belli bir sınırı olmadan kullandıklarında; günlük yaşamdaki sorumluluklarını aksattıklarında ve uzun süre uygun olmayan içeriklere maruz kaldıklarında “teknoloji kötüye kullanılmış” olur ve bu kullanım çocuğun gelişimi için zararlı hale gelmektedir. Bu zarar da çocuğun göstermesi gereken gelişim görevlerini tamamlayamamasına ve akran grubundan geride kalmasına sebep olmaktadır. Küçük çocukların teknoloji kullanımına ilişkin yapılan araştırmaların da az olduğu belirtilmektedir (Bulut, 2018). Bu araştırmalar küçük çocukların teknolojiyi kullanmalarının gelişim alanlarına olumsuz etkileri olacağını ortaya koyarken, bazı araştırmacılar da değişik ve öğrenme açısından zengin içerikler sağlayarak çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkileyeceğini tespit etmiştir (Sayan, 2016).

Lillard ve Peterson, (2011) televizyon programlarından birinin dört yaş grubu çocukların öz denetim, akıl yürütme gibi becerilerini etkileyip etkilemediğine yönelik yaptığı bir araştırmada yalnızca dokuz dakikalık bir programın dört

yaşındaki çocukların bilişsel yürütme becerilerini negatif anlamda etkilediğini ifade etmiştir. Brown, (2011) üç yaşın üzerindeki çocuklar için teknolojik alet kullanımında kontrollü olmanın ve uygun koşullarda kullanımın daha doğru olacağını belirtmiştir. İliş, (2006) ise araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin gerçekleştirdiği bilgisayar derslerinde altı yaş grubu çocukların dikkatlerini odaklama, el ve göz koordinasyonlarını sağlayabilme, bilişsel becerilerini geliştirme ve fiziksel gelişimlerini de olumlu yönde desteklediğini tespit etmiştir.

Fiziksel gelişimin en önemli gereklerinden biri hareket halinde olmaktır. Çocukların hem psikolojik hem de bedensel anlamda hareket halinde olmaya ihtiyacı vardır. Çocukların hareket ihtiyacı da bir yetişkin ile karşılaştırıldığında daha fazla kabul edilmektedir. Teknolojik aletler sebebiyle çok uzun süre hareket etmeden kalan çocukların kas ve kemik gelişiminin yeterli olmamasına, duruş bozukluklarına, motor becerilerde aksaklıklara, obeziteye, boy uzunluğunun normal uzunluktan daha az olmasına ve buna benzer bedensel gelişim sorunlarına sebep olduğu gözlenmektedir (Yay, 2017). Çocukların enerjik ve en aktif olması gereken dönemde teknolojik aletlere bağlı kalarak yaşayıp enerjilerini boşaltamamalarına, sosyal çevrelerine daha zarar verici ve saldırgan tavırlara yönelmelerine neden olmaktadır (İşçiabaşı,2011). Bulut, (2018) araştırmasında teknolojinin sosyal gelişime etkisine dair ebeveyn görüşlerini incelediğinde çocukların eğitici oyunlar oynayarak paylaşma davranışlarını geliştirdiklerini, arkadaşlarıyla birlikte oyun oynama alışkanlığı kazandıklarını ve uzaktaki arkadaşları ile görüşmek için teknolojiyi bir kanal olarak kullanıp olumlu yönde katkı sağladığını ifade etmiştir. Aynı süreçle ilgili ebeveynler olumsuz görüşler olarak çocukların sosyal çevrelerine karşı duyarsızlaştıklarını, ortak paylaşımlarda azalmaların olduğunu, arkadaşlık kurma becerisinde problemler yaşandığını ve sanal karakterlere özenip onları taklit etmeye çalıştıklarını ifade etmiştir.

McCarick ve Li, (2007) yapmış olduğu araştırmasında teknolojinin, çocukların bilişsel, psikomotor, sosyal, duygusal ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Öte yandan Zimmerman ve Christakis, (2007) ise yaptıkları araştırmada küçük yaşlardan itibaren teknolojiyle karşılaşan çocukların okul çağında dikkat dağınıklığı yaşadığını tespit etmişlerdir. Çevresel uyarıcıların dil gelişimi üzerinde kritik bir öneme sahip olduğu okul öncesi dönemde çocukların teknolojik cihazlar ile geçirdikleri süre ve dil gelişimi arasındaki ilişkinin önemli olduğu

düşünülmektedir (Altun, 2019). Teknolojik aletlerin bu dönemde aşırı kullanılması çocuklarda teknolojik bağımlılığa sebep olabilmekte, fakat uygun ve kontrollü ortamda kullanılan yazılımlar çocukların dil gelişimini pozitif yönde etkileyebilmektedir. Ayrıca uygun yazılımlarla çocukların daha karmaşık ve daha uzun cümleler kurabildiği de ifade edilmiştir (Akkoyunlu ve Tuğrul, 2002).

Teknolojinin yaşa ve ihtiyaca uygun kullanıldığı yüz yüze iletişimin de desteklendiği durumlarda dil gelişimi için faydalı olabileceği bazı çalışmalarda ifade edilmiştir. Barron vd., (2009) birçok çocuğun teknoloji kullanımının ebeveynlerle hatta kardeş veya arkadaşlarıyla olan etkileşimden fayda sağladığını ifade etmiştir. Bilgisayar oyunları, e-kitapları ve dokunmatik cihaz oyunlarını çocuklar başkaları ile birlikte kullandığı durumda etkileşimin daha zengin bir hal aldığı ifade edilmiştir. Goodwin, (2018) ise teknolojik cihazların kontrolsüzce, yalnız ve aşırı kullanıldığı durumlarda çocukların akranları ve ebeveynleriyle olan ilişkilerinde bir takım aksaklıklar yaşanabileceğini belirtmiştir. Bu sebeple çocuğun teknoloji kullanımından fayda görebilmesi ve gelişimine katkısı olması için ebeveyn rehberliğinin ya da birlikte kullanımın etkili olacağı ifade edilmiştir.

Teknoloji kullanımının çocukların duygusal gelişimine yönelik etkisini ebeveyn görüşleri bazında inceleyen Bulut, (2018) teknoloji kullanımının çocukların duygusal gelişimine olumlu katkıları olarak yardımlaşma, paylaşma duygularında ve saygı sevgiye yönelik davranışlarında artış olduğunu belirtmiştir. Öte yandan süreçle ilgili ebeveynler olumsuz görüş olarak; teknolojik alet kullanımı sırasında ve sonrasında çocukların gergin olduklarını, tek başlarına oyun kurmada zorluklar yaşadığını ve saldırgan davranışlar sergilediklerini belirtmiştir. Bazı araştırmalara göre, teknolojik aletleri çok fazla kullanan çocukların yardımlaşma, paylaşma becerilerinin azaldığı, motivasyonlarının düştüğü, sorumluluk alma isteklerinin de azalmasından dolayı duygusal gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiği vurgulanmıştır (Plowman vd., 2010). Çocukların iletişim ve sosyal becerilerinin teknolojik alışkanlıklardan etkilenebileceğini belirten Uhls vd., (2014) teknolojiden uzak durulan beş günde, çocukların sözsüz duygusal olan ipuçlarını daha iyi anlayabildiklerini göstermiştir. Bu sebeple teknolojinin bilinçsizce ve kontrolsüzce, uzun süreli kullanıldığı durumlarda sosyal, duygusal ve dil gelişimi açısından olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabileceğini söylemek mümkündür.

2.7 Teknoloji Kullanımında Ailenin Rolü

21. yüzyılda yaşanan gelişmeyle birlikte, birden fazla işlemi çok kolay bir şekilde gerçekleştiren farklı özelliklere sahip, akıllı cihaz adı da verilen teknolojik aletler ortaya çıkmıştır (Mattern, 2003). Akıllı telefonlar, tabletler, televizyonlar, dizüstü bilgisayarlar çocukların yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Akkoyunlu ve Tuğrul, 2002). Bu akıllı cihazların kullanım oranlarının artması ve cihazlara yüklenen programların daha da geliştirilmesiyle birlikte indirilme oranlarında da artış yaşanmıştır. Tam da bu noktada teknolojik cihazların sağladığı yarar kadar zararlarının da olması anne ve babalar için teknolojiyi kullanma ve kullandırtma konusunda bilinçli olmayı gerektirmektedir (Kuzu, 2008). Özellikle iki ve on altı yaş arası çocuklar için anne ve babanın denetimi büyük bir önem taşımaktadır. Kuzu, (2008) yapmış olduğu çalışmada, internet ortamında yer alan olumsuz içeriklerin küçük yaştaki çocukları ruhsal ve bilişsel açıdan kötü etkilememesi için anne ve babalara önemli görevler düştüğünü belirtmektedir. Bu konuda atılacak en önemli adım çocukların hali hazırda kullanmış oldukları teknolojik araçları kontrol etmek ya da bunun kontrolünü sağlayan uygulamaları kullanmaktır.

Yaşamın her noktasında yer alan ve hızla da ilerlemeye devam eden teknolojiyi çocukların hayatından tümüyle çıkarmak neredeyse imkânsız görünmektedir. Bu sebeple teknolojik aletleri faydalı ve doğru amaçlar için kullanmaya yönlendirmek, anne ve babaların en önemli görevlerinden biri haline gelmektedir. Birçok çocuğun elinde olan bu aletlerin kullanımını yasaklamak ya da yok etmeye çalışmak mutsuz ve güvenden yoksun bir ortama sebep olmanın yanında gizli kullanma durumu yaratacaktır. Buna benzer olumsuz olayların ortaya çıkmasını engellemek için önceden gereken önlemleri almak ve çocuk için kullanabileceği uygun ortamı ve süreyi belirlemek yeterli olacaktır. Yapılan bazı araştırmalarda anne ve babaların çocuklarının teknoloji kullanımı konusunda yeterli derecede bilinçli olmadıklarını ve bu konuya gereken özeni göstermediklerini ortaya çıkarmıştır (Kılınç, 2015). Bunun yanında teknolojinin çocuğun gelişiminde olumsuz olabilecek tüm etkilerini ebeveynler fark ettikleri için yaratacağı olumsuz yönlerinden de endişe etmektedirler. Özellikle şiddet ögesi barındıran içeriklerin çocukların saldırgan ve asosyal davranışlar sergilemesine sebep olduğu görülmektedir (Christakis, Zimmerman, DiGiuseppe, McCarty, 2004). Bu sebeple çocukların anne ve babanın

kontrolünde, doğru programları etkili bir biçimde ve yeterli zaman sınırlamasında çocuğun teknolojiyi kullanmasını sağlayarak gelişimine daha olumlu katkı sağlayabileceği düşünülmektedir (Kol, 2017).

Çocuğun içinde bulunduğu aile ortamı onun gelişimi üzerinde büyük bir öneme sahiptir (Kenar, 2012). Günümüzde ebeveynler daha çok televizyon karşısında vakit geçirmeyi tercih ederken çocuklar da teknolojik aletler aracılığıyla internete girmeyi, sosyal medya kullanmayı ya da dijital oyunlar oynayarak vakitlerini geçirmeyi tercih etmektedirler (Çalışkan ve Özbay, 2015). Bu sebeple teknoloji kullanımını yalnız çocuk odaklı değil aile odaklı da düşünmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Çocuklar teknoloji ile çok küçük yaşlarda karşılaştığı için ebeveynlerin nitelikli bir şekilde rehberlik etmeleri, çocukların teknolojiyi kullanma süreci için etkili olacaktır. Aksi durumda çocuğun olumsuz içerik ve uygulamalarla karşı karşıya kalması kaçınılmazdır (Lauricella, Cingel, Blackwel, Wartella ve Canway, 2014). Teknoloji kullanımında çocuğun gelişimine olumsuz etkileri yok etmek için ebeveynlerin dikkat etmesi gereken bazı noktalar vardır. Bu noktalardan biri çocuğun teknolojiyi hangi yaşta kullanmaya başlaması gerektiğidir. Yapılan birçok çalışmada teknolojiyi kullanma yaş sınırını üç yaş ve üzeri olarak belirtilmektedir. APA, (2020) ise yapmış olduğu son güncelleme ile on sekiz aydan küçük çocuklar için görüntülü sohbet dışında ekran kullanımından kaçınmak gerektiğini, iki ve beş yaş grubu çocuklar için de ekran kullanımını bir saatle ve kaliteli içerik kullanmayla sınırlandırmak gerektiğini önermiştir. Bu sınırlandırmayla da görüldüğü üzere çocukların iki yaşından sonra dilediği kadar teknolojiyi kullanmaması gerektiği düşünülmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğun teknolojiyi sınırlı olarak kullanması, tüm gelişim alanlarına katkı sağlayacak nitelikte olması ve yaşına uygun düzeyde gerekli etkinlikleri yapmasını desteklemesi anne ve babaların görevleri arasındadır.

Cömert ve Kayıran, (2010) çocukların teknoloji ve internet kullanımında dikkat edilmesi gereken bazı noktaları şu şekilde açıklamaktadır:

- Anne ve babalar çocuklarına teknoloji kullanımını sağladıklarında görevlerinin bittiğini düşünmemeli, onları teknoloji kullanımında karşılaşılabilecekleri her türlü tehlikeye karşı korumak için denetleme yapabilecek seviyede kullanmayı öğrenmeleri gerekmektedir.

- Çocukların teknolojik aletlerle hangi yaşta tanışmaları ve hangi oyun, uygulamaların çocuğun gelişimine olumlu katkı sağladığını araştırıp buna uygun davranmaları gerekmektedir.
- Anne ve babalar çocuklarına boş zamanlarını değerlendirebilecekleri etkili bir faaliyet sunmalıdır. Teknolojik araçların doğal ev ortamı sınırlarına zarar vermemesine dikkat edilmelidir.
- Anne ve babalar çocukların teknolojik aletlerle zaman geçirmelerini ya da oynadıkları dijital oyunları onları oyalaması için gerekli bir araç olarak görmemelidir. Zaman zaman bu oyunları inceleyip kontrol etmelidirler.
- Oynanan oyunların güçlü ve zayıf yönleri aile içerisinde konuşulmalı, çocuklara bir katkısının olup olmadığı birlikte değerlendirilmelidir.
- Çocukla birlikte teknolojiyi kullanırken geçireceği zaman belirlenmeli ve çocuğun bu süreye uymasına dikkat edilmelidir.

Çocukların teknolojiyi doğru ve etkili kullanabilmeleri için evde ebeveynlere okulda da öğretmenlere çok önemli sorumluluklar düşmektedir (Bayzan ve Özbilen, 2011). Çocuğun sürekli denetlenmesinden ziyade kendi öz denetimini geliştirmesini destekleyerek olumsuz birçok içerikten kendisini korumak böylelikle mümkün olacaktır. Okul öncesi dönemde çocuğun teknolojik araç ve gereç kullanmasında ebeveynlerin dikkat etmesi gereken hususlar şu şekildedir (Kol,2017):

- Üç yaşından önce çocukların teknolojik aletlerle etkileşim halinde olmalarına izin verilmemelidir.
- Çocuğun teknoloji kullanma sürecinde geçireceği vakit başlangıçta onun anlayacağı şekilde ifade edilmelidir. Teknoloji kullanım esnasında “zamanın bitti” gibi bir tavırda bulunmak çocuğun saldırgan davranışlar göstermesine neden olmaktadır.
- Çocuğun gelişim alanlarına zarar verecek şekilde teknoloji kullanmasına müsaade edilmemelidir. Bunun yanında teknolojik alet bağımlısı olacak şekilde kullanmasına da izin verilmemelidir.
- Temel becerileri edinmesi ve öz bakım becerilerini kazanması gibi davranışları teknoloji kullandırma ile ödüllendirilmemeli. Yani teknoloji çocuğa bir ödül olarak yansıtılmamalıdır.
- Çocuğun deneyimlerini ilk olarak çevresinde kazanması daha sonra teknolojik araçla desteklemesi daha doğrudur.

- Anne ve babalar çocuklarına teknoloji kullanımında sınırlamalar getirirken kendileri de bu sınırlamalara uymalıdır.

Anne ve babaların çocuklara kontrolsüz bir şekilde teknolojiyi kullandırması, çocuğun girdiği yazılımları doğru bir şekilde ayırt edememesi, bunun yanında temel ihtiyaçlarını ve öz bakım becerilerini de teknoloji aracılığıyla gerçekleştirmesi çocuğun teknoloji bağımlısı olmasına sebep olmaktadır. Bu sebeple ebeveynlerin bilinçli bir tutumla çocuğun teknolojiyi doğru bir şekilde kullanmasını desteklemek önem arz etmektedir.

2.8 Okul Öncesi Dönemde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Bu bölümde okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına yönelik yapılmış ulusal ve uluslararası çalışmalar kronolojik bir sırayla sunulmuştur.

2.8.1 Yapılmış ulusal araştırmalar

Çok erken yaşlarda teknoloji ile karşı karşıya gelen çocuklar teknolojinin gelişimlerine olan etkileri ile büyümektedirler. Özellikle tablet, bilgisayar ve televizyon gibi aletlerin yaygın olarak bulunması, işitsel anlamda da aktarımının kolay olmasından dolayı çocuklar ve yetişkinler üzerinde etkili bir güce sahip kabul edilmektedir. Bu bağlamda mevcut literatür tarandığında nicel ve nitel yöntemli araştırmaların daha yoğun olduğu, örneklem grubuna genellikle annelerin ve çocukların dahil edildiği, konularına göre incelendiğinde ise çocukların ve ebeveynlerin teknoloji kullanım alışkanlıkları, teknolojik alet kullanımının gelişime etkisi ve medya okuryazarlığıyla ilgili çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu araştırmada annenin ve babanın birlikte örneklem grubunda yer alması ve teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin karşılaştırılmasıyla diğer araştırmalardan farklı olacağı düşünülmektedir.

Akkoyunlu ve Tuğrul, (2002) Hacettepe anaokulunda bilgisayar dersi alan 77 çocuğu ve onların ebeveynlerini farklı teknolojik cihazlarla olan etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlıklarına etkisini saptamayı amaçlamıştır. Araştırmada çocukların %54'ünün bilgisayar okuryazarlık düzeyinin "yüksek" grubunda olduğu, çocukların evdeki bulunan teknolojik araçları çoğunlukla tek başına ya da birinin yardımını alarak kullandıkları belirtilmiştir. Bu aletleri tek başına ya da birisinin desteğiyle kullanan çocukların bilgisayar okuryazarlık düzeylerinin, hiç kullanmayan çocuklarla

karşılaştırıldığında daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, ebeveynleri bilgisayar kullanan çocukların bilgisayar okuryazarlık ortalamaları da diğerlerine göre daha yüksek çıkmıştır. Okul öncesi dönem çocukları, gelişimsel özellikleri itibariyle anne ve baba modelinden oldukça etkilendiği için sunulan modelin ve bilinçli yönlendirmelerin çocuğun gelişimini önemli ölçüde etkileyeceği ifade edilmiştir.

Aktaş-Arnas, (2005) Adana'da yaptığı bir araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı beş bağımsız anaokulunun velilerinden, iki ilköğretim okulu ve iki liseye devam eden çocuk ve gençlerden anket yoluyla veri toplamıştır. Toplamda 933 kişinin katıldığı bu araştırmada, ailelerin ve çocukların interaktif teknoloji araçlarını kullanma alışkanlıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre, ailelerin %37'inde bilgisayar, %22'sinde internet bağlantısı, %55'inde VCD veya DVD, %31'inde video, %46'sında kablolu TV, %86,3'ünde kasetçalar, %85'inde radyo ve %32'inde video oyun aleti bulunmaktadır. Kullanım alışkanlıkları ile ilgili dikkat çekici sonuç; çocukların yaşları arttıkça teknolojik aletleri kullanmaya ayırdıkları sürenin de artmış olmasıdır. Araştırmada ayrıca bilgisayar ve internetin çocuklar ve gençler tarafından amaçsızca kullanıldığı sonucuna da ulaşılmıştır.

Kalan, (2010) yapmış olduğu araştırmada medya okuryazarlığı kavramından hareketle ebeveynlerin, çocukların televizyonla olan ilişkisinde bir belirleyici olarak onların bilinç düzeylerini incelemiştir. Değerlendirmenin sonucunda, ebeveynlerin medya okuryazarlığı konusunda bilgi sahibi olmadıklarını görmüş ve bu bilince sahip olmaları için eğitim almaları gerektiğini ifade etmiştir. Bu alanda yapılmış başka bir araştırma ise Türkkent'in, (2012) okul öncesi dönem çocuklarının televizyon kullanımından etkilenmeleri konusunda öğretmen ve anne görüşlerini incelemesidir. Araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuklarının televizyonda daha çok çizgi film izlediklerini ve kız çocuklarının erkek çocuklardan daha fazla televizyon izlemeye vakit ayırdıklarını ifade etmiştir. Katılımcı grup olan anne ve öğretmenler de çocukların çizgi filmlerden çok fazla etkilendiklerini ifade etmiştir.

Televizyondan sonra özellikle son zamanlarda birçok alanda kullanılan aletler arasında bilgisayarlar da yerini almıştır. Akçay ve Özcebe, (2012) dört ve altı yaş arasındaki 93 çocuğun ve ailesinin bilgisayar oyunu oynamaya yönelik alışkanlıklarını incelemek için yaptığı araştırmada çocukların uzun süre bilgisayar kullandıklarını ifade etmiştir. Bu noktada yaşanan teknolojik gelişmeler çocukların

oyun oynama alışkanlıklarına etkide bulunmaktadır. Teknoloji kullanma alışkanlığına anne baba tutumu açısından bakan Güngör, (2014) ise çocuğun oyalanması için kendisine sunulan teknolojinin çocuğun yaşamında üçüncü bir ebeveyn rolü üstlendiğini belirtmiştir.

Kılınç, (2015) okul öncesi çağıdaki çocukların teknoloji kullanımına yönelik anne ve baba görüşlerini incelediği araştırmasında teknoloji kullanım sırasında ebeveyn rehberliğinin önemli olduğunu vurgularken çocukların sıklıkla teknolojiyi kullanmalarının fiziksel, zihinsel sosyal ve duygusal yönden gelişimlerini olumsuz etkileyeceğini ifade etmiştir. Araştırmada okul öncesi dönemdeki çocukların teknoloji kullanımına dair ebeveyn görüşlerini cinsiyete göre incelediğinde; teknoloji kullanım alanları boyutunda babaların annelere oranla okul öncesi dönem çocuklarının eğitiminde teknolojinin kullanımına karşı daha olumlu görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Ekici, (2016) araştırmacı tarafından yapılan çalışmaya benzer, çocukların teknoloji kullanımında ebeveyn görüşlerinin incelendiği ve toplamda 477 anne babanın katıldığı araştırmasının sonucunda anne babaların teknoloji kullanımı konusundaki görüşlerinin çocuğun cinsiyeti, ebeveyn cinsiyeti ve okul türüne göre anlamlı farklılıkların ortaya çıktığını belirtmiştir. Bunun yanında gelir düzeyi, annelerin çalışma durumu, çocuk yaşı ve ebeveynlerin sahip olduğu çocuk sayısı bakımından önemli farklılıkların olmadığı ortaya çıkmıştır.

Sezgin ve Tonguç, (2016) Antalya bölgesinde yaşları üç ile altı arasında değişen çocuk sahibi 266 ebeveyn; çocuklarının ve kendilerinin mobil teknoloji kullanım alışkanlıklarını belirlemek amacıyla bir anket uygulamış ve elde edilen verileri analiz programı ile değerlendirmiştir. Analiz sonuçlarına göre çalışma grubundaki çocukların %54'ü kız, %46'sı erkek çocuğundan oluşmaktadır. Ankete katılan ebeveynlerin %95'inde mobil teknoloji bulunurken en dikkat çekici noktalardan biri olarak, ebeveynlerin %37,6'sı günde ortalama üç-dört saat, çocuklarının ise %43,2'si günlük ortalama bir-iki saat mobil teknolojiler ile zamanını geçirdiğini ifade etmiştir.

Gündoğdu vd., (2016) okul öncesi dönem çocuklarının medya kullanımı hakkında bir araştırma yaparak ebeveynlere teknolojik cihazlarla ilgili bir anket çalışması yapmıştır. İki ve altı yaş grubu çocuğu olan ebeveynlerin bulunduğu çalışmaya

toplamda 102 ebeveyn katılmıştır. Anket sonuçları incelendiğinde; araştırmaya katılan çocukların hepsinin teknolojik cihazların biri ya da birkaçı ile gün içinde bir saat ve bir saatten daha fazla zaman geçirdikleri belirtilmiştir. Ayrıca ailelerin çoğunlukla yemek yeme saatinde teknolojik cihaz kullandıkları ve bu cihazların vereceği zararlar konusunda bilgilerinin de az olduğu belirtilmiştir.

Kaya, (2017) okul öncesi dönem çocuklarında bilgi iletişim teknolojilerinin kullanım yoğunluğunu belirlemek ve anne babaların buna yönelik görüşleri ile teknoloji kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında; çocukların haftalık ortalama 15,52 saat teknolojik aletlerin biri veya birkaçını kullandığını belirtmiştir. Anne babaların da yarıdan fazlasının bu kullanımı zararlı gördüklerini ve çocukların olumsuz olarak etkilendiklerini ifade etmiştir. Sonuçlar neticesinde okul öncesi dönemdeki çocukların teknoloji kullanım sürelerinin anne babalarının teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinden ziyade, çocuklarının ne kadar süre teknoloji kullanmaları gerektiğine dair düşünceleri ve anne babanın kendi teknoloji kullanım alışkanlıklarından etkilendiğini göstermektedir.

Çocukların bilgisayar tablet ve telefon gibi teknoloji kullanımlarında sadece annelerin çalışma grubu olarak belirlendiği araştırmalar da mevcuttur. Özkan, (2017) beş-altı yaş grubu çocuğa sahip, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyde 58 anne ile gerçekleştirdiği araştırmasında; çocukların önemli bir kısmının bilgisayar ve tableti oyun oynamak için kullandıklarını, günün iki-üç saatini bilgisayar ve tablet kullanarak geçirdiklerini belirtmiştir.

Özyürek, (2018) dört-altı yaş aralığındaki çocukların teknoloji kullanım durumlarını anne görüşlerine göre incelediği araştırmasında; çocukların bilgisayar teknolojilerini %20,9 iki yaş ve daha öncesinde, %40,7 üç yaşında ve %38,4 dört yaşından sonra kullanmaya başladıklarını; şu an %48,8 günde en az bir veya iki saat kullandıklarını ve bu kullanımın %76,7'sinin oyun oynamak, %17,4'ünün video izlemek amaçlı olduğunu belirtmiştir. Annelerin %11,6'sı, çocukların bilgisayar kullanımına yönelik herhangi bir süre sınırlaması yapmadıklarını, kullanımlarını engellemeye çalışmadıklarını; diğerleri ise çocuğun ilgisini başka alana odaklamak, mahrum bırakmak ya da konuşmak gibi yöntemlerle engel olmaya çalıştıklarını ifade etmiştir. Annelerin %31,4'ü teknolojinin kontrollü kullanımını uygun görürken; %57'si çocuklarının bilgisayar teknolojilerini kullanmayı öğrenmesini uygun bulduklarını, yaklaşık %60'ı da konuyla ilgili eğitime gereksinim duyduklarını belirtmişlerdir.

Günümüzde akıllı telefonlar başta olmak üzere taşınabilir cihazlar her yaşta kullanıcı tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu cihazlara kurulabilen ve çocuklar tarafından sıklıkla kullanılan uygulamalarla ilgili bir takım içerik tanımlama ve yaş derecelendirme standartları bulunmaktadır. Şahin ve Öztürk, (2018) yapmış oldukları araştırmada; akıllı cihazlardaki uygulamalara ilişkin ebeveynlerin içerik tanımlama ve yaş derecelendirme standartları konusundaki farkındalık durumlarını incelemiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada Batı Anadolu'nun bir şehir merkezinde ikamet eden iki ile on altı yaş aralığında çocuğu olan, akıllı cihaza sahip ebeveynlerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler neticesinde, ebeveynlerin çoğunun yaş derecelendirme standartları ve içerik tanımlama hakkında fikirlerinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca ebeveynler, veli kontrol uygulamaları, cihaz şifreleme, güvenlik önlemleri gibi düzenlemeler yapmadan çocuklarının akıllı cihazları kullanmalarını konusunda tedirginlik yaşadıklarını belirtmişler ve uygulamanın yaş sınırlandırma özelliğini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Gününç ve Atlı, (2018) ebeveynlerin kendileri veya bebekleri için teknolojik cihazları kullandıkları veya bebeklerinin bu cihazları kullanmasına izin verdiği yerlerde teknolojinin etkilerini incelediği araştırmasında 18 ila 24 aylık bebeği olan, 52'si anne ve 17'si babadan oluşan çalışma grubu ile araştırmasını gerçekleştirmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullandığı çalışmada teknolojinin bebeklerin davranışları ve psikolojisi üzerinde doğrudan ya da dolaylı etkileri olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin özellikle bebeklerini kontrol edemedikleri durumlarda kendilerine yardımcı olmak için teknolojik cihazlar kullandıkları belirtilmiştir. Ayrıca ebeveynler teknolojinin bebeklerin erken okuryazarlık ve bilişsel becerilerini desteklediğini, sayı, renk ve kavram öğrenmelerini sağladığı da belirtilmiştir. Bu bulguya dayanarak, ebeveynlerin bebeklerine eğitim desteği sağlamak için teknolojiyi çok erken yaşlarda kullanmaya başlamak istediği de ifade edilmiştir. Çalışmanın bulgularında görülen, bazı ebeveynlerin olumsuz etkilerden dolayı bebeklerinin teknolojiyi kullanmalarını istememe tutumunu benimsemesi, günümüz dijital çağında doğru bir tutum değildir. Ebeveynlerin çocuklarının teknolojiyi güvenli ve sağlıklı kullanması gerektiği algısına sahip olmaları daha doğru olacaktır.

Kızıldaş ve Ertör, (2018) nitel araştırma yöntemi kullandıkları araştırmada erken çocukluk eğitimi alan çocukların akıllı cihaz kullanımı ile ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmanın örneklem grubunu, Ağrı'nın merkez

ilçesindeki iki bağımsız anaokulunda eğitim gören 110 çocuğun aileleri oluşturmaktadır. Açık uçlu sorular aracılığıyla toplanan verilerde; ailelerin genel bir kısmı çocuklarına akıllı telefonu kullanmaları için izin verdiklerini, çocuklarının haftada her gün üç dört kez akıllı telefonla zaman geçirdiklerini, ailelerin de akıllı telefonu çocuklar için oyalayan iyi bir araç olarak düşündükleri belirtilmiştir. Çocuklarının akıllı telefonda zaman geçirmek yerine dışarıda arkadaşlarıyla oynamayı tercih ettikleri, ailelerin çoğunluğunun telefonun, çocukların gelişimine zararı olduğunu bilmesine rağmen çocuklarını telefonu uzun süre kullanma konusunda engelleyemedikleri de çalışmada ebeveynler tarafından belirtilmiştir.

Yaman, (2018) ebeveynlerin dijital ebeveynlik öz yeterliklerini çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmasında Türkiye’deki ebeveynlerin dijital güvenlik boyutunda kendilerini yeterli gördükleri belirlenirken; bunu dijital okuryazarlık ve dijital iletişimin takip ettiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte ebeveynlerin eğitim düzeylerinin arttıkça dijital ebeveynlik öz yeterlilik düzeylerinin de arttığı ayrıca ebeveynin yaşı arttıkça da dijital ebeveynlik özyeterlilik düzeyinin düştüğü ortaya çıkmıştır.

Konca, (2018) Kırşehir il merkezindeki 7 anaokulunda öğrenim gören okul öncesi öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanım amaçlarını incelediği çalışmada çocukların zengin ve donanımlı bir teknolojik çevrede yaşadığını ifade etmiştir. Araştırmada erkek çocukların kız çocuklara göre daha uzun süre bilgisayar kullandığı ve bilgisayar kullanımına yönelik daha çok becerilere sahip oldukları tespit edilmiştir. Çocukların teknoloji kullanımı ve etkileşimlerini etkileyen faktörler incelendiğinde velilerin eğitim düzeyinin etkisi görüldüğü ve eğitim düzeylerinin arttıkça çocukların teknoloji kullanım becerilerinin de arttığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde velilerin ekonomik düzeylerinin artmasına paralel olarak çocukların teknoloji kullanım becerilerinin de artış gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Omrak, (2019) erken çocukluk dönemindeki çocukların bağ kurma, duygularını düzenleme ve teknolojiyi kullanma durumlarını gözlemlediği araştırmasında üç ile altı yaş aralığında 45 çocuk ile örneklemini oluşturmuştur. Oyuncak Öykü Tamamlama Testi, Duygu Düzenleme Ölçeği ve teknolojik aletlerin kullanımına dair soruların da dâhil olduğu demografik bilgi formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada çocukların duygu düzenleme becerileri ve bağ kurma durumları ile ebeveynlerin, çocukların teknolojik cihaz kullanım sebepleri ve

kullanma süreleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda bağ kurma ile çocuk ve annenin televizyon izleme süresi ve çocukların teknolojik aletleri kullanım saatleri arasında; duygu düzenleme ile de çocukların günde ortalama teknolojik alet kullanım süreleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Teknoloji kullanımına ait veriler incelendiğinde ise annelerin tablet ve bilgisayar kullanım süresi ile çocukların tablet, bilgisayar kullanım süresi arasında ayrıca annenin ortalama televizyon izleme süresi ile çocukların teknolojik aletleri kullanma süreleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak teknolojiyi kullanma süreleri arttıkça güvenli bağlanma puanlarında ve duyguyu düzenleme becerilerinde azalma olduğu ortaya çıkmıştır.

Altun, (2019) okul öncesi dönemde çocukların teknolojik cihazlar ile geçirdikleri süre ve kelime edinimleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasını nicel araştırma yöntemiyle gerçekleştirmiş ve çalışma grubunu, 143 çocuk ile onların ailelerinden oluşturmuştur. Türkçe İfade Edici Dil Testi, Alıcı Dil Testi ve aile bilgi formu kullanarak araştırma sonuçlarına ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre kelime bilgileri incelendiğinde TV izleme süresi ve teknolojinin kullanım sürelerine göre alıcı ve ifade edici dil kelime bilgilerinin anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ancak teknolojik etkinlik türlerine göre ifade edici dil bilgilerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Dijital ortamlarda vaktini daha çok oyun oynayarak geçiren çocukların, ifade edici dil kelime bilgileri en düşük iken müzik/şarkı dinleyen çocukların ifade edici dil bilgileri en yüksektir. Çevresel uyarıcıların dil gelişimi üzerinde büyük bir etkisi olduğu erken çocukluk döneminde çocukların teknolojik cihazlar ile geçirdikleri süre ve dil gelişimi arasındaki ilişkinin önemli olduğu ifade edilmiştir.

Yengil, Güner ve Topakkaya, (2019) okul öncesi dönem çocuklarının ve ebeveynlerinin teknolojik cihaz kullanım sıklığını ortaya koymak için yapmış oldukları araştırmada eşinin, çocuğunun ve kendisinin teknolojik aletleri kullanma durumuyla ilgili soruları anket şeklinde uygulamışlardır. Ankete katılan 42 ebeveynin büyük bir çoğunluğunu (34'ü) yine anneler oluşturmuştur. Teknolojik alet kullanım süresi ile çocuğun cinsiyeti, ebeveynin eğitim düzeyi, çocuk sayısı ve ailenin ekonomik durumu arasında ilişkinin olmadığı; ayrıca çocuğun teknolojik alet kullanım süresiyle ebeveynin teknolojik alet kullanım süresi arasında da anlamlı bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuklarının ve ebeveynlerinin teknolojik alet kullanımını fazlaca gerçekleştirdikleri belirtilmiştir. Ebeveyn kontrolü olmadan çocukların böylesine teknolojiyi aşırı

kullanmaları yürüme ve konuşmaya geç başlama gibi olumsuz etkilere sebep olmaktadır. Bu nedenle teknolojik aletleri kullanma esnasında ebeveynlerin bilinçli ve kontrollü davranması ayrıca teknolojik aletlerin aşırı kullanımında zararlı etkileri olduğu konusunda ebeveynlerin bilinçlendirilmesi bu noktada önemlidir.

2.8.2 Yapılmış uluslararası araştırmalar

Teknoloji ve internet kullanımının çocukların gelişimine olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkide bulunacağı yadsınamaz bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Alanyazın incelendiğinde genel manada araştırma yöntemi olarak nicel veya karma yöntemin seçildiği, ebeveynlerin ve çocukların örneklem grubuna dâhil edildiği görülmüştür. Konuları bakımından incelendiğinde ise ulusal çalışmalarda olduğu gibi teknoloji kullanımının çocuğun gelişimine etkileri, ebeveynler ile çocuklarının teknoloji kullanım durumları ve ebeveynlerin teknoloji kullanım tutumları üzerine çalışılmıştır.

Espinosa vd., (2006) yapmış oldukları araştırmada, çocukların teknolojiye erişimlerinin ve teknolojiyi kullanma durumlarının akademik başarıyı etkilediğini belirtmektedir. Her ne kadar sonuçlar teknolojiye erişimin, çocuklara yönelik tasarımlarına önemli ölçüde katkıda bulunabildiğini gösterse de yetişkinlerin, çocuklar için bu potansiyel öğrenme araçlarının kullanımına aracılık etmesinin gerekli olduğu ifade edilmiştir. Teknolojiye erişim, küçük çocukların öğrenmesine önemli ölçüde katkıda bulunabilir; ancak yetişkinler, çocukların ulaşmalarına yardımcı olmak için evdeki teknolojinin potansiyelini tümüyle sağlamada yetersiz kalmaktadır. Bu sebeple anne ve babaların çocukların teknoloji kullanımı noktasında onlara rehberlik etmeleri gerekmektedir.

Zimmerman ve Christakis, (2007) yapmış oldukları çalışmayla küçük çocuklar arasında görüntü, video / DVD gibi teknolojilerle görüntülemenin yaygın hale geldiğini ifade etmiştir. Daha önceki çalışmalar teknolojiye erken maruz kalma ile dikkat düzenleme arasında bir ilişki olduğunu bildirmiş ancak çocukların izledikleri içerik türüne ilişkin veri bulunamamıştır. Bu çalışmayla üç içerik türünün (eğitici içerik, şiddet içermeyen eğlence ve şiddet içeren eğlence) dikkat problemleriyle ilişkisi olduğu hipotezi test edilmiştir. Bununla birlikte, üç yaşından önce şiddet içeren ya da şiddet içermeyen içeriklerin izlenmesinin, sonraki dikkatsizlik problemleriyle belirgin bir şekilde ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Fish vd., (2008) internet ve bilgisayar kullanımıyla aile eğitim düzeyi, teknolojik alet sahibi olma gibi değişkenlerle ilişkisinin incelendiği bir araştırma gerçekleştirmiştir. Zihinsel gelişim ile bilgisayar teknolojilerinin kullanımı arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koyarken küçük yaşlarda teknoloji kullanımının önemli bir katalizör olabileceğini de ifade etmişlerdir. Çocukların internet kullanma biçimlerini yordayan önemli değişkenlerden biri internetin kullanıldığı ortam olarak kabul edilmektedir. Yapılmış uluslararası çalışmalar da ebeveyn ile yapılan etkinliklerin daha yararlı olup riskleri azaltabileceğini; diğer yandan ev harici kullanımın çocuğun büyümesine ve gelişmesine olumsuz etkisi olacağı belirtilmektedir (Burnett ve Wilkinson, 2005; Cho ve Cheon, 2005). Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi'nde bilgisayar kullanımının ortak alan içerisinde olduğunu belirten Türk ebeveyn oranı%24 iken bu oran Avrupa'da bulunanailelerde%67'dir. Nitekim Türkiye'de yaşayan çocuklar ebeveyn rehberliğinin yetersiz kaldığı durumlarda internet teknolojilerini aşırı bir şekilde kullanmaktadırlar. Ayrıca araştırmada çocukların; internet kafeden (%51), okuldan da (% 60) oranında yararlandıkları da belirtmiştir. Bu noktada internet kullanımının bilinçli ve sağlıklı bir şekilde kontrol edilmemesi durumu mevcuttur.

Livingstone vd., (2010) tarafından yapılan araştırmada Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi kapsamında,25 Avrupa ülkesinden dokuz ile on altı yaşları arasında 23.420 çocuk ve bu çocukların ebeveynlerinden biri ile görüşmeler yapmıştır. Çalışma sonucu; çok az sayıda ebeveynin çocukların teknoloji kullanımı sırasında elde edeceği olanaklardan veya karşılaşılabilecek risklerden haberdar olduğunu; gerçekleşebilecek risklere karşı çocuklarını koruyabilecek donanıma sahip olmadıklarını göstermektedir.

Wu vd., (2014) yaptıkları çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının dijital teknoloji kullanımı noktasında desteklenmelerinde ebeveynlerin önemli bir role sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Okul öncesi eğitime devam eden üç ile altı yaş arasındaki 202 ebeveyne anket uygulayıp okul öncesi dönemde davranışsal sorunların dijital teknoloji veya ebeveyn yaklaşımını belirlemek için veri analiz yöntemi olarak çoklu regresyon analizini kullanmışlardır. Araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuklarının işlevsel ve bilişsel yetenekleri hala gelişim aşamasında olduğu için ebeveynlerin uygun ve güvenli teknoloji kullanımını desteklemede

önemli bir role sahip oldukları ve bu sebeple kısıtlayıcı yaklaşım yerine, öğretici bir yaklaşımın benimsenmesi önerilmiştir.

Jago vd., (2014) ebeveynlerin ekran izleme süreleri ile çocukların ekran izleme sürelerini incelediği araştırmada, bir ilişkinin olup olmadığına bakmıştır. Beş ve altı yaş grubunun olduğu ve en az bir ebeveynin katıldığı çalışmada toplam 1078 çocuk yer almıştır. Ekran izleme süreleri anneler için babalar için ve çocuklar için cinsiyete göre ayrı ayrı analizlerine bakılarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda çocukların ekran başında geçirdikleri zaman ile ebeveynlerin ekran başında geçirdikleri zaman arasında güçlü ilişkiler olduğu ortaya konmuştur. Ekran izleme sürelerinde çocuk ve ebeveynleri odak alan bir takım düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu, ebeveynlerin medya alışkanlıklarının çocukların medya alışkanlıklarına örnek oluşturması gerektiğinin önemi araştırma sonucunda vurgulanmıştır.

Kabali vd., (2015) mobil teknolojilerin kullanımı konusunda ailelerin tutumunun pekte iç açıcı olmadığını ifade ederek şehirlerde yaşayan düşük gelir düzeyine sahip ailelerle yaptığı anket çalışmasında altı ay ile dört yaş arası 350 çocuk incelenmiştir. Sonuç olarak bu çocuklardan dört yaşında bulunanların yarısının kendi televizyonu, dörtte üçünün de kendi mobil cihazı olduğu, çoğu çocuğun da bir yaşına gelmeden mobil cihaz kullandığı tespit edilmiştir. Ebeveynlerin %70'i ev işlerini yaparken çocukların sakin olması için ve uyku vaktinde çocuklara bu tür cihazları kullandırmaktadır. Yapılan çalışmada cihaz sahibi olmanın, ilk kullanım yaşı, günlük kullanım miktarı, ailenin etnik kökeni ve eğitim durumu arasında herhangi bir bağlantı bulunmamıştır. Ailelerin ve sağlayıcıların küçük çocuklar tarafından mobil medya kullanımına ilişkin önerilerini güncellemek için acilen çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Oluwadare, (2015) Nijerya'da okul öncesi dönemde fen eğitiminde teknoloji kullanımını ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırmasında matematik ve fen başarı testleri gerçekleştirmiştir. Deney ve kontrol gruplarının yer aldığı ayrıca yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirildiği araştırmada teknoloji kullanan grubun sayı ve rakamları, doğa bilimlerini öğrenme noktasında daha faydalı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Cho, (2018) yapmış olduğu araştırma ile okul öncesi dönem ebeveynlerinin çocuklarına yönelik bir eğitim aracı olarak teknoloji ve eğitim hakkındaki inançları

ile multimedya kitap okuma etkinliği sırasında çocuklarıyla etkileşimlerini incelemiştir. Üç ile beş yaş arasında olan altmış ebeveyn ve çocuk çifti araştırmaya katılarak teknoloji hakkındaki inançlarına ilişkin bir anket doldurmuştur. Araştırma sonucunda ebeveynlerin teknoloji hakkındaki inançları ve multimedya kitap etkinliği sırasında çocuklarıyla etkileşimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir.

Palaiologou, (2016) yaşları küçük olan çocukların evde kullandıkları dijital teknolojilerin türlerini ve olası sonuçlarını değerlendirmeyi amaçlayan bir çalışma yapmıştır. 2010-2012 yılları arasında gerçekleştirilen ve dört Avrupa ülkesi olan İngiltere, Yunanistan, Malta ve Lüksemburg' ta beş yaşından küçük çocuklar tarafından ne tür dijital teknolojilerin kullanıldığını ve bu teknolojilerin kullanımına yönelik ebeveyn tutumlarını araştırdığı karma yöntemli bir araştırma olmuştur. Üç aşamada gerçekleştirilen araştırmada ilk olarak evlerde hangi teknolojilerin kullanıldığını belirtmek için ailelerden veriler toplanmıştır. İkinci aşamada ebeveynlerin ve doğumdan beş yaşına kadar olan çocuklar için evdeki bu teknolojileri ne ölçüde kullandıklarını ortaya çıkarmak amacıyla anket uygulanmıştır. Anketten elde edilen verilerin analizi, beş yaşın altındaki çocukların evde bir dizi dijital teknolojinin yoğun kullanıcısı olduğunu ortaya koymuştur. Nitel verilerin analizi sonucunda da çocukların dijital olarak çok küçük yaşlardan itibaren kullanıcı olduğu ortaya konmuştur.

Fox ve Mainess, (2018) yapmış olduğu çalışmayla iPad, tablet, akıllı telefon gibi mobil teknolojilerin kullanım oranları ile okul öncesi çocuklarda dil bozukluklarının varlığı arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu çalışmayla ek olarak, dil bozukluğu olan ve olmayan çocukların ebeveynlerinin ortak medya katılımını nasıl kullandıklarını incelemişlerdir. Sonrasında ise mobil teknoloji kullanımına ilişkin ebeveynler anket doldurmuştur. Dil bozukluğu olan ve olmayan okul öncesi çocuklar arasında mobil teknolojiye maruz kalma ve kullanım açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Dil bozukluğu olan çocukların ailelerinin davranışlarında ve mobil medya cihazıyla etkileşime girdiklerinde tipik olarak dil geliştirenlerin davranışlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere teknolojik alet kullanımının daha çok gelişim alanlarına olumlu ve olumsuz etkileri, ebeveynlerin bu konudaki yeterlilikleri, çocukların teknoloji kullanım durumları ile ebeveynlerin kullanım durumlarının

karşılaştırıldığı çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca yapılan araştırmaların çoğunda doğru ve etkili teknoloji kullanımında anne ve babalara büyük sorumluluklar düştüğü, onların bu konuda çocuklar tarafından rol model olarak kabul görüldükleri ancak anne ve babaların bu konuda kendini yetersiz gördüğü araştırmacılar tarafından belirtilerek ebeveynlerin teknolojinin doğru kullanımını konusunda eğitilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmada kullanılan araştırma modeli, araştırmanın örnekleme ve bu örneklemin seçimi, araştırma sürecinde yararlanılan veri toplama araçları ve bu araçlarla elde edilen verilerin nasıl analiz edileceği yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin incelendiği bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeline göre yapılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da şu an var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaç edinen, konu ya da olaya dair katılımcıların görüşlerinin, ilgilerinin, tutumlarının veya yetenek gibi özelliklerinin belirlendiği ve diğer çalışmalara göre daha büyük örneklem için kullanılan bir araştırma modelidir. (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Tarama modelinin bir çeşidi olan ilişkisel tarama modeli; iki ya da daha çok sayıdaki değişkenler arasında bir değişimin varlığını ya da varlık derecesini belirlemeyi amaç edinen bir araştırma çeşididir (Karasar, 2013). Bu araştırmada da ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocuklarının teknoloji kullanımı hakkındaki düşünceleri belirlenmeye çalışıldığından tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini İstanbul'daki okul öncesi dönemde çocukları olan ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmada nicel verilerin toplanması için örneklem, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile irtibata geçip gerekli izinler alınıp il merkezindeki anaokullarından amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan *ölçüt örnekleme yöntemi* kullanılarak seçilmiştir. Ölçüt örnekleme, daha önce belirlenmiş birkaç ölçütü karşılayan bütün durumların çalışması olarak tanımlanmaktadır.

Ölçütler araştırmacının kendisi tarafından oluşturulur ya da bir ölçütler listesi kullanılarak yapılabilir (Marshall ve Rossman, 2014). Araştırmacının incelediği olayı açıklamada belirlemiş olduğu durumlar ölçüt örnekleme için kullanılabilir. Ancak belirlenmiş olan ölçütlerin araştırmanın genel çerçevesine uygun olması gerekmektedir (Creswell & Clark, 2016). Bu araştırmanın ölçütleri; *katılımcı grup olarak anne ve babaların seçilmesi, sosyoekonomik düzey olarak aralarında fark olan ve öğrenci yoğunluğunun çok olduğu iki ilçenin (Küçükçekmece ve Esenler) seçilmesi* araştırmanın ölçütleridir. Bu ölçütler doğrultusunda araştırmanın örneklemini; İstanbul ilinin Küçükçekmece ilçesinde bulunan MEB’ e bağlı bağımsız anaokullarından bir anaokulu, Kız Meslek Lisesi bünyesinde bir uygulama anaokulu; Esenler ilçesinde ise ilkokul bünyesinde bulunan üç anasınıfında eğitim gören çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır.

Çizelge1: Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik özellikleri

Demografik Özellikler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	51
	Erkek	49
	Toplam	700
Yaş Aralığı	22-27	4
	28-34	39
	35-40	41
	40 ve üzeri	16
	Toplam	700
Öğrenim Durumu	İlkokul	12
	Ortaokul	11
	Lise	31
	Üniversite	41
	Lisansüstü	5
	Toplam	700
Yaşadığı İlçe	Küçükçekmece	50
	Esenler	50
	Toplam	700
Çocuk Sayısı	1	29
	2	50
	3	17
	4 ve üstü	4
	Toplam	700
Gelir Düzeyi	1500-2000	5
	2000-2500	9
	2500-3000	18
	3000 ve üstü	68
	Toplam	700
Teknoloji K. Sıklığı	0-1 saat	23
	1-3 saat	39
	3-5 saat	20
	5-7 saat	9
	7 saat ve üstü	9
	Toplam	700

Katılımcıların demografik bilgilerini gösteren çizelge incelendiğinde katılımcıların 360'ı (%51) kadın iken 340'ı (%49) erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş aralıkları incelendiğinde 30'u (%4) 22-27 yaş arası, 270'i (%39) 28-34 yaş arası, 286'sı (%41) 35-40 yaş arası ve 114 kişinin (%16) 40 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğrenim durumu incelendiğinde ebeveynlerin 84'ü (%12) ilkokul mezunu, 76'sı (%11) ortaokul mezunu, 216'sı (%31) lise mezunu, 288'i (%41) üniversite mezunu, 36'sının (%5) lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcı grubun yaşadığı ilçeler incelendiğinde yarı yarıya Küçükçekmece ve Esenler olarak 350 kişi (%50) olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin çocuk sayısı incelendiğinde yarısının 347'sinin (%50) iki çocuklu aile olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcı grubun gelir düzeyleri incelendiğinde yarısından fazlasının 476 kişinin (%68) 3000 ve üstünde gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin teknoloji kullanım sıklıkları incelendiğinde ise 162'sinin (%23) 0-1 saat kullandığı, 276'sının (%39) 1-3 saat arasında, 136'sının (%19) 3-5 saat, 66'sının (%9) 5-7 saat arasında ve 60'ının (%9) 7 saat ve üzerinde teknolojik aletleri kullandığı ortaya çıkmıştır.

3.3 Verilerin Toplanması

Araştırma sürecinde toplanan veriler, İstanbul'da okul öncesi çağında çocukları olan ve anaokuluna çocuklarını gönderen anne babalardan, örnekleme oluşturan okulların müdürleri ile görüşülerek, gerekli ölçeklerin doldurulması ile ilgili bilgiler verilip izinler alınarak toplanmıştır. İzin alma sürecinde ilgili yöneticilerle görüşülüp araştırmanın amaçları anlatılmıştır. Ortaya çıkan bulguların herhangi bir yerde paylaşılmayacağı ve gönüllülük esasıyla araştırmanın yürütüldüğü bilgisi verilmiştir. Ölçme aracı araştırmacı tarafından anaokulu müdürlüklerine ve anasınıfı öğretmenlerine dağıtılmış, dağıtılan ölçme araçları okul idaresi ve öğretmenler tarafından ebeveynlere ulaştırılmış ve gönüllülük esasına dayanarak araştırmaya katılmak isteyen anne ve babaların formları doldurmaları ve tekrar okul idaresine ya da ilgili sınıf öğretmenine teslim etmeleri istenmiştir. Bu bağlamda Küçükçekmece ilçesinde çocuğu okul öncesi dönemde olan 370 ebeveyne, aynı şekilde Esenler ilçesinde çocuğu okul öncesi dönemde olan 360 ebeveyne ölçme aracı dağıtılmıştır. Küçükçekmece ilçesinden 20, Esenler ilçesinden 10 adet ölçek bilgi eksikliği

sebebiyle araştırma sürecine dâhil edilmemiştir. Bu sebeple araştırmada toplam 700 ebeveynden elde edilen bilgiler kullanılmıştır.

3.4 Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Kılınç, (2015) tarafından geliştirilen *Okul Öncesi Çağındaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeği* kullanılmıştır.

3.4.1 Okul öncesi çağındaki çocukların teknoloji kullanımı hakkında ebeveyn görüşleri ölçeği

Kılınç, (2015) tarafından geliştirilen Okul öncesi çağındaki çocukların teknoloji kullanımı hakkında ebeveyn görüşleri ölçeğinin geliştirilme çalışması Kütahya'nın merkez ilçesinde yaşayan 314 ebeveynden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerin görüşlerini belirlemek için geliştirilen madde havuzunda 44 ifade yer almıştır. Uzman görüşlerinden elde edilen sonuca göre yeterince açık ve anlaşılır olmayan 6 ifadenin çıkarılmasıyla ölçek 38 madde olarak taslak hale getirilmiştir. 5'li likert olarak geliştirilen ölçekteki ifadeler soldan sağa; 1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum şeklinde sıralanmıştır. Ölçek için gerçekleştirilen faktör analizinde ölçeğin 6 faktörlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Faktör yüklerinin ve madde binişiklik durumunun incelendiği analizde faktör yükünü karşılamayan ve binişik olduğu tespit edilen 13 madde çıkarılarak ölçek son olarak 6 faktörlü 25 maddeli bir yapı haline dönüşmüştür.

3.4.2 Ölçeğin ön uygulama aşaması

Kılınç, (2015) tarafından geliştirilmiş olan bu ölçek 2019-2020 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin Küçükçekmece ve Esenler ilçelerinde çocuğu okul öncesi eğitim kurumunda olan 360 ebeveyne uygulanmıştır. Bu ebeveynler aracılığıyla elde edilen veriler üzerinden geçerlik ve güvenilirliğe kanıt sağlaması amacıyla aşağıdaki analizler yapılmıştır:

- Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını saptamak amacıyla Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett's Sphericity testi
- Yapı geçerliğine kanıt sağlaması amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi

- Güvenirliğe kanıt sağlanması amacıyla da Cronbach's Alpha güvenilirlik Analizleri

3.4.3 Yapı geçerliği

Yapı geçerliği, birbiriyle ilişkili olduğu düşünülen öğelerin veya öğeler arasındaki ilişkilerin doğru bir şekilde ölçebilme derecesini gösterir. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla aynı özelliği ölçen değişkenleri bir araya getirerek ölçme işlemini az sayıda faktör ile belirtmek amacıyla açımlayıcı faktör analizinin yapılması yerinde olmaktadır (Ercan ve Kan 2004).

3.4.4 Açımlayıcı faktör analizi

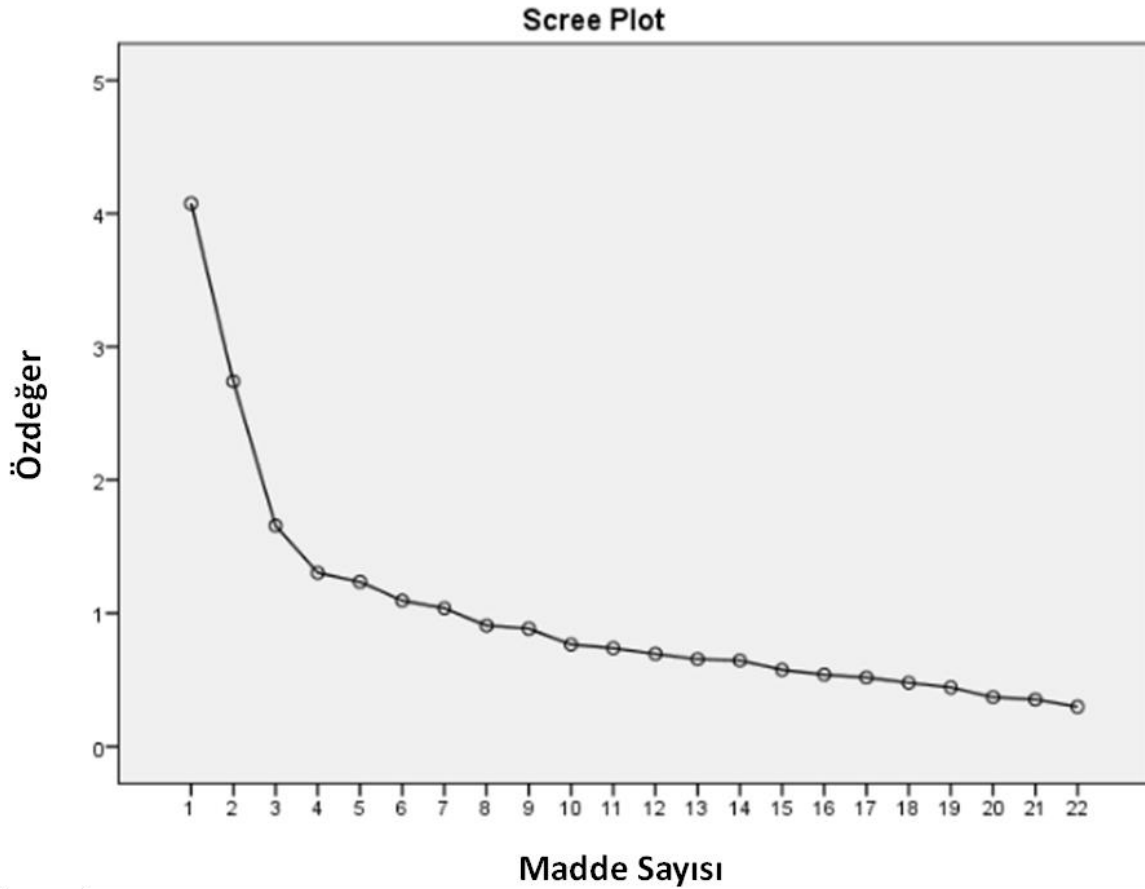
Açımlayıcı faktör analizi, araştırma yapan kişinin ölçme aracıyla ölçmeye çalıştığı faktörlerin sayısı hakkında bilgi sahibi olmadığı durumda bilgi almaya çalıştığı bir analiz türüdür. Bu analizle birlikte ilişkisi olan çok sayıda değişkeni bir araya toplayarak daha az sayıda ve anlamlı yeni değişkenler bulma amacıyla yapılmaktadır (Büyüköztürk, 2002).

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin faktör analizine olan uygunluğunu belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer Olkin katsayısı ve Barlett's Sphericity testi yapılmıştır. Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı örneklem büyüklüğünün veriler açısından belirlenen analize yeterli ve uygun olma durumunu belirlemek amacıyla, Bartlett's Sphericity testi ise verilerin birden fazla değişkenli normal olan veya olmayan dağılımdan gelip gelmeme durumunu kontrol etmek amacıyla kullanılan istatistiksel bir tekniktir (Kan ve Akbaş, 2005). Açımlayıcı faktör analizinin uygulanabilmesi için KMO değerinin en az 60 olması gerektiği uzmanlar tarafından belirtilmiştir (Büyüköztürk, 2002). Yapılan pilot uygulamada elde edilen verilerin KMO değeri de.764 olarak hesaplanmıştır. Bu hesap sonucunda da verilerin faktör analizi yapabilmek için KMO değerinin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Bir diğer test olan Bartlett Sphericity testi de ($\chi^2=1803,165$, $p=.000$) anlamlı bulunmuştur. Test sonucunun anlamlı çıkması da verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2002). Çizelge 2'de verilen sonuçlar doğrultusunda pilot çalışma ile elde edilen verilerin faktör analizi yapmak için uygun olduğuna karar verilmiştir.

Çizelge2:Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örnekleme Yeterliliği Ölçümü

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)	,764
Ki-kare değeri	1803,165
Barlet Küresellik Testi	231
<i>p</i>	,000

Elde edilen verilerle yapılan faktör analizinde öz değeri 1'den büyük olan faktörler anlamlı olarak belirlenmiştir. Temel bileşenler analizi ile varimax eksen döndürmesi gerçekleştirilmiştir ve analizler sonucunda öz değeri 1'den büyük olan 7 faktör tespit edilmiştir. Şekil 1'de de görüldüğü gibi Yamaç Eğim Grafiği incelenerek ölçeğin 7 faktörlü olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Sonrasında faktör sayısı 7 ile sınırlandırılıp analiz işlemleri tekrar yapılmıştır.

Şekil 1.Yamaç Eğim Grafiği

Ölçeğin faktör sayısına karar verildikten sonra maddelerin binişik olma durumları ve faktör yükleri incelenmiştir. Faktör analizi için kullanılan Temel Bileşenler Analizi (Principal Components) ve Varimax Dik Döndürme tekniği sonucunda faktör yüklerinin.30'un altında olmaması tercih etmek için önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte faktörlerin binişik olmaması için yük durumları arasında en az. 10 oranında fark olması önem taşımaktadır (Büyüköztürk, 2002). Yapılan analizler sonucunda Rotated Component Matrix tablosu incelenerek; madde-8, madde-14 ve madde 20 ifadeleri birden fazla faktöre yüklenme yaptıkları için ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddelerin ölçekten çıkarılması sonucunda elde edilen faktör deseni ve faktörlerin yük değeri Çizelge 3'te verilmiştir. Tüm analiz işlemleri sonucunda ölçek, 7 faktörlü ve 22 maddeli bir yapı haline gelmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçek Kılınç, (2015) tarafından geliştirilen orijinal halinden değişime uğramıştır. Faktör deseni detaylı olarak incelendiğinde ölçeğin 7 faktörlü yapıya dönüştüğü, madde 25, madde 3 ve madde 6'nın da ölçeğin orijinal halinden farklı faktörlere yüklenme yaptığı görülmüştür. Erkuş, (2007) ölçeklerin uygulandığı kültürün yapısına bağlı olduğunu bu nedenle de ölçeğin uygulama yapılan kültürden etkilendiğini belirtmiştir. Bu sebeple ölçeğin bir kültürde üç, bir kültürde dört gibi orijinalinden farklı faktörlü yapıya dönüşmesinin olağan olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ölçeğin geliştirilme çalışmasının Kütahya'da yapılmış olması, bu uygulamanın ise İstanbul gibi büyük bir şehirde gerçekleştirilmesi bununla beraber örneklem gruplarının sosyokültürel ve ekonomik anlamda farklı özelliklere sahip iller olmasından kaynaklanmış olabilir.

Çizelge3: Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeğinin Faktör Deseni

Ölçek Maddesi	1. Faktör	2. Faktör	3. Faktör	4. Faktör	5. Faktör	6. Faktör	7. Faktör
Madde 21	,817						
Madde 22	,790						
Madde 23	,677						
Madde 24	-,641						
Madde 17	,499						
Madde 11		,816					
Madde 9		,783					
Madde 19		,704					
Madde 25		,454					
Madde 5			,842				
Madde 4			,799				
Madde 7			,615				
Madde 10				,707			
Madde 13				,623			
Madde 12				,610			
Madde 1				-,575			
Madde 16					,797		
Madde 15					,762		
Madde 18						,706	
Madde 2						,688	
Madde 3							,703
Madde 6							,684

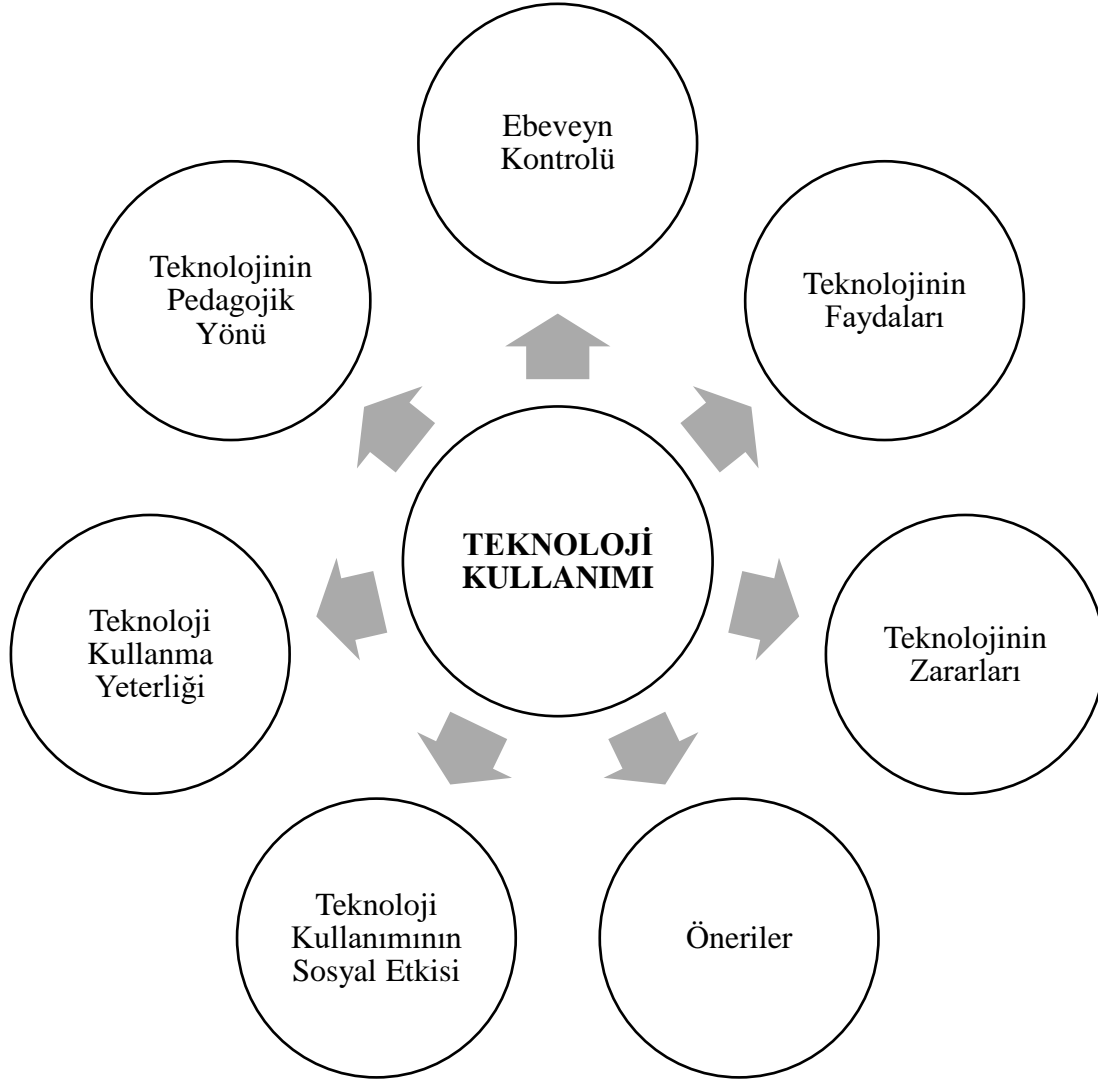
Çizelge 3 incelendiğinde ölçeğin boyutlar düzeyinde faktör yük değerleri; birinci faktörde .817 ile .499 arasında, ikinci faktörde .816 ile .454 arasında, üçüncü faktörde .842 ile .615 arasında, dördüncü faktörde .707 ile -.575 arasında, beşinci faktörde .797 ile .762 arasında, altıncı faktörde .706 ile .688 arasında, yedinci faktörde de .703 ile .684 arasında değişim göstermektedir.

Seçilen maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra yedi faktör için analizler tekrar yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre faktörlerin toplam varyansa yapmış oldukları katkı birinci faktör için %19, ikinci faktör için %13, üçüncü faktör için %8, dördüncü faktör için %6, beşinci faktör için %6, altıncı faktör için %5, yedinci faktör için %5 olduğu ortaya çıkmıştır. Belirlenen yedi faktörün toplam varyansın%59,74'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Çoklu faktörün olduğu desenlerde ortaya çıkan oranın %40 ile %60 arasında olmasının yeterli olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca analizden elde edilen varyans oranları ne kadar yüksek çıkarsa ölçeğin faktör yapısının da o kadar güçlü olacağı ifade edilmektedir (Tavşancıl,2010).

Çizelge4:Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeğinin Varyans Değerleri

Faktörler	Açıklanan Varyans Değerleri
1.Faktör (5 Madde)	18.52
2.Faktör (4 Madde)	12.45
3.Faktör (3 Madde)	7.53
4.Faktör (4 Madde)	5.92
5.Faktör (2 Madde)	5.61
6.Faktör (2 Madde)	4.97
7.Faktör (2 Madde)	4.71
Toplam Varyans Değeri(22 Madde)	59.74

Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan yedi faktör içeriklerine göre ayrı ayrı isimlendirilmiştir. Bu içeriklere göre faktörlerin almış olduğu isimler Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. Faktörlerin İsimleri

3.4.5 Güvenirlilik hesaplama

Okul Öncesi Çağındaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeğinin yedi boyutuna ait güvenirligi hesaplamak için verilerin iç tutarlık analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda ölçeğin her bir alt boyutu için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları Çizelge 5’te gösterilmiştir. Bu çizelgeye göre birinci boyut iç tutarlık katsayısı .85, ikinci boyutun iç tutarlık katsayısı .74, üçüncü

boyut iç tutarlık katsayısı .82, dördüncü boyut iç tutarlık katsayısı .68, beşinci boyut iç tutarlık katsayısı .62, altıncı boyut iç tutarlık katsayısı .65 ve son olarak yedinci boyutun iç tutarlık katsayısı .63 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı da .76 olarak tespit edilmiştir. Test puanlarının güvenilirliğini sağlamak için toplam güvenilirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması genel olarak yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2002).

Çizelge5:Okul Öncesi Çağdaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeğinin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktörler	Cronbach Alpha (α) değeri
1.Faktör (5 madde)	.85
2.Faktör (4 madde)	.74
3.Faktör (3 madde)	.82
4.Faktör (4 madde)	.68
5.Faktör (2 madde)	.62
6.Faktör (2 madde)	.65
7.Faktör (2 madde)	.63
Toplam (22 madde)	.76

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada yer alan soruları yanıtlamak için toplanan veriler, yardımcı bir paket program olan sosyal bilimler veri analiz programı SPSS 20 paket programı ile analiz edilmiştir. Bu süreçte ilk olarak ölçeğin faktör yapılarını bulmak için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Sonrasında ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. İkinci bir aşama olarak katılımcılardan elde edilen verilerin normalliği Kolmogorov-Smirnov testi aracılığıyla hesaplanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri yaş, öğrenim durumu, yaşanan ilçe, evdeki çocuk sayısı, ailenin toplam gelir durumu ve günlük teknolojik aletleri kullanım sıklığı bağımsız değişkenler; Okul Öncesi Çağındaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeği de bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Anne ve babaların ölçeğe verdikleri yanıtlardan elde edilen veriler üzerinde betimsel istatistikler hesaplanarak minimum ve maximum değerler, ortalama puanlar ve standart sapma gibi temel bilgilere ulaşılmıştır. Birinci ve ikinci alt problemde yer alan teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşadıkları ilçeye

göre değişip değişmeyeceğini tespit etmek için verilerin Non Parametrik olması sebebiyle Mann Whitney U testi yapılırken, öğrenim durumu, ocuk sayısı, gelir düzeyi, teknoloji kullanım sıklığı ve teknoloji kullanımına yönelik görüşlerini değiştirip değiştirmediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis testleri yapılmıştır. nc alt problem için ise anneler ile babaların cinsiyet değişkenine göre teknoloji kullanımına yönelik görüşleri arasında anlamlılığı tespit etmek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde her bir alt problemi yanıtlamak için toplanan verilerin nicel analizlerinden elde edilen bulgular, başlıklar halinde detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerden elde edilen veriler SPSS programında yer alan uygun testler aracılığıyla analiz edilmiştir.

Çizelge6: Okul Öncesi Çağda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları

Toplam Puanlar	N	$\bar{X}$	S.S	Z	p
Anneler	360	68,0000	8,15714	,048	,042
Babalar	340	69,0000	8,90658	,062	,003

Çizelge6 incelendiğinde okul öncesi çağda çocukları olan ebeveynlerden toplanan verilerin normal dağılım göstermediği ($p<,05$) ortaya çıkmıştır. Toplam puanların normal dağılım göstermemesi, veriler üzerinde Nonparametrik testlerin uygulanması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle okul öncesi çağda çocukları olan ebeveynlerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile yaşları, öğrenim durumları, çocuk sayıları, ailenin toplam gelir durumu ve teknoloji kullanım sıklığı arasındaki farkın anlamlı olup olmama durumu Kruskal Wallis Testi; cinsiyet ve yaşadıkları ilçeye göre anlamlı olup olmama durumu Mann Whitney U Testi ile belirlenmiştir.

Çizelge7: Okul Öncesi Çağda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerine Dair Betimsel Analiz Bulguları

Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşler	N	Minimum	Maximum	Ortalama	Standart Sapma
Anneler	360	31	88	67,75	8,15
Babalar	340	27	93	68,64	8,90
Toplam	700	27	93	68,18	8,53

Çizelge 7' de verilen betimsel istatistik değerlerine göre okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinden alınan puan

ortalamlarının ($\bar{X}=67,75$) babaların ortalama puanlarından ($\bar{X}=68,64$) daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Okul öncesi dönem çocuğa sahip annelerin toplam ortalama puanlar için minimum değeri (31) iken babaların minimum değeri (27) olarak belirlenmiştir. Tüm katılımcıların ortalama puanlarının ise ($\bar{X}=68,18$) olduğu belirlenmiştir. Toplam ortalama puanlar incelendiğinde minimum değer (27) maksimum değer de (93) olarak bulunmuştur. Bulgular, araştırmaya katılan babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinden aldıkları puanların ortalama değer olan (68,18)'den yüksek olduğunu ortaya çıkarırken annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerden aldıkları puanların ortalama değerden düşük olduğunu göstermiştir.

Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerine dair betimsel analiz bulguları Çizelge 8' de vermiştir.

Çizelge 8: Annelerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Alt Boyutlara Göre Betimsel Analiz Bulguları

	Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşler	Ortalama	Standart Sapma
Ebeveyn Kontrolü	Madde 17	4,26	,930
	Madde 21	4,28	,919
	Madde 22	4,14	,915
	Madde 23	4,32	1,051
	Madde 24	1,56	,968
Teknolojinin Pedagojik Yönü	Madde 9	2,56	1,214
	Madde 11	2,54	1,163
	Madde 19	2,60	1,225
	Madde 25	2,27	1,121
Teknolojinin Faydaları	Madde 4	2,28	1,082
	Madde 5	2,26	1,020
	Madde 7	2,22	1,067
Teknoloji Kullanma Yeterliliği	Madde 1	2,14	1,030
	Madde 10	3,42	1,170
	Madde 12	3,05	1,112
	Madde 13	2,98	1,271
Teknolojinin Zararları	Madde 15	4,10	1,076
	Madde 16	3,86	1,162
Öneriler	Madde 2	2,76	1,235
	Madde 18	2,49	1,180
Teknolojinin Sosyal Etkisi	Madde 3	4,04	1,183
	Madde 6	3,62	1,040
	Toplam	67,75	8,15714

Çizelge 8 incelendiğinde teknoloji kullanımında ebeveyn rehberliği boyutunda annelerin en fazla katıldıkları ifadelerin sırasıyla *Çocuğumu teknolojik aletler yerine kardeşi ve arkadaşları ile birlikte oynamaya teşvik ederim* ($\bar{X}=4.32$), *Çocuğumun kullanacağı bilgisayar programlarını dikkatlice seçerim* ($\bar{X}=4.28$), *Çocuğuma teknolojik aletleri kullanırken süreyi sınırlandırırım* ($\bar{X}=4.26$), *Çocuğumun bilgisayar kullanırken yaptıklarıyla ilgili ona sorular sorarım* ($\bar{X}=4.14$) olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık *Teknolojik aletlerdeki oyun seçimlerinde ya da oyun oynanmasında çocuğum tamamen özgürdür* maddesine büyük oranda katılmadıkları ($\bar{X}=1.56$) ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda annelerin okul öncesi dönemde olan çocukların teknolojiyi kullanmaları noktasında ebeveyn rehberliğine önem verdiklerini söylemek mümkündür.

Teknolojinin pedagojik yönü boyutundaki maddeler incelendiğinde annelerin ifadelerine pek fazla katılmadıkları gözlemlenmiştir. Buna göre annelerin en az katıldıkları ifadelerin sırasıyla *Çocuğum günlük yaşamında ve eğitimi sırasında öğrendiği pek çok kavramı bilgisayar oyunları ile pekiştirir* ($\bar{X}=2.27$), *Çocuğuma şekilleri öğretmek için bilgisayar, tablet vb. gibi teknolojik aletleri kullanırım* ($\bar{X}=2.54$), *Çocuğuma sesleri ve kelimeleri öğretmede bilgisayar tablet gibi teknolojik aletleri kullanırım* ($\bar{X}=2.56$), *Çocuğumun sayıları ve rakamları öğrenmesinde bilgisayar tablet vb. teknolojik aletleri kullanırım* ($\bar{X}=2.60$) olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle annelerin okul öncesi dönemdeki çocuklar için ses ve kelime öğretimi, şekil, rakam ve sayıların öğretiminde teknolojiyi pek fazla kullanmadıkları söylenebilir.

Teknolojinin faydaları boyutundaki ifadeler incelendiğinde annelerin bu ifadelerine pek fazla katılmadıkları görülmüştür. Annelerin en az katıldıkları ifadeler sırasıyla *Teknolojik aletlerin kullanımı çocuğumun dikkat gelişimini artırır* ($\bar{X}=2.22$), *Teknolojik aletleri kullanmalarına izin verilen çocuklar daha yaratıcıdır* ($\bar{X}=2.26$) ve *Teknolojik aletlerin sıklıkla kullanımı çocukların dünyayı daha iyi tanımlarını sağlar* ($\bar{X}=2.28$) olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak annelerin okul öncesi çağıdaki çocukların teknolojiyi kullanmalarının onlara pek yarar sağlamayacağı yönünde olduğu ifade edilebilir.

Teknoloji kullanma yeterliği boyutundaki ifadeler incelendiğinde annelerin en çok katılmış oldukları ifadelerin sırasıyla *Çocuğum akıllı telefonları rahatlıkla kullanabilir* ($\bar{X}=3.42$) *Çocuğumun telefonla oyun oynamasına izin veririm* ($\bar{X}=3.05$), *Çocuğum internet üzerinden oyun oynamayı becerir* ($\bar{X}=2.98$) olarak belirlenmiştir.

Bunun yanında annelerin *Çocuğum teknolojik aletleri kullanırken zorlanır* ($\bar{X}=2.14$) ifadesine pek katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple okul öncesi dönemdeki çocukların teknolojiyi kullanma yeterliliklerinin annelere göre üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Teknolojinin zararları boyutundaki maddeler incelendiğinde annelerin en çok katıldıkları ifadelerin sırasıyla *Teknolojik aletlerin kullanımı çocukların sosyalleşmesini olumsuz yönde etkiler* ($\bar{X}=4.10$) *Teknolojik aletleri fazlaca kullanan çocuklar kendilerini rahatlıkla ifade edemezler* ($\bar{X}=3.86$) olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre annelerin okul öncesi çağıdaki çocukların teknolojiyi kullanmalarının onlarda herhangi bir sosyal duygusal zarara yol açacağı inancına sahip oldukları söylenebilir.

Öneriler boyutu incelendiğinde annelerin ifadelere pek katılmadıkları ortaya çıkmıştır. En çok katıldıkları ifadeler sırasıyla *Okul öncesi çağındaki çocukların eğitiminde bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletler kullanılmalıdır* ($\bar{X}=2.76$) ve *Okul öncesi çağındaki çocuklar kesinlikle bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletleri kullanmalıdır* ($\bar{X}=2.49$) şeklindedir.

Teknolojinin sosyal etkisi boyutu incelendiğinde *Okul öncesi çağındaki çocukların teknolojik aletleri sık kullanmaları onların arkadaşları ile olan ilişkilerini zayıflatır* ($\bar{X}=4.04$) ve *Rehber eşliğinde kullanıldığında teknolojik aletler okul öncesi çağındaki çocuklar için oldukça faydalıdır* ($\bar{X}=3.62$) olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak annelerin okul öncesi çağıdaki çocukların teknolojiyi kullanmalarının sosyal zarara yol açabileceği inancına sahip oldukları söylenebilir.

Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerine dair betimsel analiz bulguları Çizelge 9'da verilmiştir.

Çizelge 9: Babaların Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Alt Boyutlara Göre Betimsel AnalizBulguları

	Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşler	Ortalama	Standart Sapma
Ebeveyn Kontrolü	Madde 17	4,12	1,076
	Madde 21	4,22	,971
	Madde 22	4,03	1,024
	Madde 23	4,26	1,047
	Madde 24	1,70	1,066
Teknolojinin Pedagojik Yönü	Madde 9	2,76	1,269
	Madde 11	2,81	1,198
	Madde 19	2,71	1,222
	Madde 25	2,41	1,193
Teknolojinin Faydaları	Madde 4	2,57	1,125
	Madde 5	2,50	1,071
	Madde 7	2,42	1,074
Teknoloji Kullanma Yeterliliği	Madde 1	2,06	1,026
	Madde 10	3,30	1,228
	Madde 12	3,08	1,119
	Madde 13	3,03	1,272
Teknolojinin Zararları	Madde 15	3,90	1,183
	Madde 16	3,67	1,186
Öneriler	Madde 2	2,82	1,219
	Madde 18	2,64	1,163
Teknolojinin Sosyal Etkisi	Madde 3	4,00	1,194
	Madde 6	3,62	1,110
	Toplam	68,64	8,90658

Çizelge 9 incelendiğinde Teknoloji kullanımında ebeveyn rehberliği boyutunda babaların en fazla katıldıkları ifadenin sırasıyla *Çocuğumu teknolojik aletler yerine kardeşi ve arkadaşları ile birlikte oynamaya teşvik ederim* ($\bar{X}=4.26$), *Çocuğumun kullanacağı bilgisayar programlarını dikkatlice seçerim* ($\bar{X}=4.22$), *Çocuğuma teknolojik aletleri kullanırken süreyi sınırlandırırım* ($\bar{X}=4.12$), *Çocuğumun bilgisayar kullanırken yaptıklarıyla ilgili ona sorular sorarım* ($\bar{X}=4.03$) olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla beraber *Teknolojik aletlerdeki oyun seçimlerinde ya da oyun oynanmasında çocuğum tamamen özgürdür* ($\bar{X}=1.70$) olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda babaların okul öncesi dönemde olan çocukların

teknolojiyi kullanmaları noktasında anne baba kontrolü sağlamaya önem verdiklerini söylemek mümkündür.

Teknolojinin pedagojik yönünü içeren boyut incelendiğinde babaların verilen ifadelere orta düzeyde katılım gösterdikleri gözlemlenmiştir. Buna göre babaların en az katıldıkları ifadelerin sırasıyla; *Çocuğum günlük yaşamında ve eğitimi sırasında öğrendiği pek çok kavramı bilgisayar oyunları ile pekiştirir* ($\bar{X}=2.41$), *Çocuğumun sayıları ve rakamları öğrenmesinde bilgisayar tablet vb. teknolojik aletleri kullanırım* ($\bar{X}=2.71$), *Çocuğuma sesleri ve kelimeleri öğretmede bilgisayar tablet gibi teknolojik aletleri kullanırım* ($\bar{X}=2.76$), *Çocuğuma şekilleri öğretmek için bilgisayar, tablet vb gibi teknolojik aletleri kullanırım* ($\bar{X}=2.81$) olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda babaların okul öncesi dönemdeki çocuklar için ses ve kelime öğretimi, şekil, rakam ve sayı öğretiminde teknolojiyi orta düzeyde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Teknolojinin faydaları boyutundaki ifadeler incelendiğinde annelere göre babaların bu ifadelere pek fazla olmasa da katıldıkları gözlenmiştir. Babaların en az katıldıkları ifadeler sırasıyla *Teknolojik aletlerin kullanımı çocuğumun dikkat gelişimini artırır* ($\bar{X}=2.42$), *Teknolojik aletleri kullanmalarına izin verilen çocuklar daha yaratıcıdır* ($\bar{X}=2.50$), ve *Teknolojik aletlerin sıklıkla kullanımı çocukların dünyayı daha iyi tanımalarını sağlar* ($\bar{X}=2.57$) olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle babaların, annelere göre okul öncesi dönemdeki çocukların teknolojiyi kullanmaları noktasında onlara az da olsa yarar sağlayacağını düşündükleri söylenebilir.

Teknoloji kullanma yeterliği boyutundaki ifadeler incelendiğinde babaların en çok katılmış oldukları ifadelerin sırasıyla *Çocuğum akıllı telefonları rahatlıkla kullanabilir* ($\bar{X}=3.30$), *Çocuğumun telefonla oyun oynamasına izin veririm* ($\bar{X}=3.08$), *Çocuğum internet üzerinden oyun oynamayı becerir* ($\bar{X}=3.03$), olarak belirlenmiştir. Bunun yanında *Çocuğum teknolojik aletleri kullanırken zorlanır* ($\bar{X}=2.06$) ifadesine de pek katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle okul öncesi dönemdeki çocukların teknolojiyi kullanma yeterliliklerinin babalara göre üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Teknolojinin zararları boyutundaki maddeler incelendiğinde babaların en çok katıldıkları ifadelerin sırasıyla *Teknolojik aletlerin kullanımı çocukların sosyalleşmesini olumsuz yönde etkiler* ($\bar{X}=3.90$), *Teknolojik aletleri fazlaca kullanan çocuklar kendilerini rahatlıkla ifade edemezler* ($\bar{X}=3.67$) olduğu belirlenmiştir. Bu

sonuçlara göre babaların okul öncesi dönemdeki çocukların teknolojiyi kullanmalarının onlarda herhangi bir sosyal ya da duygusal zarara yol açabileceği inancı taşıdıkları söylenebilir.

Öneriler boyutu incelendiğinde babaların ifadelere orta düzeyde katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır. En çok katıldıkları ifadelerin sırasıyla *Okul öncesi çağındaki çocukların eğitiminde bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletler kullanılmalıdır* ($\bar{X}=2.82$) ve *Okul öncesi çağındaki çocuklar kesinlikle bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletleri kullanmalıdır* ($\bar{X}=2.64$) şeklindedir.

Teknolojinin sosyal etkisi boyutu incelendiğinde *Okul öncesi çağındaki çocukların teknolojik aletleri sık kullanmaları onların arkadaşları ile olan ilişkilerini zayıflatır* ($\bar{X}=4.00$) ve *Rehber eşliğinde kullanıldığında teknolojik aletler okul öncesi çağındaki çocuklar için oldukça faydalıdır* ($\bar{X}=3.62$) olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak babaların da anneler gibi okul öncesi dönemdeki çocukların teknolojiyi kullanmaları noktasında sosyal bir zarara yol açabileceği inancına sahip oldukları tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle babalar çocukların teknolojiyi kullanım durumlarıyla sosyal becerilerine bir zararı olabileceğini düşünmektedirler.

4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu çalışmadaki ilk araştırma problemi *Okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri, eğitim düzeyi, ilçe, çocuk sayısı, yaş, gelir düzeyi ve teknoloji kullanım sıklığına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?* şeklindedir. Bu araştırma problemini cevaplamak için yapılan nicel analizlerin sonucunda elde edilen bulgular, çizelgeler aracılığıyla detaylı bir şekilde gösterilmiştir. İlk olarak annelerin yaş, öğrenim durumları, çocuk sayısı, toplam gelir ve teknoloji kullanım sıklığı ile teknoloji kullanımına yönelik görüşleri arasında farklılaşma olup olmadığını analiz edebilmek için Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Yaşadıkları ilçe ile teknoloji kullanımına yönelik görüşler arasında farklılaşma olup olmadığını analiz edebilmek için de Mann Whitney U testi uygulanmıştır ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Çizelge 10: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşa göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Yaş Aralığı	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
22-27	28	202,96	69,5000	7,84	3	8,382	,039*
28-34	170	193,30	68,7176	7,98			
35-39	130	162,92	66,4769	8,01			
40 ve üzeri	32	164,23	66,2500	9,18			
Toplam	360						

Çizelge 10 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puanlar ile yaş bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p=,039;p<,05$). Bu sonuçlara göre 22-27 yaş aralığında olan annelerin ($\bar{X}=69,50$) okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle yaş aralığı daha küçük olan anneler okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına daha olumlu bakmaktadır.

Çizelge 11: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
İlkokul	49	173,15	66,6327	9,53	4	4,198	,380
Ortaokul	37	186,59	68,1892	8,29			
Lise	103	182,13	67,9417	7,64			
Üniversite	157	184,93	68,1847	8,06			
Lisansüstü	14	128,39	64,2143	7,13			
Toplam	360						

Çizelge 11 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puanlar ile öğrenim durumu bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,380;p>,05$). Başka bir ifade ile annelerin öğrenim durumu bağımsız değişkeninin teknoloji kullanımına yönelik görüşler üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Çizelge 12: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşadıkları ilçeye göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

İlçe	N	Sıra Ortalaması (SO)	Sıra Toplamı	U	p
Küçükçekmece	180	166,91	30044,00	13754,000	,013*
Esenler	180	194,09	34936,00		

Çizelge 12 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile yaşadıkları ilçe bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p=,013;p<,05$). Bu farklılaşma Esenler’ de yaşayan annelerin lehinedir. Başka bir ifade ile Esenler’ de yaşayan annelerin Küçükçekmece’de yaşayan annelere göre okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri daha olumlu çıkmıştır.

Çizelge13: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin çocuk sayısına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçlar

Çocuk Sayısı	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
1	106	179,87	67,9717	7,73	3	,388	,943
2	176	178,45	67,4261	8,59			
3	62	187,86	68,3710	7,88			
4 ve üstü	16	178,72	67,4375	7,55			
Toplam	360						

Çizelge 13 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile çocuk sayısı bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,943;p>,05$). Başka bir ifade ile annelerin çocuk sayısı bağımsız değişkeninin teknoloji kullanımına yönelik görüşler üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Çizelge 14: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin toplam gelir durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Toplam Gelir Durumu	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
1500-2000	18	211,25	70,6667	8,87	3	6,275	,099
2000-2500	38	206,07	68,6842	9,37			
2500-3000	68	161,32	66,3676	8,05			
3000 ve üstü	236	178,80	67,7872	7,90			
Toplam	360						

Çizelge 14 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,099$; $p>,05$). Başka bir ifade ile annelerin toplam gelir durumunun teknoloji kullanımına yönelik görüşler üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir. Ortalama puanlar incelendiğinde gelir durumu en az olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinden elde ettikleri ortalama puanın daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çizelge 15: Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin teknolojik aletleri kullanım sıklığına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Kullanım Sıklığı	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
0-1 saat	92	152,02	65,4130	8,73	4	12,572	,014*
1-3 saat	154	184,59	68,0455	8,02			
3-5 saat	71	192,78	68,8169	7,72			
5-7 saat	23	186,98	68,4783	7,36			
7 saat ve üstü	20	229,00	71,6000	6,54			
Toplam	360						

Çizelge 15 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile teknolojik aletleri kullanım sıklığı bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p=,014$; $p<,05$). Bu sonuçlara göre teknolojik aletleri 7 saat ve üzerinde kullanım

gösteren annelerin ($\bar{x}=71,60$) okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifade ile teknolojik aletleri daha uzun süreli kullanan anneler okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına daha olumlu bakmaktadır.

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu çalışmadaki ikinci araştırma problemi *Okul öncesi dönemde çocukları olan babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri, eğitim düzeyi, ilçe, çocuk sayısı, yaş, gelir düzeyi ve teknoloji kullanım sıklığına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?* şeklindedir. Bu araştırma problemini cevaplamak için yapılan nicel analizlerin sonucunda elde edilen bulgular, çizelgeler aracılığıyla detaylı bir şekilde gösterilmiştir. İlk olarak babaların yaş, öğrenim durumları, çocuk sayısı, toplam gelir ve teknoloji kullanım sıklığı ile teknoloji kullanımına yönelik görüşleri arasında farklılaşma olup olmadığını analiz edebilmek için Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Yaşadıkları ilçe ile teknoloji kullanımına yönelik görüşler arasında farklılaşma olup olmadığını analiz edebilmek için de Mann Whitney U testi uygulanmıştır ve elde edilen bulguların yorumu yapılmıştır.

Çizelge 16: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşa göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Yaş Aralığı	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
22-27	2	267,00	76,5000	6,36	3	7,152	,067
28-34	100	182,27	69,5400	9,18			
35-39	156	172,70	69,0321	8,21			
40 ve üzeri	82	149,62	66,6220	9,61			
Toplam	340						

Çizelge 16 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan babaların Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puanlar ile yaş bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,067$; $p>,05$). Başka bir ifade ile babaların yaş aralıklarının okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına yönelik görüşler üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir. Ortalama puanlar

incelendiğinde yaşı daha küçük olan babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinden elde ettikleri ortalama puan daha yüksek çıkmıştır.

Çizelge17: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin öğrenim durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Öğrenim Durumu	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
İlkokul	35	158,31	67,8571	8,41	4	1,154	,886
Ortaokul	39	180,81	69,8718	8,09			
Lise	113	168,89	68,0531	9,65			
Üniversite	131	170,69	68,8626	8,55			
Lisansüstü	22	178,75	69,4545	9,49			
Toplam	340						

Çizelge 17 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan babaların Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puanlar ile öğrenim durumu bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,886$; $p>,05$). Başka bir ifade ile babaların öğrenim durumu bağımsız değişkeninin teknoloji kullanımına yönelik görüşler üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır.

Çizelge 18: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşadıkları ilçeye göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

İlçe	N	Sıra Ortalaması (SO)	Sıra Toplamı	U	p
Küçükçekmece	170	158,01	26861,50	12326,500	,019*
Esenler	170	182,99	31108,50		

Çizelge 18 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan babaların Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile yaşadıkları ilçe bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p=,019$; $p<,05$). Bu farklılaşma Esenler’ de yaşayan babaların lehinedir. Başka bir ifade ile Esenler’ de yaşayan babaların Küçükçekmece’ de yaşayan babalara göre okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri daha olumludur.

Çizelge 19: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin çocuk sayısına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Çocuk Sayısı	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
1	99	167,40	68,6162	8,07	3	1,418	,701
2	171	170,87	68,5965	9,18			
3	56	180,49	69,3929	9,58			
4 ve üstü	14	147,96	66,4286	8,67			
Toplam	340						

Çizelge 19 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan babaların Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile çocuk sayısı bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,701$; $p>,05$). Başka bir ifade ile babaların çocuk sayısı bağımsız değişkeninin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Çizelge 20: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin toplam gelir durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Toplam Gelir Durumu	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
1500-2000	14	193,75	72,0000	8,76	3	,997	,802
2000-2500	25	174,28	68,2800	10,06			
2500-3000	61	172,90	68,5082	9,32			
3000 ve üstü	240	168,14	68,5208	8,69			
Toplam	340						

Çizelge 20 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan babaların Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,099$; $p>,05$). Başka bir ifade ile babaların toplam gelir durumunun teknoloji kullanımına yönelik görüşleri üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Çizelge 21: Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin teknolojik aletleri kullanım sıklığına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Kullanım Sıklığı	N	Sıra Ortalaması	$\bar{X}$	S.S	sd	χ^2	p
0-1 saat	70	141,25	66,3143	8,94	4	8,587	,072
1-3 saat	122	172,47	68,5656	9,37			
3-5 saat	65	184,28	69,9385	7,88			
5-7 saat	43	180,34	69,3488	7,58			
7 saat ve üstü	40	182,71	70,1000	9,78			
Toplam	340						

Çizelge 21 incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukları olan babaların Okul Öncesi Çağda Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşleri Ölçeğinden elde ettikleri toplam puan ile teknolojik aletleri kullanım sıklığı bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p=,072$). Başka bir ifade ile babaların teknolojik aletleri kullanma sürelerinin okul öncesi dönemde teknoloji kullanımına yönelik görüşler üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir. Ortalama puanlar incelendiğinde yedi saat ve üzeri teknoloji kullanımına sahip babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinden elde ettikleri ortalama puan daha yüksek çıkmıştır.

4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu çalışmadaki üçüncü araştırma problemi “Okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır? ” şeklindedir. Bu araştırma problemini cevaplamak için yapılan nicel analizlerin sonucunda elde edilen bulgular, çizelge aracılığıyla detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Annelerin ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşler ölçeğinden elde ettikleri toplam puanlar kullanılarak iki ebeveyn grubunun görüşleri arasında farklılaşma olup olmadığını analiz edebilmek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır ve elde edilen bulguların yorumu yapılmıştır.

Çizelge 22: Teknoloji kullanımına yönelik görüşlerin cinsiyet durumuna göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ebeveyn Kontrolü	Anne	360	356,55	128358,50	59021,500	,410
	Baba	340	344,09	116991,50		
Teknolojinin Pedagojik Yönü	Anne	360	331,49	119335,50	54355,500	,010*
	Baba	340	370,63	126014,50		
Teknolojinin Faydaları	Anne	360	322,04	115936,00	50956,000	,000*
	Baba	340	380,63	129414,00		
Kullanma Yeterliliği	Anne	360	353,46	127245,50	60134,500	,688
	Baba	340	347,37	118104,50		
Teknolojinin Zararları	Anne	360	368,96	132824,50	54555,500	,011*
	Baba	340	330,96	112525,50		
Öneriler	Anne	360	339,41	122186,50	57206,500	,131
	Baba	340	362,25	123163,50		
Teknolojinin Sosyal Etkisi	Anne	360	350,70	126252,00	61128,000	,978
	Baba	340	350,29	119098,00		

Çizelge 22 incelendiğinde cinsiyet bağımsız değişkenine göre anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri teknolojinin pedagojik yönü boyutunda anlamlı farklılaşma göstermiştir ($p=,010$). Bu farklılaşma babaların lehinedir. Başka bir ifade ile babaların teknolojinin pedagojik yönüne annelerden daha olumlu baktığı belirlenmiştir.

Anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri teknolojinin faydaları boyutunda anlamlı farklılaşma göstermiştir ($p=,000$). Bu farklılaşmanın babaların

lehine olduğu görölmektedir. Başka bir ifade ile babaların teknolojinin faydalarına annelerden daha olumlu baktığı görölmüştür.

Anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri teknolojinin zararları boyutunda anlamlı farklılaşma göstermiştir ($p=,011$). Bu farklılaşmanın annelerin lehine olduğu görölmektedir. Başka bir şekilde ifade edilecek olursa annelerin teknolojinin zararlarına babalardan daha çok inandıkları belirlenmiştir.

Kalan dört boyutun analiz sonuçlarına bakıldığında ise cinsiyet bağımsız değişkeni açısından ebeveyn kontrolü ($p=,410$), teknoloji kullanma yeterliği ($p=,688$), öneriler ($p=,131$) ve teknoloji kullanımının sosyal etkisi ($p=,978$) alt boyutlarında ebeveyn görüşleri arasında herhangi bir anlamlı farklılaşma olmadığı belirlenmiştir.

5.SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular araştırmaya temel olan alt problemler bağlamında tartışılmış ve elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar sunulmuştur.

Bu araştırma ile İstanbul ilinin Küçükçekmece ve Esenler ilçelerinde yaşayan çocuğu okul öncesi dönemde olan anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel bir açıyla yapılan bu çalışmada araştırma deseni, tarama modellerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Toplamda 700 ebeveynin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada veriler Kılınç, (2015) tarafından geliştirilen *Okul Öncesi Çağındaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Ölçeği* ile toplanmıştır. Ölçekten elde edilen veriler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri, her bir alt problem için uygun olan analiz ve testler yapılmıştır. Yapılan veri analizleri neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır.

- Okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile yaş, yaşadığı ilçe ve teknoloji kullanım sıklığı arasında anlamlı farklılaşma görülürken teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile öğrenim durumu, çocuk sayısı ve toplam gelir arasında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.
- Okul öncesi dönemde çocukları olan babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile yaşadıkları ilçe arasında anlamlı farklılaşma görülürken teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile yaş, öğrenim durumu, çocuk sayısı, gelir durumu ve teknoloji kullanım sıklığı arasında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.
- Okul öncesi dönemde çocukları olan annelerin ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri incelendiğinde; teknolojinin pedagojik yönü ve teknolojinin faydaları boyutlarında babaların lehine, teknolojinin zararları boyutunda da annelerin lehine anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda maddeler halinde sıralanan sonuçlar alt başlıklar halinde ilgili olan literatürden yola çıkarak tartışılmıştır. Kuramsal temeller içerisinde sunulan araştırmalar ve ilgili literatür taramasıyla elde edilen sonuçlar dikkate alınarak

yapılan bu çalışmaya benzer olan ve olmayan sonuçların nedenleri teori temelli olarak tartışılmıştır.

5.1. Teknoloji Kullanımına Yönelik Anne Görüşlerinin Düzeyi ve Değişimi

Araştırma sonuçları incelendiğinde annelerin teknoloji kullanımında ebeveyn kontrolü boyutundaki maddelere katılım oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Annelerin okulöncesi dönemdeki çocuklarının teknolojik cihazlarla vakit geçirmeleri yerine kardeş veya akranlarıyla vakit geçirmeye teşvik ettikleri, çocukların teknolojik aletleri kullanım sırasında oyun veya programı seçerek süreyi kontrol ettikleri, sınırlandırdıkları hatta kullanım sırasında onları yalnız bırakmayıp içerikle ilgili sorular sordukları ortaya çıkmıştır. Benzer nitelikte yapılan araştırmalar incelendiğinde annelerin teknoloji kullanımı konusunda çocuklarıyla daha çok konuştukları, onlara soru sordukları belirlenmiştir (Yaman, 2018). Özyürek'in, (2018) yapmış olduğu araştırmada da anneler teknoloji kullanım süresi konusunda çocukları ikna etmeye çalıştıklarını ve kurallar koyduklarını belirtmiştir. Konu ile ilgili yapılmış bir diğer çalışmada ise ebeveynler, çocukların ulaştıkları içerikleri kendileri seçip kontrol ederek oluşacak olan olumsuz etkileri azalttıklarını ifade etmiştir (Mitchell, Finkelhor ve Wolak, 2003). Bunun yanında ebeveynlerin, çocukların teknoloji kullanımı konusunda kontrolsüz davrandıkları hatta çocukları oyalaması amacıyla teknolojiye yönlendirdiklerini belirten çalışmalar da mevcuttur. (Ateş-Durmuşoğlu ve Saltalı, 2019; Kırık, 2014). Teknolojinin çocuklar için bir tehlike oluşturması ya da fırsata dönüşmesi ebeveynlerin farkındalık ve gösterdikleri tutum davranışlarla ancak netleşebilir. Araştırmanın sonuçları ile literatürdeki çalışmalar karşılaştırıldığında annelerin teknoloji kullanımı hususunda ebeveyn kontrolünü önemsedikleri ve farkındalığa sahip olduğu düşünülebilir.

Annelerin, teknoloji kullanımı hakkında ebeveyn görüşleri ölçeğinde teknolojinin pedagojik yönü alt boyutundaki ifadelerle yüksek katılım göstermedikleri tespit edilmiştir. Daha detaylı ifade edilecek olursa anneler; çocukların eğitimi için ses ve kelimeleri, şekilleri, rakam ve sayıları öğretmede teknolojiyi pek kullanmadıklarını ifade etmiştir. Bu noktada araştırmadan elde edilen sonuçların literatürdeki diğer

çalışmalarla çeliştiğini söylemek mümkündür. Nitekim teknoloji kullanımının okul öncesi dönemdeki çocukların eğitim ve öğretim süreçlerine katkı sağladığını ifade eden çalışmalar mevcuttur. Li ve Atkins (2004) yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının teknolojik aletleri kullanarak ilkokula hazırlanmaları noktasında önemli bir rolü olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde teknolojik cihaz ve uygulamaların kullanılmasıyla çocukların yazı farkındalığının geliştiği, (Beschoner ve Hutchison, 2013), kelime dağarcığının gelişimine de katkısı olduğu (Takacs, Swart ve Bus, 2015) sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmada annelerin okul öncesi dönemde teknolojinin pedagojik yönüyle ilgili maddelere katılmama sebepleri; yeterli derecede programlara, içeriklere dair bilgi sahibi olmaması ya da teknolojiyi pedagojik amaçlar için nasıl kullanacaklarını bilmemeleri olabilir. Bu nedenle annelerin, eğitimciler ve ilgili uzmanlar tarafından teknolojinin pedagojik yönü konusunda bilgilendirilmesinin faydalı olacağı düşünülebilir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde annelerin teknolojinin faydalarına yönelik ifadeler pek katılmadıkları görülmüştür. Akbulut, (2013) ise okul öncesi dönemde teknolojinin verimli ve etkili bir şekilde kullanılabileceğini öngörerek çocukların eğitimlerine katkı sağlamasıyla üst düzeyde fayda görüleceğini ifade etmiştir. Ancak annelerin teknolojinin faydaları boyutunda yer alan; teknolojik alet kullanımının dikkat gelişimini arttırdığı, teknolojik alet kullanan çocukların daha yaratıcı olduğu ve teknolojik aletlerin sık kullanımıyla çocukların dünyayı daha iyi tanımlarını sağladığı maddelerine katılım göstermedikleri görülmüştür. Geçmişte yapılan araştırmalar incelendiğinde ise teknolojik alet kullanımının çocuklarda zengin ve etkili bir yaşantı sunduğu ortaya koyulmuştur (Akkoyunlu ve Tuğrul, 2002). Ayrıca okul öncesi dönemde kullanılan teknolojik aletlerle çocukların bilişsel gelişimlerine katkı sağladığı ve problem çözme becerilerini geliştirmede olumlu etkisi olduğu bununla birlikte teknolojiyi kullanan çocukların kullanmayan çocuklara göre başarıda fark yarattığı belirtilmiştir (Clements ve Sarama, 2003; Gimbert ve Cristol, 2004). Araştırma sonuçları incelendiğinde yukarıdaki çalışmalardan farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Bunun nedeni; günümüzde teknolojik alet kullanımının yaygınlaşmış olması ve bu yaygınlaşmayla aile içerisinde bazı sorunları (teknoloji bağımlılığı, iletişim kopukluğu, sosyal izolasyon vb.) beraberinde getirmesi annelerde böyle bir düşüncenin oluşmasına neden olmuş olabilir.

Annelerin okul öncesi dönem çocuklarının teknolojiyi kullanma yeterliği alt boyutundaki maddelere katılım oranlarının yüksek olduğu görülmüştür. İfadelere

göre anneler, okul öncesi çağıdaki çocuklarının teknolojiyi çok rahat bir şekilde kullandıklarını belirtmiştir. Nitekim benzer çalışmalarda da okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji kullanımını rahatlıkla gerçekleştirdikleri (Li ve Atkins, 2004; Kılınç, 2015; Altun, 2019) sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak araştırmadaki teknoloji kullanma yeterliği boyutuna verilen cevapların geçmiş araştırma sonuçlarını destekleyici nitelikte olduğu görülmüştür. Günümüz çocukları teknolojik hayatın içine doğdukları ve bununla birlikte büyüdüğü için teknolojiyi kullanma noktasında rahat olmaları bu nedenden kaynaklı olabilir.

Annelerin; okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji kullanımı hakkında ebeveyn görüşleri ölçeğinde teknolojinin zararları boyutunda yer alan maddelere yüksek katılım gösterdikleri görülmüştür. Bu ifadeler bakıldığında anneler, teknoloji kullanımının çocukların sosyalleşmesinde bir olumsuzluk yaratacağına ve çocukların teknolojik aletleri fazlaca kullanmalarıyla kendilerini ifade etme becerilerinde problem yaşayacaklarına inandıklarını göstermektedir. Benzer araştırmalar da çocukların teknolojik cihazları aşırı kullandıklarında; işbirliği, dayanışma, kendini tanıtmaya, ifade etme gibi sosyal duygusal becerilerin risk altına girdiğini (Plowman, McPake ve Stephen, 2010), belirtmiştir. Cordes ve Miller, (2000) erken yaşlarda yoğun şekilde teknoloji kullanma durumunun dikkat eksikliği, dil becerisi kazanmada güçlük ve kendini ifade edememe gibi olumsuz etkilere neden olacağını belirtmiştir. Buradan yola çıkarak annelerin teknolojinin zararlarına karşı hassas ve çekimser davrandıkları, ebeveyn kontrolü boyutunda yer alan maddelere de yüksek oranda katılım göstererek teknolojiyi kullanma sürecini kontrol edip zararlarını engelleme konusunda önleyici olmaya çabaladıkları düşünülebilir.

Araştırmanın öneriler boyutunda annelerin okul öncesi dönem çocuklarının eğitiminde bilgisayar tablet gibi teknolojik aletleri kullanmaları gerektiği ve okul öncesi dönem çocuklarının kesin olarak teknolojiyi kullanmaları gerektiği fikrine yüksek katılım göstermedikleri görülmüştür. Araştırma sonuçlarıyla çelişkili olarak teknoloji kullanımının okul öncesi dönemden itibaren başlamasıyla fark yaratacağını ifade eden çalışmalar (Li ve Atkins, 2004; Beschorner ve Hutchison, 2013) bulunmaktadır. Maddelerde teknolojinin okul öncesi eğitimde olması gerektiği ve annelerin teknolojinin pedagojik boyutuna da yüksek oranda katılım göstermemeleri bu boyutta çıkan sonucu destekler niteliktedir. Anneler teknolojinin pedagojik yönüyle ilgili bilgi sahibi olmadıkları için ayrıca okul öncesi döneme ait içerik,

uygulama ve programlardan da haberdar olmadıkları için okul öncesi eğitimde teknolojinin kullanılması gerektiği düşüncesine katılmamış olabilir.

Araştırmada teknolojinin sosyal becerilere etkisi alt boyutu incelendiğinde annelerin ifadelerine yüksek oranda katılım sağladıkları tespit edilmiştir. İfadelerine bakıldığında annelerin; teknolojiyi çok sık kullanan çocukların arkadaşlık ilişkilerinin zayıflayacağına, rehber eşliğinde kullanıldıkları takdirde sosyal becerilerin daha az zarar göreceğine inandıkları söylenebilir. Khasawneh ve Al-Awidi, (2008) yapmış olduğu araştırmada çocukların yoğun teknoloji kullanımını durumunda sosyal aktivitelere daha az zaman ayırdığını ve bunun sonucunda da sosyal becerilerin olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir. Cordes ve Miller de (2000) teknoloji kullanımının kontrolsüz ve aşırıya kaçtığı durumlarda çocuklar için sosyalleşme becerisinde eksiklikler yaratacağını ve teknolojiye karşı bağımlılık oluşturacağı riskini belirtmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak annelerin teknolojinin sosyal gelişime zararları olabileceği konusunda hemfikir oldukları ancak bu durumun bir yetişkin rehberliğinde en aza indirgeneceğine dair düşünceleri olduğu söylenebilir.

Araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji kullanımı hakkındaki anne görüşleri yaş aralığı değişkenine göre incelenmiş ve anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde 22-27 yaş aralığında olan annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri daha olumlu çıkmıştır. Nitekim Wang, Wu ve Wang, (2009) ile Czaja, Charness vd. de, (2006) yapmış oldukları araştırmada genç ebeveynlerin teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğunu ifade etmiştir. Buradan yola çıkarak araştırmadaki genç annelerin teknoloji ile iç içe olması ya da dijital yerliliğe daha yakın konumda olmaları teknoloji kullanımına daha olumlu bakmalarını sağlamış olabilir.

Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ilçe değişkenine göre incelenmiş ve aralarında anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde Esenler' de yaşayan annelerin Küçükçekmece' de yaşayan annelere göre teknoloji kullanımına daha olumlu baktıkları tespit edilmiştir. Bunun sebebi Esenler' deki annelerin teknolojiyi kullanma konusunda içeriklere dair daha çok bilgi sahibi olması, kendilerinin de çok sık teknolojik alet kullanması, kullanım sırasında çocuklarına rehberlik ederek kullanım sürecini daha çok kontrol etmeleri ya da aradaki kültürel farklar olabilir.

Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri teknoloji kullanım sıklığı değişkenine göre incelenmiş ve aralarında anlamlı bir farklılaşma olduğu tespit

edilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde yedi saat ve üzeri kullanıma sahip annelerin teknolojiye daha olumlu baktıkları tespit edilmiştir. Kırık da, (2014) yapmış olduğu araştırmasında ebeveynlerin çoğunluğunun günde en az iki saatini teknoloji ile geçirdiğini belirtmiştir. Ateş ve Durmuşoğlu - Saltalı, (2019) ise yapmış oldukları araştırmada annelerin gün içerisinde ortalama iki saat telefon, bilgisayar tablet gibi teknolojik aletleri kullanarak zaman geçirdiğini belirtmiş. Bu araştırmada annelerin teknolojiyi bu kadar sık kullanma nedeni çalıştıkları iş nedeniyle mesleklerinin getirdiği bir sorumluluk olabilir.

Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri öğrenim durumu değişkenine göre incelenmiş ve aralarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu noktada araştırma sonuçlarının literatürdeki çalışmalarla çeliştiğini söylemek mümkündür. Nitekim Kılınç, (2015) ebeveynlerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve öğrenim düzeyi arttıkça ebeveynlerin teknoloji kullanımına daha olumlu baktığını belirtmiştir. Aynı şekilde Akın, (2019) ebeveynlerin teknolojiyi kullanma durumlarının öğrenim düzeyiyle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Buradan yola çıkarak araştırmadan elde edilen sonuçların literatürdeki çalışmalardan farklı sonuç vermesinin nedeni örneklem farklılığı veya ebeveynlerin yaşları itibarıyla kendi öğrenim süreçlerinde teknolojik aletleri çok fazla kullanmamış olmaları olabilir.

Annelerin teknoloji kullanımına yönelik görüşleri çocuk sayısı ve gelir durumuna göre incelenmiş ve aralarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde benzer araştırmalara bakıldığında Yaman, (2018) teknolojiyi kullanma öz yeterliği ile çocuk sayısı arasında farklılaşma olmadığından Konca, (2018) ise bilgi iletişim teknoloji kullanımının ebeveynlerin ekonomik özelliklerine göre farklılaşmadığından bahsetmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda araştırma sonuçları literatürdeki bulgularla örtüşmektedir.

5.2 Teknoloji Kullanımına Yönelik Baba Görüşlerinin Düzeyi ve Değişimi

Araştırma sonuçları incelendiğinde babaların teknoloji kullanımında ebeveyn kontrolü boyutundaki maddelere katılım oranlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Babalar, çocuklarının boş zamanlarını teknolojiyi kullanarak geçirmek yerine arkadaş veya kardeş ile birlikte zaman geçirmeleri konusunda teşvik edici olduklarını belirtmiştir. Bunun yanında babaların, teknolojik aletleri kullanım sırasında

çocuklarını kontrol ettikleri, ilgilendikleri ve teknolojiyi tamamen özgür kullanmamaları için sınırlandırdıkları ortaya çıkmıştır. Literatür incelendiğinde de çocukların teknolojiyi kullanımı sırasında ebeveynlerin rehberlik etmesi ve sürece katılım sağlaması gerektiğini ifade eden araştırmalar bulunmaktadır (Neumann, 2018; Nikken ve Schols, 2015). Bu noktada araştırma sonuçlarının literatürdeki çalışmalarla örtüştüğü ayrıca babaların teknoloji kullanımına yönelik rehberlik etme konusunu önemsedikleri görülmektedir.

Araştırmanın bir diğer boyutu olan teknolojinin pedagojik yönü alt boyutundaki ifadeler babaların orta düzeyde katılım gösterdikleri tespit edilmiştir. Daha ayrıntılı ifade edilecek olursa babalar ses, kelime, rakam, sayı ve şekillerin öğretiminde teknolojiyi çok fazla olmasa da kullandıklarını ifade etmiştir. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde de çocukların teknoloji kullanımlarının öğrenme süreçlerine katkısı olacağını belirten çalışmalar bulunmaktadır. Nitekim Oluwadare, (2015) Nijerya’da okul öncesi çocukları üzerinde yapmış olduğu araştırmada teknoloji kullanımının sayı ve rakamları, doğa bilimlerini öğretme noktasında yararlı olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde Holloway, Green ve Stevenson, (2015) Amerika’da bulunan Küçük Çocukların Eğitimi Ulusal Birliği’nin (NAEYC) okul öncesi dönem çocuklarında teknolojinin bilinçli ve uygun kullanıldığı takdirde öğrenmelerini ve gelişimlerini destekleyici araçlar olduğunu belirtmiştir. Ancak babaların ebeveyn kontrolüne böylesine yüksek katılım gösterip pedagojik boyutu için yeterli oranda katılım sağlamamaları bu konuda desteğe ihtiyaç duyduklarını gösteriyor olabilir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde babaların teknolojinin faydaları boyutunda yer alan; teknolojik alet kullanımının dikkat gelişimini arttırdığı, teknolojik alet kullanan çocukların daha yaratıcı olduğu ve teknolojik aletlerin sık kullanımıyla çocukların dünyayı daha iyi tanımalarını sağladığı maddelerine katılım gösterdikleri görülmüştür. McCarick ve Li, (2007) çocukların teknoloji kullanımı ile özgüven duygularının geliştiğini problem çözme ve sorumluluk alma becerilerine fayda sağladığını belirtmiştir. Zimmerman vd. de, (2004) yapmış oldukları araştırmada teknolojinin yaratıcı düşünme ve hayal kurma becerisine katkısı olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada araştırma sonuçlarının literatürdeki sonuçlarla örtüştüğü söylenebilir.

Babaların okul öncesi dönem çocuklarının teknolojiyi kullanma yeterliği alt boyutundaki maddelere katılım gösterdikleri görülmüştür. Maddelere göre babalar

okul öncesi dönemdeki çocuklarının teknolojiyi kullanma yeterliliklerinin iyi olduğunu teknolojiyi rahat bir şekilde kullandıklarını belirtmiştir. Literatürdeki benzer araştırmalar da incelendiğinde (Aktaş-Arnas, 2005; Khasawneh ve Al-Awidi, 2008; Konca, 2018) okul öncesi dönem çocuklarının teknolojiyi kolay bir şekilde rahatlıkla kullandıkları ifade edilmiştir. Bu noktada araştırma sonuçlarının literatürdeki sonuçlarla örtüşüğünü söylemek mümkündür.

Babaların teknolojinin zararları boyutunda yer alan maddelere yüksek katılım gösterdikleri görülmüştür. İfadelere bakıldığında babalar, çocuklarının sosyalleşmesinde ve kendilerini ifade etme becerilerinde olumsuzluk yaşanacağına inanmaktadırlar. Zimmerman ve Christakis de, (2007) yaptıkları araştırmada küçük yaşlarda teknolojiyle karşılaşan çocukların okul çağında dikkat dağınıklığı ve kendini ifade etme becerilerinde zorluklar yaşadığını belirtmiştir. İşçibaşı da, (2011) çocukların en aktif hareketli zamanlarını teknoloji karşısında pasif olarak geçirip enerjilerini atamadıklarını bu sebeple de sosyal çevrelere karşı daha saldırgan davrandıklarını belirtmiştir. Bu sonuçlardan hareketle babaların teknolojinin zararları konusunda düşüncelerinin olduğu literatürde de bunu destekleyen çalışmaların bulunduğu söylenebilir.

Araştırmanın öneriler boyutunda babaların okul öncesi dönem çocuklarının eğitiminde bilgisayar tablet gibi teknolojik aletleri kullanmaları gerektiği ve okul öncesi dönem çocuklarının kesin olarak teknolojiyi kullanmaları gerektiği fikrine orta düzeyde katılım gösterdikleri görülmüştür. Kol, (2012) yapmış olduğu araştırmasında teknolojinin okul öncesi eğitimde kullanılmasının çocukları olumlu yönde etkileyeceğini belirtmiştir. Sancak da, (2003) yaptığı çalışmada rakam ve geometrik şekil gibi kavramların kazandırılması için teknoloji destekli eğitim alan çocukların daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu noktada araştırmanın öneriler boyutundaki ifadeler babaların orta düzeyde katılım göstermeleri teknolojinin okul öncesi eğitimde tam olarak nasıl kullanılacağını bilmediklerinden kaynaklanabilir.

Araştırmada teknolojinin sosyal becerilere etkisi alt boyutu incelendiğinde babaların ifadelerine yüksek oranda katılım sağladıkları tespit edilmiştir. Maddeler incelendiğinde babaların teknolojiyi çok sık kullanan çocukların arkadaşlık ilişkilerinin zayıflayacağına, rehber eşliğinde kullanıldıkları takdirde sosyal becerilerin daha az zarar göreceğine inandıkları söylenebilir. Nitekim Uhls vd. de, (2014) teknoloji kullanımının iletişim ve sosyal becerileri etkilediğini ifade etmiştir.

Plowman vd. de, (2010) teknolojik aletlerin aşırı, kontrolsüz ve rehberlik edilmeden kullanıldığı durumlarda sorumluluk alma, yardımlaşma paylaşma gibi sosyal ve duygusal becerilerin zarar görebileceğini belirtmiştir. Bu noktada araştırma sonucunun literatürdeki bulgularla örtüştüğü söylenebilir.

Araştırmada babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri ilçeye göre incelenmiş ve arada anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda Esenler’ de yaşayan babalar Küçükçekmece’ de yaşayan babalara göre teknoloji kullanımına daha olumlu bakmaktadırlar. Bunun sebebi Esenler’ deki babaların Küçükçekmece’deki babalara göre teknoloji kullanımı konusunda daha ilgili davranmaları, kendilerinin de teknolojiyi kullanmaları ya da içerikler hakkında daha çok bilgiye sahip olmaları olabilir.

Babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaş, öğrenim durumu, çocuk sayısı, gelir düzeyi ve teknoloji kullanım sıklığı ile ilişkisi incelenmiş ve arada anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Güngör, (2014) ise yapmış olduğu araştırmada teknoloji kullanımına yönelik görüşlerde yaş ve öğrenim durumu değişkeninin etkili olduğunu belirtmiştir. Christakis vd.de, (2004) teknoloji kullanımında gelir düzeyinin etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada araştırma sonuçlarının literatürdeki çalışmalarla örtüşmediği görülmüştür.

5.3 Teknoloji Kullanımına Yönelik Anne ve Baba Görüşlerinin Karşılaştırılması

Teknoloji kullanımına yönelik görüşler ölçeğinden elde edilen ifadeler ebeveyn cinsiyetine göre karşılaştırıldığında bazı boyutlarda anlamlı farklılaşmalar olduğu ortaya çıkmıştır. Boyutlar ayrıntılı olarak incelendiğinde teknolojinin pedagojik yönü alt boyutunda babaların lehine sonuçlar çıktığı görülmüştür. Bu noktada babaların teknolojinin pedagojik yönüne annelerden daha olumlu baktığı düşünülebilir. Literatürdeki benzer araştırmalara bakıldığında Akın, (2019) ve Güngör, (2014) teknoloji kullanımına yönelik görüşlerin ebeveyn cinsiyetine göre farklılaşmadığını ifade etmiştir. Ekici, (2016) ise yapmış olduğu araştırmada babaların teknolojinin pedagojik yönüne annelerden daha olumlu baktığını ifade etmiştir. Benzer şekilde ebeveynler açısından teknolojinin pedagojik önemini vurgulayan çalışmalara da (Li ve Atkins, 2004; Oluwadare, 2015; Holloway vd., 2015) ulaşılmıştır. Bu noktada babaların teknolojinin pedagojik yönü konusunda annelerden daha bilgili ya da ilgili

oldukları bu sebeple de teknoloji pedagojik yönüne daha olumlu baktıkları düşünülebilir.

Teknoloji kullanımına yönelik görüşler alt boyutlara göre incelenmeye devam edildiğinde teknolojinin faydaları alt boyutunda anlamlı farklılaşma olduğu ve bu farklılaşmanın babalar lehine sonuçlandığı görülmüştür. Teknolojinin faydaları boyutunda çıkan anlamlı farklılaşmada babaların, annelere göre teknolojinin faydalarına daha olumlu baktıkları söylenebilir. Ekici de, (2016) araştırmasında babaların teknolojinin faydaları boyutunda annelerden daha yüksek puan aldığını ifade etmiştir. Babaların teknolojinin faydalarına daha olumlu bakma nedeni annelerin teknoloji kullanım konusunda daha hassas ya da daha çekimser davranıyor olmaları olabilir. Nitekim babaların teknolojinin pedagojik yönü boyutunda yer alan maddelere katılımlarının kendi lehlerine olması ve eğitsel yöndeki katkısını fark etmeleri de faydalar boyutunda babalar için çıkan sonucu destekler niteliktedir.

Teknolojinin zararları boyutunda ortaya çıkan anlamlı farklılaşma annelerin lehine sonuçlanmıştır. Bu noktada annelerin babalara göre teknolojinin zararlarına daha çok inandıkları görülmüştür. Kılınç, (2015) yaptığı araştırmasında teknolojinin zararlarına yönelik cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılaşmaya rastlamazken Özcan, (2018) annelerin teknolojinin zararları konusuna babalardan daha önemser yaklaştıklarını belirtmiştir. Bu çalışmada teknolojinin zararları boyutuna annelerin babalardan daha çok katılım gösterme sebebi; günümüzde teknolojinin daha çok kullanılabilir hale gelmesi, kullanım yaşının giderek düşmesi ve annelerin babalara göre daha koruyucu tutum içinde olmaları olabilir. Ayrıca çalışmada annelerin teknolojinin faydalarına daha az katılım göstermeleri de faydalarından çok zararlarına odaklandıklarını düşündürüyor olabilir.

Araştırmada annelerin ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin öğrenim durumu, çocuk sayısı ve gelir düzeyi değişkenleriyle farklılaşmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Benzer araştırmalar da incelendiğinde (Akın, 2019; Yaman, 2018; Konca, 2018) teknoloji kullanımına yönelik görüşlerin öğrenim durumu, çocuk sayısı ve gelir düzeyi ile farklılaşmadığı ifade edilmiştir. Bu açıdan araştırma sonuçlarının literatürde yer alan çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü söylenebilir.

Anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerinin yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmasının incelendiği durumda sonuç Esenler' de yaşayan annelerin ve babaların lehine çıkmıştır. Bu noktada Esenler' de yaşayan anne ve babalar çocuklarının teknoloji kullanımına yönelik görüşleri noktasında ortak paydada

buluşmaya çalışıyor olabilir. Yani bu ilçedeki anne ve babalar teknoloji kullanımına eş olarak daha olumlu bakmakla beraber bu görüş konusunda birbirini etkilemiş de olabilirler. Eş olarak teknoloji kullanımına olumlu bakmakla birlikte Kalan, (2010) anne ve babaların çocuklarına teknolojiyi doğru bir şekilde ayrıca teknolojiden fayda görebilecek ölçüde kontrolü sağlayarak kullanmaları konusunda model olmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu noktada her iki ilçedeki anne ve babaların teknoloji kullanım noktasında çocuklarına birer model oldukları ve bu doğrultuda da dikkat etmeleri gerektiği söylenebilir.

Anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri yaş ve teknoloji kullanım sıklığına göre incelendiğinde babalarda farklılaşma görülmezken anneler grubunda hem yaş hem de teknoloji kullanım sıklığı değişkeninde anlamlı farklılaşmalara rastlanmıştır. Annelerdeki yaş değişkeninde anlamlı farklılaşmanın 22-27 yaş lehine olduğu görülmüştür. Babalarda ise farklılaşmaya yakın bir oranın ortaya çıktığı, ortalamalar incelendiğinde de yine 22-27 yaş grubu ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yani yaşı genç olan anne ve babalar teknoloji kullanımına daha olumlu bakmaktadır. Çetin ve Özgiden, (2013) yapmış olduğu araştırmasında Y kuşağının dijital yerliliğe daha yakın olduğunu bu sebeple çocukları olan Z kuşağı ile arasındaki uçurumun daha az olacağını ifade etmiştir. Bu bilgiden yola çıkarak genç yaştaki anne ve babaların dijital yerliliğe doğal olarak da teknoloji kullanımına daha yakın oldukları için teknoloji kullanımında da daha olumlu görüşlere sahip oldukları düşünülebilir.

5.4 Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırmacı tarafından ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

- Bu araştırmanın örneklem grubu İstanbul' un Esenler ve Küçükçekmece ilçelerinden seçilen ebeveynlerden oluşmuştur. Buna benzer bir araştırma daha spesifik ilçeler seçilerek ya da ilçe sayısı artırılarak yapılabilir.
- Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemine göre hazırlanmıştır. Bu çalışmaya benzer bir araştırma nitel bir durum çalışması şeklinde planlanıp ebeveynlerin teknolojiyi genel anlamda ne amaçla ve nasıl kullandıklarını öğrenme amacıyla yapılabilir.

- Araştırmada anne ve babaların teknolojinin eğitsel ve pedagojik faydaları konusunda bilgi edinmeye ya da uzman rehberliğine ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Bu noktada okullarda anne ve babalara teknoloji kullanımı konusunda eğitimler verilebilir.
- Anne ve babalara okul öncesi dönem çocukları için gelişimlerini destekleyici aynı zamanda onları ilkokula hazırlayacak uygulamalar, içerikler, program tanıtımları ve ilgili web adresleri tanıtılarak teknolojiyi çocuklar için daha verimli ve etkili hale getirilebilir.
- Anne ve babalara teknolojik araçların eğitimdeki yeri ve önemi anlatılmalı, teknolojik araçların kullanımında nelere dikkat edilmesi gerektiği belirtilerek eğitimsel yönü vurgulanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Adams, D., Edie, D., Riley, D., Roach, M., & Ittig, M. (2004).** What we know about pre-kindergarten outcomes for children: the top 10 findings from early childhood research
- Adnan, K. A. N.,& Akbaş, A. (2005).** Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2)*, 227-237
- Adnan, K. A. N.,& Akbaş, A. (2005).** Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(2)*.
- Aibao, Z. H. O. U., Xiaofeng, M. A., & Hajime, A. (2007).** Parental expectation of early childhood education: Comparison between China, Japan, and Korea. *Frontiers of Education in China, 2(1)*, 140-147.
- Akbulut, Y. (2013).** Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(2)*.
- Akçay, D.,& Özcebe, H. (2012).** Okul öncesi eğitim alan çocukların ve ailelerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Çocuk Dergisi, 12(2)*, 66-71.
- Akın, D. (2019).** Okul öncesi dönem çocuklarının bilgi iletişim teknolojilerini kullanma durumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). *Uşak Üniversitesi, Uşak*.
- Akkoyunlu, B.,& Tuğrul, B. (2002).** Okulöncesi çocukların ev yaşantısındaki teknolojik etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlığı becerileri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(23)*, 12-21.
- Akkuş, S., Yılmaz, Y., Şahinöz, A., & Sucaklı, İ. (2015).** 3-60 ay arası çocukların televizyon izleme alışkanlıklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1*, 351-360.
- Altınkaynak, Ş. Ö.,& Yanıklar, C. (2014).** Anne ve babaların okul öncesi eğitime devam eden çocuklarının gelişimine yönelik beklentileri.
- Altun, D. (2019)** 60-71 aylık okul öncesi dönemdeki çocukların alıcı ve ifade edici dil kelime bilgisinin teknoloji kullanımı ve ailesel faktörlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 8(2)*, 1158-1182.
- American Academy of Pediatrics. (2001).** American Academy of Pediatrics: children, adolescents, and television. *Pediatrics, 107(2)*, 423-426
- Anderson, G. T. (2000).** Computers in a developmentally appropriate curriculum. *Young children, 55(2)*, 90-93.
- Anderson, J.,& Rainie, L. (2012).** Millennials will benefit and suffer due to their hyperconnected lives. *Washington DC, Pew Research Center*, 18-19.

- Angeli, C., & Valanides, N. (2009).** Epistemological and methodological issues for the conceptualization, development, and assessment of ICT-TPCK: Advances in technological pedagogical content knowledge (TPCK). *Computers & education*, 52(1), 154-168.
- Arabacı, İ. B., & Polat, M. (2013).** Dijital yerliler, dijital göçmenler ve sınıf yönetimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(47), 11-20.
- Arabacı, N., & Aksoy, A. B. (2005).** Okul öncesi eğitime katılım programının annelerin bilgi düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29), 18-26.
- Aral, N., & Doğan Keskin, A. (2018).** Ebeveyn bakış açısıyla 0-6 yaş döneminde teknolojik alet kullanımının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5(2), 317-348.
- Arnas, Y. A. (2005).** 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 59-66
- Artut, P. D., & Tarım, K. (2004).** Okulöncesi kubaşık öğrenme uygulamaları: Toplama işlemine yönelik bir uygulama örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2).
- Ateş, M. A., & Saltalı, N. D. (2019).** KKTC’de yaşayan 5-6 yaş çocukların tablet ve cep telefonu kullanımına ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 62-90.
- Barron, B., Martin, C. K., Takeuchi, L., & Fithian, R. (2009).** Parents as learning partners in the development of technological fluency. *International Journal of Learning and Media* 1 (2), 55-77
- Bayzan, Ş., & Özbilen, A. (2011).** Dünyada internetin güvenli kullanımına yönelik uygulama örnekleri ve türkiyede bilinçlendirme faaliyetlerinin incelenmesi ve türkiye için öneriler. *Engineering Sciences*, 7(2), 521-531.
- Berlinski, S., Galiani, S., & Gertler, P. (2009).** The effect of pre-primary education on primary school performance. *Journal of public Economics*, 93(1-2), 219-234.
- Beschorner, B., & Hutchison, A. (2013).** iPads as a literacy teaching tool in early childhood. *International Journal of Education in Mathematics Science and Technology*, 1(1), 16-24.
- Bilgiç, H. G., Duman, D., & Seferoğlu, S. S. (2011).** Dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri. *İnönü Üniversitesi Akademik Bilişim*, 2(4), 1-7
- Brown, A. (2011).** Media use by children younger than 2 years. *Pediatrics*.
- Bulut, A. (2018).** Okul öncesi öğrencilerinin teknoloji kullanımlarına ilişkin alışkanlıklarının gelişim özellikleri üzerindeki etkileri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1), 52-69.
- Burchinal, M. R., Peisner-Feinberg, E., Bryant, D. M., & Clifford, R. (2000).** Children's social and cognitive development and child-care quality: Testing for differential associations related to poverty, gender, or ethnicity. *Applied Developmental Science*, 4(3), 149-165.
- Burnett, C., & Wilkinson, J. (2005).** Holy Lemons! Learning from children's uses of the Internet in out-of-school contexts. *Literacy*, 39(3), 158-165.
- Büyüköztürk, Ş. (2002).** *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi
- Cabrera, N. J., Shannon, J. D., & Tamis-LeMonda, C. (2007). Fathers' influence on their children's cognitive and emotional development: From toddlers to pre-K. *Applied Development Science*, 11(4), 208-213.
- Canbeldek, M. (2015). *Okul öncesi eğitim kurumlarında kalite ile okul öncesi dönem çocuklarının gelişim düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü). Denizli.
- Can-Yasar, M., Inal, G., Uyanik, O., & Kandır, A. (2012). Using Technology in Pre-School Education. *Online Submission*.
- Chen, J. & Kinshuk. (2005). Mobile technology in educational services. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*. 14 (1), 91-110
- Cho, C. H., & Cheon, H. J. (2005). Children's exposure to negative Internet content: Effects of family context. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 49(4), 488-509.
- Cho, M. (2018). *The Relationship between Parents' Beliefs about Technology and Parents' Interaction with Child during a Multimedia Book Reading Activity* (Doctoral dissertation, University of South Dakota).
- Christakis, D. A., Zimmerman, F. J., DiGiuseppe, D. L., & McCarty, C. A. (2004). Early television exposure and subsequent attentional problems in children. *Pediatrics*, 113(4), 708-713.
- Christakis, D. A., & Garrison, M. M. (2009). Preschool-aged children's television viewing in child care settings. *Pediatrics*, 124(6), 1627-1632.
- Clarke, B., & Shinn, M. R. (2004). A preliminary investigation into the identification and development of early mathematics curriculum-based measurement. *School Psychology Review*, 33(2), 234-248.
- Clements, D., & Sarama, J. (2003). Young children and technology: What does the research say?. *Young Children*, 58(6), 34-40.
- Cordes, C., & Miller, E. (2000). *Fool's gold: A critical look at computers in childhood*. Alliance for Childhood.
- Council on Communications and Media. (2013). Children, adolescents, and the media. *Pediatrics*, 132(5), 958-961.
- Cömert, D., & Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile-çocuk ve kurum. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (6), 131-145.
- Cömert, I. T., & Kayıran, S. M. (2010). Çocuk ve ergenlerde internet kullanımı. *Çocuk Dergisi*, 10(4), 166-170.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2016). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage publications.
- Czaja, S. J., Charness, N., Fisk, A. D., Hertzog, C., Nair, S. N., Rogers, W. A., & Sharit, J. (2006). Factors predicting the use of technology: findings from the Center for Research and Education on Aging and Technology Enhancement (CREATE). *Psychology and aging*, 21(2), 333-352. <https://doi.org/10.1037/0882-7974.21.2.333>
- Çakmak, Ö. Ç. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1 (20), 1-18.
- Çalışkan, Ö., & Özbay, F. (2015). 12-14 yaş aralığındaki ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı eksenli yabancılaşma ve anne baba tutumları: Düzce ili örneği. *Journal of International Social Research*, 8(39), 441-458.

- Çetin, M.,& Özgiden, H. (2013).** Dijital kültür sürecinde dijital yerliler ve dijital göçmenlerin twitter kullanım davranışları üzerine bir araştırma. *Gümüşhane üniversitesi iletişim fakültesi elektronik dergisi*, 2(1), 172-189.
- Ekici, F. Y. (2016).** Parents' views on the use of technology in the early childhood period. *Journal of Education and Training Studies*, 4(12), 58-70.
- Epstein, J. L.,& Sheldon, S. B. (2002).** Present and accounted for: Improving student attendance through family and community involvement. *The Journal of Educational Research*, 95(5), 308-318.
- Ercan, İ.,& İsmet, K. A. N. (2004).** Ölçeklerde güvenirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Erkuş, A., (2007).** Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında karşılaşılan sorunlar. *Türk Psikoloji Bülteni*,13(40), 17-25
- Espinosa, L. M., Laffey, J. M., Whittaker, T., & Sheng, Y. (2006).** Technology in the home and the achievement of young children: Findings from the early childhood longitudinal study. *Early education and development*, 17(3), 421-441
- Fan, X.,& Chen, M. (2001).** Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational psychology review*, 13(1), 1-22.
- Fish, A. M., Li, X., McCarrick, K., Butler, S. T., Stanton, B., Brumitt, G. A., ... & Partridge, T. (2008).** Early childhood computer experience and cognitive development among urban low-income preschoolers. *Journal of Educational Computing Research*, 38(1), 97-113.
- Fox, B. M., Mainess, K. (2018).** Mobile device usage and joint engagement in typical and language disordered preschoolers. *Journal of Child Language Acquisition and Development* 6(3), 89-108.
- Gimbert, B.,& Cristol, D. (2004).** Teaching curriculum with technology: Enhancing children's technological competence during early childhood. *Early Childhood Education Journal*, 31(3), 207-216.
- Gogtay, N., Giedd, J. N., Lusk, L., Hayashi, K. M., Greenstein, D., Vaituzis, A. C., ... & Rapoport, J. L. (2004).** Dynamic mapping of human cortical development during childhood through early adulthood. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 101(21), 8174-8179.
- Goodwin, K. (2018).** Dijital dünyada çocuk büyütme. *Aganta Yayınevi*, 1-295.
- Gülay, H. (2009).** Okul öncesi dönemde akran ilişkiler. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93.
- Gündoğan, A. (2014).** Okul öncesi dönemde bilgisayar destekli eğitim projeleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3).
- Gündoğdu, Z., Seytepe, Ö., Pelit, B. M., Doğru, H., Güner, B., Arıkız, E., ... & Kaya, E. (2016).** Okul öncesi çocuklarda medya kullanımı. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 6-10.
- Güngör, M. (2014).** Okul öncesi dönem çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve anne baba tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 199-216.
- Günlü, A.,& Ceyhan, A. A. (2017).** Ergenlerde internet ve problemlerle internet kullanım davranışının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4(1), 75-117

- Günüç, S., & Atli, S. (2018).** Parents' views on the impact of technology on 18 to 24-month old infants. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 205-226.
- Haughland, S. W. (1999).** What role should technology play in young children's learning? Part 1. *Young children*, 54(6), 26-31.
- Haughland, S. W. (2000).** Computers and young children. ECN Library. Elementary and Early Childhood Education.
- Holloway, D. J., Green, L., & Stevenson, K. J. (2015).** Digitods: Toddlers, touch screens and Australian family life.
- Hosokawa, R., & Katsura, T. (2018).** Association between mobile technology use and child adjustment in early elementary school age. *PloS one*, 13(7) 1-17.
- İliş, B. E. (2006).** *Erken çocukluk eğitiminde bilgisayar kullanımına yönelik bilgisayar ve anaokulu öğretmenleri ile 6 yaş grubu çocuklarının görüşleri* (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- İnci, M.A. ve Kandır, A. (2017).** Okul öncesi eğitimde dijital teknolojinin kullanımıyla ilgili bilimsel çalışmaların değerlendirilmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1705-1724.
- İşçibaşı, Y. (2011).** Bilgisayar, internet ve video oyunları arasında çocuklar. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(1), 122-130.
- Jago, R., Thompson, J. L., Sebire, S. J., Wood, L., Pool, L., Zahra, J., & Lawlor, D. A. (2014).** Cross-sectional associations between the screen-time of parents and young children: differences by parent and child gender and day of the week. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11(1), 54.
- Kabali, H. K., Irigoyen, M. M., Nunez-Davis, R., Budacki, J. G., Mohanty, S. H., Leister, K. P., & Bonner, R. L. (2015).** Exposure and use of mobile media devices by young children. *Pediatrics*, 136(6), 1044-1050.
- Kalan, Ö. G. (2010).** Medya okuryazarlığı ve okul öncesi çocuk: ebeveynlerin medya okuryazarlığı bilinci üzerine bir araştırma. *Istanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi/ Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 1(39), 59-73.
- Karasar, N. (2012).** *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, İ. (2017).** Anne babaların çocuklarının bilgi/iletişim teknolojileri (bit) kullanımına yönelik yaklaşımları ile çocukların bu teknolojileri kullanım alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Electronic Turkish Studies*, 12(23).
- Kaymaz, M. (2005).** Türkiye'de okulöncesi eğitiminin fayda-maliyet analizi. *Istanbul, AÇEV*.
- Kenar, İ. (2012).** Teknoloji ve derslerde teknoloji kullanımına yönelik veli tutum ölçeği geliştirilmesi ve tablet PC uygulaması [Development of parents' attitude scale regarding technology and use of technology in classes and tablet PC application]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 123-139.
- Khasawneh, O. M., & Al-Awidi, H. M. (2008).** The effect of home computer use on Jordanian children: A parental perspective. *Journal of Educational Computing Research*, 39(3), 267-284.
- Kılınc, S. (2015).** Okul öncesi çağındaki çocukların teknoloji kullanımını hakkında ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya*.
- Kırık, A. M. (2014).** Aile ve çocuk ilişkisinde internetin yeri: nitel bir araştırma.

- Kızıldaş, E., & Ertör, E. (2018).** Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Akıllı Telefon Kullanımı İle İlgili Aile Görüşlerinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-18.
- Kirkorian, H. L., Pempek, T. A., Murphy, L. A., Schmidt, M. E., & Anderson, D. R. (2009).** The impact of background television on parent-child interaction. *Child development*, 80(5), 1350-1359.
- Knudsen, E. I. (2004).** Sensitive periods in the development of the brain and behavior. *Journal of cognitive neuroscience*, 16(8), 1412-1425.
- Kol, S. (2017).** Erken çocuklukta teknoloji kullanımı. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-128.
- Konca, A. S. (2018).** anaokulu öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileriyle etkileşimi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.*
- Korkmaz, F., & Ünsal, S. (2016).** Okul Öncesi Öğretmenlerin “Teknoloji” Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelemesi/An Investigation of Preschool Teachers’ Perceptions on the Concept of “Technology”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35).
- Kotaman, H. (2008).** Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149
- Kuzu, A. (2008).** Öğretim teknolojisi ve ilgili kavramlar. E. F. Odabaşı (Ed.) Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (s.1-22) içinde. Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Küçüköğlü, B. (2013).** Okul öncesi eğitime yönelik bilgisayar destekli öğretim tasarımı (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). *Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.*
- Lahaie, C. (2008).** School readiness of children of immigrants: Does parental involvement play a role?. *Social Science Quarterly*, 89(3), 684-705.
- Lauricella, A. R., Cingel, D. P., Blackwell, C., Wartella, E., & Conway, A. (2014).** The mobile generation: Youth and adolescent ownership and use of new media. *Communication Research Reports*, 31(4), 357-364.
- Li, X., & Atkins, M. S. (2004).** Early childhood computer experience and cognitive and motor development. *Pediatrics*, 113(6), 1715-1722.
- Lillard, A. S., & Peterson, J. (2011).** The immediate impact of different types of television on young children's executive function. *Pediatrics*, 128(4), 644-649.
- Liu, X., Toki, E. I., & Pange, J. (2014).** The use of ICT in preschool education in Greece and China: A comparative study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 112, 1167-1176.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2010).** Risks and safety on the internet: the perspective of European children: key findings from the EU Kids Online survey of 9-16 year olds and their parents in 25 countries.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014).** *Designing qualitative research*. Sage publications.
- Mattern, F. (2003).** From smart devices to smart everyday objects. In *Proceedings of smart objects conference* (pp. 15-16).
- McCarrick, K., & Li, X. (2007).** Buried treasure: The impact of computer use on young children's social, cognitive, language development and motivation. *AACE Journal*, 15(1), 73-95.

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013).** Okul Öncesi eğitim Programı. <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> adresinden 17 Ağustos 2019 tarihinde ulaşılmıştır.
- Mitchell, K. J., Finkelhor, D., & Wolak, J. (2003).** The exposure of youth to unwanted sexual material on the Internet: A national survey of risk, impact, and prevention. *Youth & Society*, 34(3), 330-358.
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Yasacı, Z., & Özdinçler, A. R. (2018).** Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 1-21.
- Neumann, M. M. (2018).** Parent scaffolding of young children's use of touch screen tablets. *Early Child Development and Care*, 188(12), 1654-1664.
- Nikken, P., & Schols, M. (2015).** How and why parents guide the media use of young children. *Journal Of Child And Family Studies*, 24(11), 3423-3435.
- Noyan, C. O., Enez Darçın, A., Nurmedov, S., Yılmaz, O., & Dilbaz, N. (2015).** Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin kısa formunun üniversite öğrencilerinde türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16 (1), 73-81
- Oluwadare, F. A. (2015).** ICT use in preschool science education: a case study of some private nursery schools in ekiti state. *Journal of Education and Practice*, 6(31), 75-79
- Omrak, C. (2019).** *Okul öncesi dönem çocuklarının bağlanma örüntüleri ve duygu düzenleme becerilerinin teknoloji kullanımıyla ilişkisi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Omrak, C. (2019).** *Okul öncesi dönem çocuklarının bağlanma örüntüleri ve duygu düzenleme becerilerinin teknoloji kullanımıyla ilişkisi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Ömrüuzun, I. (2019).** *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımlarını Etkileyen Faktörler: Bir Yol Analizi Çalışması* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Önder, I. (2011).** E-kitap ve dünyada elektronik kitap yayıncılığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 97-105.
- Özcan, F. (2018).** Okul öncesi eğitimi alan çocuklarda teknoloji kullanımı ve sosyal becerilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Doktora Tezi), *Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu*.
- Özkan, B. (2017).** Anne görüşlerine göre 5-6 yaş çocukların bilgisayar/tablet kullanım düzeyleri *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5(54) 390-399
- Özmert, E. N. (2005).** Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi-I: Beslenme. *Çocuk sağlığı ve hastalıkları dergisi*, 48(1), 79-195.
- Öztürk, G., & Şahin, F. (2019).** Ebeveynlerin Akıllı Cihazlarda Kullanılan İçerik Tanımlama Standartları ile İlgili Farkındalıklarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 297-322.
- Özyürek, A. (2018).** Okul Öncesi Çocukların Bilgisayar Teknolojileri Kullanımının Annelerin Görüşlerine Göre İncelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 2(2), 1-12.
- Pagani, L. S., Fitzpatrick, C., Barnett, T. A., & Dubow, E. (2010).** Prospective associations between early childhood television exposure and academic, psychosocial, and physical well-being by middle childhood. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*, 164(5), 425-431.

- Palaiologou, I. (2016).** Children under five and digital technologies: implications for early years pedagogy. *European Early Childhood Education Research Journal*, 24(1), 5-24.
- Pehlivan, D. (2006).** Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilk okuma yazmaya geçiş sürecinin, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Plowman, L., McPake, J., & Stephen, C. (2010).** The technologisation of childhood? Young children and technology in the home. *Children & Society*, 24(1), 63-74.
- Prensky, M. (2001).** Digital natives, digital immigrants. From On the Horizon. *MCB University Press*, 9(5), 1-6.
- Prensky, M. (2003).** Has growing up digital and extensive video game playing affected younger military personnel's skill sets. In *I/ITSEC Conference*.
- Prensky, M. (2005).** Listen to the natives.
- Rhodes, A. (2017).** Screen time and kids: What's happening in our homes. *Detailed report. Melbourne (VIC): The Royal Children's Hospital Melbourne.*
- Rich, M., Bickham, D. S., & Wartella, E. (2015).** Methodological advances in the field of media influences on children, 59(14), 1731-1735.
- Rideout, V. J., Foehr, U. G., & Roberts, D. F. (2010).** Generation m2: media in the lives of 8 to 18 year olds. *Henry J. Kaiser Family Foundation*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED527859.pdf>
- Sancak, Ö. (2003).** Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarına sayı ve şekil kavramlarının kazandırılmasında bilgisayar destekli eğitim ile geleneksel eğitim yöntemlerinin karşılaştırılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Gazi Üniversitesi, Ankara.*
- Sayan, H. (2016).** Okul Öncesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(13).
- Sezgin, E., & Tonguç, G. (2016).** Okul Öncesi Eğitimde Mobil Teknolojilerin Kullanılmasına Yönelik Örnek Bir Araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 296-303.
- Soyer, A. Ç. (2009).** Okul öncesi dönem çocuk hikâye kitapları: Stereotipler ve kimlikler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1), 13-27.
- Sünkür, M., Arabacı, İ. B. ve Şanlı, Ö. (2012).** Akıllı tahta uygulamaları konusunda ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin görüşleri (Malatya ili örneği). *Education Sciences*, 7(1), 313-321.
- Sünkür, M., Arabacı, İ. B. ve Şanlı, Ö. (2012).** Akıllı tahta uygulamaları konusunda ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin görüşleri (Malatya ili örneği). *Education Sciences*, 7(1), 313-321.
- Sürmen, Y. G. (2011).** Türk Milli Eğitiminde Örgün Eğitimin Yeri ve Okul Öncesi Eğitim. (Yüksek Lisans Tezi), *Beykent Üniversitesi, İstanbul*
- Takacs, Z. K., Swart, E. K., & Bus, A. G. (2015).** Benefits and pitfalls of multimedia and interactive features in technology-enhanced storybooks: A meta-analysis. *Review Of Educational Research*, 85(4), 698-739.
- Tanju, E. H. (2010).** Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 30-39.
- Tavşancıl, E. (2002).** Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. *Nobel Yayıncılık, Ankara.*

- Tavşancıl, E. (2010).** *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Teo, T. (2013).** An initial development and validation of a Digital Natives Assessment Scale (DNAS). *Computers & Education*, 67, 51-57.
- Teo, T. (2016).** Do digital natives differ by computer self-efficacy and experience? An empirical study. *Interactive Learning Environments*, 24(7), 1725-1739.
- Tuğrul, B. ve Feyman N. (2006).** Okul Öncesi Eğitimde Kalite, III. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Çanakkale
- Tunçeli, H. İ., (2012).** Anaokullarına devam eden 6 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin okul olgunluklarına etkilerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Türkkent, E. (2012).** *Okul öncesi dönem çocuklarının televizyondan etkilenmeleri konusunda anne ve öğretmen görüşleri* (Doctoral dissertation, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Uhls, Y. T., Michikyan, M., Morris, J., Garcia, D., Small, G. W., Zgourou, E., & Greenfield, P. M. (2014).** Five days at outdoor education camp without screens improves preteen skills with nonverbal emotion cues. *Computers in Human Behavior*, 39, 387-392.
- Unutkan, Ö. P. (2007).** Okul öncesi dönem çocuklarının matematik becerileri açısından ilköğretime hazır bulunuşluğunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 243-254.
- Vorkapic, S. T. and Milovanovic, S. (2014).** Computer use in pre-school education: The attitudes of the future pre-school teachers in Croatia. *Education*, 42(2),217-229.
- Wang, Y. S., Wu, M. C., & Wang, H. Y. (2009).** Investigating the determinants and age and gender differences in the acceptance of mobile learning. *British Journal Of Educational Technology*, 40(1), 92-118.
- Wu, C. S. T., Fowler, C., Lam, W. Y. Y., Wong, H. T., Wong, C. H. M., & Loke, A. Y. (2014).** Parenting approaches and digital technology use of preschool age children in a Chinese community. *Italian journal of pediatrics*, 40(1), 44.
- Yaman, F. (2018).** Türkiye'deki ebeveynlerin dijital ebeveynlik öz yeterliklerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir*.
- Yapıcı, M.,& Ulu, F. B. (2010).** İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerinden beklentileri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(1), 43-55.
- Yaşar, M. C.,& Aral, N. (2010).** Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(2), 201-209.
- Yay, M. (2017).** Dijital Ebeveynlik. *Yeşilay Yayınları*, 1-87
- Yelland, N. (2005).** The future is now: A review of the literature on the use of computers in early childhood education (1994-2004). *AACE Journal*, 13(3), 201-232.
- Yengil, E., Güner, P. D., & Topakkaya, Ö. K. (2019).** Okul öncesi çocuklarda ve ebeveynlerinde teknolojik cihaz kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Dergisi*, 10(36), 14-19.
- Yoleri, S.,& Tanış, H. M. (2014).** İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeylerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 130-141.

Yurdakul, K. I., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12 (4), 883-896

Zimmerman, F.J.,Christakis, A.D. (2007). Associations between content types of early media exposure and subsequent attentional problems. *Journal of American Academy of Pediatrics*,120(5),986-992.

İnternet Kaynakları:

URL-1 “American academy of pediatrics announces new recommendations for children’s media use”, <https://www.pathwaypeds.com/american-academy-of-pediatrics-announces-new-recommendations-for-childrens-media-use/>, (Erişim Tarihi: 31 Ocak 2020.)

URL-2 <https://www.istanbul.edu.tr/tr/haber/mahallem-istanbul-projesinin-ilk-sonuclari-aciklandi>(Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2020.)

EKLER

- EK A** : Anket Örneği
Ek B : Anket İzin Belgesi
EK C : MEB İzin Belgesi
EK D : Etik Kurul İzin Belgesi

EK A: Anket Örneği

OKUL ÖNCESİ ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN TEKNOLOJİ KULLANIMI HAKKINDA EBEVEYN GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİ

ANNE FORMU

Sayın ebeveyn,

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde çocukları olan anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerini incelemektir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi, sizlerin sorulara vereceği samimi cevaplara bağlıdır. Bu nedenle her soruyu özenle cevaplamanız bizim için çok önemlidir. Bu ölçekteki sorulara vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik özellikler, ikinci bölümde teknoloji kullanımı hakkındaki görüşlerinizi öğrenmemizi sağlayacak maddeler bulunmaktadır.

Bu araştırmaya katılarak bilimsel bir çalışmaya destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Ali Yiğit KUTLUCA
İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim
Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü

Büşra Nur OĞUZ
İstanbul Aydın Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİLER

Aşağıdaki maddelerde durumunuza uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz.

Yaşınız

- 22-27
- 28-34
- 35-40
- 40 ve üzeri

Öğrenim Durumunuz

- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Üniversite
- Lisansüstü

Yaşadığınız İlçe

- Küçükçekmece
- Esenler

Çocuk sayısı

- 1
- 2
- 3
- 4 ve üstü

Ailenin Toplam Gelir Düzeyi

- 1500-2000
- 2000-2500
- 2500-3000
- 3000 ve üstü

Günlük Teknolojik Aletleri Kullanım Sıklığı

- 0-1 saat
- 1-3 saat
- 3-5 saat
- 5-7 saat
- 7 saat ve üstü

**OKUL ÖNCESİ ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN TEKNOLOJİ KULLANIMI
HAKKINDA EBEVEYN GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİ**

	TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Çocuğum teknolojik aletleri kullanırken zorlanır.					
2	Okul öncesi çağındaki çocukların eğitiminde bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletler kullanılmalıdır.					
3	Okul öncesi çağındaki çocukların teknolojik aletleri sık kullanmaları onların arkadaşları ile olan ilişkilerini zayıflatır.					
4	Teknolojik aletlerin sıklıkla kullanımı çocukların dünyayı daha iyi tanımalarını sağlar.					
5	Teknolojik aletleri kullanmalarına izin verilen çocuklar daha yaratıcıdır.					
6	Rehber eşliğinde kullanıldığında teknolojik aletler okul öncesi çağındaki çocuklar için oldukça faydalıdır.					
7	Teknolojik aletlerin kullanımı çocuğumun dikkat gelişimini artırır.					
8	Eğitici programlar kullanıldığında bilgisayarlar tabletler gibi teknolojik aletler okul öncesi eğitiminde kitaplara göre daha faydalıdır.					
9	Çocuğuma sesleri ve kelimeleri öğretmede bilgisayar tablet gibi teknolojik aletleri kullanırım.					
10	Çocuğum akıllı telefonları rahatlıkla kullanabilir.					
11	Çocuğuma şekilleri öğretmek için bilgisayar, tablet vb gibi teknolojik aletleri kullanırım.					
12	Çocuğumun telefonla oyun oynamasına izin veririm.					
13	Çocuğum internet üzerinden oyun oynamayı becerir.					
14	Uzun programlar kullanıldığında bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletler çocukların dilsel gelişimine katkı sağlar.					
15	Teknolojik aletlerin kullanımı çocukların sosyalleşmesini olumsuz yönde etkiler.					
16	Teknolojik aletleri fazlaca kullanan çocuklar kendilerini rahatlıkla ifade edemezler.					
17	Çocuğuma teknolojik aletleri kullandırırken süreyi sınırlandırırım.					
18	Okul öncesi çağındaki çocuklar kesinlikle bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletleri kullanmalıdır.					
19	Çocuğumun sayıları ve rakamları öğrenmesinde bilgisayar tablet vb. teknolojik aletleri kullanırım.					

20	Çocukların bilgisayarla fazlaca zaman geçirmesi çocukların beden sağlığının bozulmasına neden olur.					
21	Çocuğumun kullanacağı bilgisayar programlarını dikkatlice seçerim.					
22	Çocuğumun bilgisayar kullanırken yaptıklarıyla ilgili ona sorular sorarım.					
23	Çocuğumun teknolojik aletler yerine kardeşi ve arkadaşları ile birlikte oynamaya teşvik ederim.					
24	Teknolojik aletlerdeki oyun seçimlerinde ya da oyun oynanmasında çocuğum tamamen özgürdür.					
25	Çocuğum günlük yaşamında ve eğitimi sırasında öğrendiği pek çok kavramı bilgisayar oyunları ile pekiştirir.					

OKUL ÖNCESİ ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN TEKNOLOJİ KULLANIMI HAKKINDA EBEVEYN GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİ

BABA FORMU

Sayın ebeveyn,

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde çocukları olan anne ve babaların teknoloji kullanımına yönelik görüşlerini incelemektir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi, sizlerin sorulara vereceği samimi cevaplara bağlıdır. Bu nedenle her soruyu özenle cevaplamanız bizim için çok önemlidir. Bu ölçekteki sorulara vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik özellikler, ikinci bölümde teknoloji kullanımı hakkındaki görüşlerinizi öğrenmemizi sağlayacak maddeler bulunmaktadır.

Bu araştırmaya katılarak bilimsel bir çalışmaya destek olduğunuz için teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Ali Yiğit KUTLUCA
İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim
Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü

Büşra Nur OĞUZ
İstanbul Aydın Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİLER

Aşağıdaki maddelerde durumunuza uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz.

Yaşınız

- 22-27
- 28-34
- 35-40
- 40 ve üzeri

Öğrenim Durumunuz

- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Üniversite
- Lisansüstü

Yaşadığınız İlçe

- Küçükçekmece
- Esenler

Çocuk sayısı

- 1
- 2
- 3
- 4 ve üstü

Ailenin Toplam Gelir Düzeyi

- 1500-2000
- 2000-2500
- 2500-3000
- 3000 ve üstü

Günlük Teknolojik Aletleri Kullanım Sıklığı

- 0-1 saat
- 1-3 saat
- 3-5 saat
- 5-7 saat
- 7 saat ve üstü

**OKUL ÖNCESİ ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN TEKNOLOJİ KULLANIMI
HAKKINDA EBEVEYN GÖRÜŞLERİ ÖLÇEĞİ**

	TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Çocuğum teknolojik aletleri kullanırken zorlanır.					
2	Okul öncesi çağındaki çocukların eğitiminde bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletler kullanılmalıdır.					
3	Okul öncesi çağındaki çocukların teknolojik aletleri sık kullanmaları onların arkadaşları ile olan ilişkilerini zayıflatır.					
4	Teknolojik aletlerin sıklıkla kullanımı çocukların dünyayı daha iyi tanımalarını sağlar.					
5	Teknolojik aletleri kullanmalarına izin verilen çocuklar daha yaratıcıdır.					
6	Rehber eşliğinde kullanıldığında teknolojik aletler okul öncesi çağındaki çocuklar için oldukça faydalıdır.					
7	Teknolojik aletlerin kullanımı çocuğumun dikkat gelişimini artırır.					
8	Eğitici programlar kullanıldığında bilgisayarlar tabletler gibi teknolojik aletler okul öncesi eğitiminde kitaplara göre daha faydalıdır.					
9	Çocuğuma sesleri ve kelimeleri öğretmede bilgisayar tablet gibi teknolojik aletleri kullanırım.					
10	Çocuğum akıllı telefonları rahatlıkla kullanabilir.					
11	Çocuğuma şekilleri öğretmek için bilgisayar, tablet vb gibi teknolojik aletleri kullanırım.					
12	Çocuğumun telefonla oyun oynamasına izin veririm.					
13	Çocuğum internet üzerinden oyun oynamayı becerir.					
14	Uzun programlar kullanıldığında bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletler çocukların dilsel gelişimine katkı sağlar.					
15	Teknolojik aletlerin kullanımı çocukların sosyalleşmesini olumsuz yönde etkiler.					
16	Teknolojik aletleri fazlaca kullanan çocuklar kendilerini rahatlıkla ifade edemezler.					
17	Çocuğuma teknolojik aletleri kullandırırken süreyi sınırlandırırım.					
18	Okul öncesi çağındaki çocuklar kesinlikle bilgisayar, tablet gibi teknolojik aletleri kullanmalıdır.					
19	Çocuğumun sayıları ve rakamları öğrenmesinde bilgisayar tablet vb. teknolojik aletleri kullanırım.					
20	Çocukların bilgisayarla fazlaca zaman geçirmesi çocukların beden sağlığının bozulmasına neden olur.					

21	Çocuğumun kullanacağı bilgisayar programlarını dikkatlice seçerim.					
22	Çocuğumun bilgisayar kullanırken yaptıklarıyla ilgili ona sorular sorarım.					
23	Çocuğumun teknolojik aletler yerine kardeşi ve arkadaşları ile birlikte oynamaya teşvik ederim.					
24	Teknolojik aletlerdeki oyun seçimlerinde ya da oyun oynanmasında çocuğum tamamen özgürdür.					
25	Çocuğum günlük yaşamında ve eğitimi sırasında öğrendiği pek çok kavramı bilgisayar oyunları ile pekiştirir.					

EK B: Anket İzin Belgesi

Okul Öncesi Çağındaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Anketi hakkında Gelen Kutusu x

Busra Oguz <busraoguz9595@gmail.com>

18 Haz 2019 Sal 17:57

Alıcı: seraykilinc35, Ali ▾

Merhaba, ben Büşra Nur Oğuz. İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümü yüksek lisans öğrencisiyim ve şuan tez dönemimdeyim. “Okul Öncesi Dönemde Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanımına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” isimli tez konumun veri toplama aşamasında kullanmak için size ait olan “Okul Öncesi Çağındaki Çocukların Teknoloji Kullanımı Hakkında Ebeveyn Görüşleri Anketini” tez danışmanım Dr. Öğrt. Üyesi Ali Yiğit KUTLUCA ile çalışırken referanslı kullanmak üzere izninizi rica ediyorum.

Seray Kilinc <seraykilinc35@gmail.com>

7 Ağu 2019 Çar 00:50

Alıcı: ben ▾

Merhaba Büşra Hanım

Kullanabilirsiniz

Kolay gelsin

Busra Oguz <busraoguz9595@gmail.com>, 18 Haz 2019 Sal, 17:57 tarihinde şunu yazdı:

***

EK C: Milli Eğitim Bakanlığı İzin Belgesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.24817534
Konu : Anket Araştırma İzni

13.12.2019

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi: a) 28.11.2019 tarihli ve 6613 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 11.12.2019 tarihli ve 24607839 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Büşra Nur OĞUZ'un "**Okul Öncesi Dönemde Çocukları Olan Ebeveynlerin Teknoloji Kullanıma Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi**" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Timur TUĞRAL
İl Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

EK:

- 1- Valilik Onayı
- 2- Ölçekler

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanaahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

Bilgi için Aydın. BALTA VHKİ
Tel: (0212) 384 34 00- 3628

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9045-611e-32a3-8520-b21c kodu ile teyit edilebilir.

EK D: Etik Kurul İzin Belgesi

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-020
Konu : Etik Onay hk.

Sayın Büşra Nur OĞUZ

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 08.11.2019 tarihli ve 2019/18 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

01/05/2020 Enstitü Sekreteri

Tuğba SÜNNETCİ

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/en/Vision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BE5N3ZV30>

Adres:Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:<http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: Tuğba SÜNNETCİ
Unvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Büşra Nur Oğuz

Doğum Tarihi ve Yeri: 29.08.1995/ İstanbul

E Mail : busraoguz9595@gmail.com

Eğitim Bilgileri

- **2018-2020 Yüksek Lisans:** İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği
- **2014-2018 Lisans:** İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği
- **2009-2012 Lise:** Atatürk Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi Bölümü

İş Durumu

- **2018 – 2020** Atatürk Kız Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu

Başarı ve Ödüller

- **2017-2018** İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Birinciliği